

DOSYA NO : 952/II9
SAVCILIK : 52/I3445
SANIK : Asım Bezircioğlu
ÖZÜ : Müdafaa

Istanbul 3 üncü Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına

.....

B i r i n c i B ö l ü m

D A V A N I N O L U Ş V E A K I Ş I

Saygıdeğer hakimler ,

Gerek Türkiye Sosyalist Partisi ve gerekse şahsım hakkında savcının 21.2.955 tarihli Esas Hakkındaki Mütalaanamesini cevaplandırmazdan önce, işbu davanın özünü ve akışını kavramak için, olayların başlangıç ve kaynağına kadar inmek zorundayız.

Bu yolda soracağımız ilk ana soru şu olacaktır :

A - TÜRKİYE SOSYALİST PARTİSİ

ALEYHİNDE NİÇİN DAVA AÇILDI ?

Bilindiği üzere Türkiye Sosyalist Partisi (T.S.P.) 4/6/946 tarihinde kurulmuş ve altı aylık bir aksiyondan sonra, Cumhuriyet Halk Partisinin diktatörlüğü devrinde, 16/12/946 tarihinde Sıkı Yönetim Komutanlığının emriyle faaliyetten men ve idarecileri mahkemeye sevk edilmişlerdi. Neticede İstanbul İkinci Ağır Ceza Mahkemesi 14/7/948 tarihli oturumunda Türkiye Sosyalist Partisinin usulünce kurulmuş kanunî bir siyasî teşekkül olduğuna, fiil ve hareketleri tetkik edildikte komünist maksatlara hizmet etmediğinin anlaşıldığına ve idarecilerinin beraatına karar vermişti (Esas : 948/4, Karar : 948/II4). Mahkemenin bu kararı Temyiz Birinci Ceza Dairesince de tasdik edilmişti (Esas : 1787, Karar : 1597, Tebliğname : 302).

Böylece kuruluş, gaye ve aksiyonunun kanunlara uygun olduğu ortaya çıkan Türkiye Sosyalist Partisi (T.S.P.), 20/7/950 tarihinde yeniden faaliyete geçti. Eskisinin devamı olan bu faaliyet aralıksız 18/6/952 tarihine kadar, aşağı yukarı iki yıl sürdü.

İki yıl boyunca Türkiye Sosyalist Partisi, İstanbul 2 inci Ağır Ceza Mahkemesinin tarihi kararında belirttiği veçhile, gine sosyalist prensiplere ve kanunlara uygun şekilde çalıştı.

TÜRKİYE SOSYALİST PARTİSİ TARİHİ RAŞTIRMA VAKFI

Parti bu müddet zarfında birçok beyannameler, bültenler yayınladı. Seçimlere katılarak halk önünde programını, siyasi ve iktisadi görüşlerini açıkladı, savundu. Parti dahilinde herkesin gelebileceği serbest konferanslar tertip etti. Milli bayramları kutlamak için toplantılar yaptı.

Yirmi üç ay süren bu açık ve serbest faaliyet, elbette, Emniyet makamlarınca kolaylıkla takip ediliyor, olup bitenler hakkında günü gününe raporlar gidiyordu. Nitekim savcı da mütalaanamesinin 128 inci sahifesinde bu hususu itiraf ediyor :

"...Yüksek Mahkemeniz tetkik etmek istediği takdirde, Partinin tek-rar faaliyete geçitiği 20.7.950 den faaliyetten men edildiği 18.6.952 tarihi-ne kadar yapılan toplantılara ait olup zamanında selahiyetli makamlara intikal ettirilmiş bulunan raporları tevdi etmek imkânına malik bulunmaktayız."

Emniyet makamları Partinin gidişatını bu kadar yakından takip et-tikleri halde niçin harekete geçmiyorlardı?

Bu sorunun iki türlü cevabı vardır :

1 . Türkiye Sosyalist Partisi, farzı muhal, komünist bir teşekkül-dür. Emniyet makamları Partinin bu yoldaki maksat ve hareketini daha başlan-gıçtayken tesbit etmiştir. Kemal Oğuzun ifadesi ilk toplantıda birçok kimse-nin komünistçe konuşmalar yaptığını göstermektedir. Gelgelelim bu kanun dışı faaliyet ve konuşmalar iki sene devam etmiş, fakat polis mefruz suçun işlenmesine bile bile, göre göre müsamaha etmiştir. Suçu önlememiş, dur-durmamış ; bilâkis Kemal Oğuz gibi ajan provokatörler vasıtasıyla onu tahrik ve teşvik etmiştir(1). Şu hale nazaran Emniyet ya suç ortağıdır, ya da vazife-sini yapmadığı için bizzat suçludur. Biz bu iki ihtimali de varit görmüyoruz. Emniyetin, suçu önliyecek yerde teşvik etmesi veya ona göz yumması kabulü im-kânsız bir faraziyedir.

2 . Türkiye Sosyalist Partisi komünist bir teşekkül değildir. Bu sebepten Emniyet, gerek Kemal Oğuz ve gerekse öbür ajanların sıkı kontrolüne rağmen Partide kanun dışı bir olay görememiştir. Görseydi muhakkak ki derhal harekete geçerdi. Beklemesi, yirmi üç ay boyunca susması, ~~suçu teşvik ettiği~~ ~~halde hareketsiz kalması~~ Partinin suçsuz olmasından ileri gelmekte-dir. Şüphe yok ki bu cevap birincisinden çok daha makul ve kabule şayandır.

-- Mademki Parti suçlu değildi, öyleyse niçin aleyhinde dava açıl-dı ? diye sorula bilir.

İşte çözülmesi gereken asıl mesele budur.

Eğer Emniyet Müdürlüğüne kalsaydı, aradan değil 23 ay, 23 yıl daha geçse gene de Parti aleyhinde takibata geçmezdi, daha doğrusu geçemezdi. Fakat beklenmedik bazı siyasi hadiseler onu alelacele harekete geçmek zorunda bır-aktı.

60.000 üyesi olan Tekstil Ve Örme Sanayi İşçileri Sendikası 20.4.952 tarihinde Taksim meydanında bir porteste miting yapmak istedi. Fakat Vilayet tarafından mitinge müsaade olunmadı. Vali, bizzat Başbakanın "devletin yüksek menfaatleri için bu mitingin yapılmamasının elzem olduğu hususundaki mütalaalarını beyan etti. Mitinge mani oldu." (Vatan gazetesi, 20.4.952).

Bunun üzerine işçiler mitingden vaz geçerek bir beyanname yayınladılar. Valiyi Cumhurbaşkanı, İçişleri Bakanına ve Büyük Millet Meclisi Baş-kanına şikâyet ettiler.

Anayasaya ve toplanma hürriyetine aykırı olarak mitingde izin ve-rilmemesi gerek siyasi ve mesleki teşekküller ve gerekse basın mensupları a-rasında geniş tepkiler uyandırdı. Tenkitler, protestolar, şiddetli beyanatlar birbirini kovaladı. Muhalafet de meseleyi parmağına doladı. İşler sarpa sarmış-tı. İktidar partisi, bu antidemokratik davranışı yüzünden çok müşkil duruma düşmüştü. Prestiği adam akıllı sarsılmış, zedelenmişti. Vaziyeti kurtarmak lâ-zımdı.

Öte yandan Ankarada şoförlerin, İzmirde Belediye işçilerinin grev hareketleri ve İstanbulda 60 bin üyeli Tekstil Sendikasının miting teşebbüs-leri ve günden güne artan iş ihtilafları iktidar partisini hayli telaşlan-dırmıştı. İşçilerin gitgide çoğalan kanuni hak ve hürriyet talepleri, vaadleri-

(1) K. Oğuzun bu husustaki itirafı için bak : Mahkeme zabıtları, sahife 118

ni tutmayan Demokrat Partiyi sinirlendiriyordu.Bu kabil sosyal kıpırdanışları ezmenin zamanı gelmişti.Ama nasıl ?

Öyle bir manevra çevrilmeliydi ki hem işçiler korkarak seslerini kassınlar,hem muhalefet kabahatli görünsün ,hem de iktidar temize çıksın.Efkârı umumiyenin dikkatı,asıl mesleden ayrılarak başka taraflara çevrilsin.

Bütün mesele suçun üzerine yükleneceği zayıf bir kurban bulmaktı.Bu kurban o kadar ağır şekilde itham edilecekti ki,kimse onu müdafaaya cesaret edemeyecekti.Ithamın ağırlığı altında ezilecek,sesi bile çıkmıyacaktı.Üstelik aldatılan halk,muazzam bir tehlikeyi önlediğinden dolayı iktidara müteşekkir kalacaktı.

Nihayet aranan masum ve zayıf kurban bulundu : Bu,iki yıldır faaliyet halinde olan Türkiye Sosyalist Partisiydi ...

C.H.P. den Halil Sezai Erkut 8/5/952 tarihinde Büyük Millet Meclisine sunduğu bir takrirden "İstanbul Tekstil Sendikası işçilerinin mitingine kanunsuz olarak izin verilmediğini" ileri sürüyordu.Iktidar partisinin,hazırladığı manevrayı tatbik için bu karar güzel bir fırsattı.Samet Ağaoğlu bu fırsatı kaçırmadı.Sevinç ve heyecanla kürsüye koştu.Başladı konuşmağa :

"...Ankarada şöförlerin bir hareketini,İstanbulda büyük işçi kütüphanelerini meydanlara toplamak ~~xxx~~ teşebbüsünün takip etmesi,İzmirde Belediye işçilerini greve sevkeden amiller ve diğer müşahedeler mevzuumuzun yalnız bir mitingin meninden ibaret olmayıp içtimai bir hadise olduğunu göstermektedir. Son aylar zarfında iş ihtilafları artmaktadır.Gerek bu ihtilaflar,gerek diğer hadiseler bizde,muayyen bir merkezden idare edilmekte olan bir planın karşısında bulunduğumuz zehabını haklı olarak uyandırmaktadır.Bunu teyid edici delillerimiz mevcuttur.Bu delillerin başında ismi sosyalist,hakiki mahiyeti ve metodları tamamen komünist olan bir partinin faaliyetlerinin yer aldığını görüyoruz.Maaalesef bunun yanında işçileri kütle halinde tahrik mevzuunda,diğer muhalif partilerin bir kısım çevrelerinin de bunlarla işbirliği halinde olduğunu teessürle müşahede etmekteyiz...CHP.nin bu işlerle meşgul elemanı eski milletvekili Rebi Barkındır ve tahriklere çalışmaktadır....Nereye gidiyoruz? Sermaye ve say mücadelesi meydanlarda,sokaklarda silahla mı,yoksa kanunlarla mı halledilecek?...Memleketimizde muhtelif vasıtalarla bir 31 mart havasını yaratmak teşebbüsleri seziliyor.ğğğ (Cumhuriyet gazetesi,8.5.952)

Samet Ağaoğlu bu konuşmasında üç iddia öne sürüyordu :

- 1)T.S.P. komünist bir teşekküldür,
- 2)Ankaradaki ve İzmirdeki grevleri,iş ihtilaflarını,Tekstilin mitingini tahrik ve idare eden T.S.P. dir.
- 3)Bazı muhalefet çevreleri(mesela C.H.P.den Rebi Barkın) bu tahrikatta T.S.P. ile iş birliği halindedir.

Samet Ağaoğlunun Meclisteki bu iddia ve ithamları yurt ölçüsünde yankılar yarattı.Itham edilen teşekküller teker teker Başbakan Yardımcısını yalanladılar ve yersiz iddialarının isbatını istediler.

Bu cümleden olarak T.S.P. bütün gazetelere aşağıdaki beyannameyi gönderdi.Bazı gazetelerde kısmen,Cumhuriyet gazetesinde ise tamamen yayınlanan beyannamede şöyle deniyordu :

"Başbakan Yardımcısı,Büyük Millet Meclisinin 7 Mayıs oturumunda, bir soruyu cevaplandırırken partimizin ideolojik hüviyetini tahrif edici sözler sarfetmiştir.Partimiz,Samet Ağaoğlunun hiçbir delile dayanmayan ve tamamıyla şahsına has bir hayal mahsulü olan iddia ve isnatlarını şiddetle reddeder ve aşağıdaki hususatin umumi efkâra tebliğini lüzumlu sayar :

"Türkiye Sosyalist Partisi metod,program ve aksiyon bakımından bilhassa İsveç,İngiltere,Belçika ve Fransa gibi zaman zaman iktidara geçmiş olan sosyalist partilerinin bir benzeridir.Ihtilalci vasıtları ve amele dikta-törlüğünü reddeden Partimiz,tekâmülcü ve parlamantaristtir.

"Komünistlik,kanunlarımızın en ağır ceza müeyyidesine tabi tuttuğu suçlardan biridir.Sübut delillerinden mahrum iddialarla başkasına suç isnat etmenin de Türk Ceza Kanununa göre ayrıca bir suç teşkil ettiğini başbakan yardımcısına hatırlatmak zorundayız.

"İşçi sendikalarını siyasi partilerin nüfuzu altında bulundurmağa çalışanlar sosyalistler değildir.T.S.P. işçi sendikalarının sendika olarak gayri siyasi bir vasıf taşımaları lüzumunu 1946 yılında bir prensip olarak kabul ve ilan etmiştir.Bizim bu prensibimizi ihlal etmiş olanları T.S.P. de değil,doğrudan doğruya Başbakan Yardımcısının mensup olduğu parti safalarında aramak icap eder.

"Grev hakkını bir propganda bayrağı gibi dalgalandıran ve bu suretle işçi kütlelerinin müzaheretini elde ederek iktidara geçmiş bulunan Demokrat Parti,iki yıldır grev hakkını kanunlaştırmaktan kaçınmakta,fakat bu hakkı teyid eden bir maddeyi de parti programında hâlâ muhafaza etmektedir. Grev mefhumunda sınıf mücadelesini mündemiç sayan Başbakan Yardımcısının her şeyden evvel bu tehlikeyi bertaraf etmek için bizzat kendi partisine baş vurması ve parti programından grev hakkını teyid eden maddeyi kaldırtması icap ederdi.

"Türkiye Sosyalist Partisinin tamamıyla millî bir parti olduğunu, metodu,program ve faaliyetinin tek hedefinin Türkiyenin siyasi ve iktisadi bağımsızlığının müdafaasından ibaret bulunduğunuiftiharla ilân ederiz.T.S.P. her zaman ve her surette komünistlik dışında kalmayı prensip ve millî bir zaruret saymış olduğunu ,tahriklerin çapı ne olursa olsun,Türkiye Sosyalist Partisinin kanunlarımıza ve millî menfaatlerimize daima hürmetkâr kalacağını, Anayasamızın,İnsan Hakları Beyannamesinin ve Birleşmiş Milletler ideolojisinin tanıdığı medenî ve siyasi hürriyetlere daima sadık kalacağını aziz milletimiz huzurunda bir defa daha ilan etmeyi milli ve şerefli bir vazife sayarız." (Dosyada mevcut Cumhuriyet gaz.) TSP. Merkez İcra Komitesi

T.S.P. yayınladığı bu beyannameyle kanunî ve komünizm dışı bir teşekkül olduğunu hiçbir şek ve şüpheye yer bırakmıyacak şekilde bir kere daha ortaya koymuş oluyordu.Bu suretle Samet Ağaoğlunun,iktidarın sözcüsü olarak yaptığı ithamlardan birincisi kökünden çürütülmüştü.

İkinci ithama gelince: İkinci itham da birincisi gibi müttehemler tarafından şiddetle red ve tekzip edildi.Hemen hemen bütün sendikalar ve belli başlı sendika liderleri Samet Ağaoğlunun iddialarını isbata davet ve kendisini protesto ettiler.

Tekstil Yönetim Kurulu üyesi İsmail İnan şöyle diyordu :

"...Türk işçisinin arasına komünizm giremeyecektir.Ağaoğlu ikinci defadır ki bizi rencide ediyor.Yıllardan beri tatmin edilmediğimizi kendisi bizzat seçim nutuklarında söylemişti.İşte tatmin edilmeyen biz işçilerin çıkardıkları iş ihtilaflarını Başbakan Yardımcısı niçin böyle tefsir ediyor? Kanuni olan iş ihtilafları hakkımızı kaldırsın daha iyi...."

Tekstil genel sekreteri de şunları söylüyordu :

"..Bizim sendikamıza siyaset girmedi ve girmeyecektir.Altı sene dir bu hususta titizlikle duruyoruz.Hiçbir partinin tahrikine alet olmuş değiliz...Grev hakkını vereceğiz diyen onlardı.Vermediler.Toplantı hürriyetimizi baltaladılar.Bir,iş ihtilafları çıkarmak hakkımız kaldı.Onu da kullanmamızı istemiyorlar.Bunu da kaldırsınlar,tek parti diktatoryasına dönelim.Böylece sendikalar da ortadan kalkmış olur."

Yerimiz müsait olmadığı için diğer cevapları buraya almıyorum. Esasen yüksek mahkemeniz huzurunda yapılan duruşmalarda İzmirdeki grevi,Ankaradaki hareketi,çeşitli iş ihtilaflarını ve Tekstilin mitingini tahx T.S.P. nin tahrik ve idare etmediği apaçık ortaya çıkmıştır.O kadar ki polis Kemal Oğuz bile bu babda bir şey söyleyememiştir.Böylece Samet Ağaoğlunun ikinci ithamının da çürük olduğu anlaşılmıştır.

Üçüncü itham ,yani tahrikçilikte T.S.P. ile işbirliği ithamı da keza şiddetle reddedildi.CHP. İstanbul İl Başkanı İlhamı Sancar bu hususta şöyle dedi :

"CHP. hiçbir siyasi parti ile hiçbir sahada iş birliği yapmış değildir....Vatanseverliğine daima şahit olduğumuz Türk işçisi arasında şimdiye kadar içtimai nizami bozacak hiçbir harekete rastlamadık.Asil ruhlu Türk halkında bu hükmi ayıplamakla iktifa ediyoruz." (Cumhuriyet, 9 5

Rebi Barkın ise isnatları red ederek :

"Bana içtimai nizamımızı bozacak bir tahrikçiliği Meclis kürsüsünden isnad eden bir kimsenin bunu isbat etmesi ahlak ve namus icabıdır." dedi.

Fakat Samet Ağaoğlu bu iddiasını isbat etmedi. Edemezdi de. Çünkü bütün bu isnadlar birer iftiraydı, hazırlanan komplonun zazuri tezahürleriydi. Esasen Rebi Barkının T.S.P. ile işbirliği yaptığı iddiasının mesnetsiz olduğu mahkemeniz huzurunda da anlaşılmıştır.

Protestolar bu kadarla kalmadı. Osman Bölükbaşı Mecliste yaptığı uzun konuşmasında Samed Ağaoğlunun iddialarını birer birer çürüttü. Diğer birçok milletvekilleri de aynı şekilde hareket ettiler. Hatta Demokrat İşçi Partisi Samed Ağaoğlunu protesto için İstanbulda bir miting tertip etti. Partinin lideri Orhan Arsal yaptığı hitabede :

"...Bu veciz beyanına rağmen ben hâlâ Sosyalist Partisinin komünist olduğuna inanmadım..." demek namusluluğunu gösterdi (1).

Filhakika isnatlar çürüktü, ama iktidar partisi de emeline ermişti. İthamlar işçileri de, muhalefeti de ürkütmiş, sindirmişti. Asıl mesele unutulmuştu. Gerek işçiler, gerekse muhalefet suçsuz olduklarını isbata çalışıyorlardı. Artık kimse iktidar partisinin Anayasaya ve insan haklarına aykırı olarak mezkûr mitinge mani olduğundan bahsetmiyordu. Demokrat Partinin programında mevcut hak ve hürriyetlerin verilmesini isteyen işçiler sus pus olmuşlardı, sesleri çıkmıyordu.

Fakat bu kâfi değildi. Muhalefete esaslı bir göz dağı vermek, işçileri adam akıllı sindirmek lâzımdı. Basında "madem ki T.S.P. komünisttir, böylese niçin takibata geçilmiyor?" mealinde yazılar çıkıyordu. Hükümetten S. Ağaoğlunun isnatlarını isbat etmesi isteniyordu.

Bu vaziyet karşısında, Samet Ağaoğlunun iftira ~~ettiklerini~~ etmediğini isbat etmek, hak isteyen işçileri yıldırma ve sola kötek atarak sağı sindirmek için T.S.P. aleyhinde takibat açılması gerekiyordu.

Nitekim yukardan gelen emir üzerine Türkiye Sosyalist Partisi hakkında tahkikat başladı.

İşte T.SP. aleyhinde niçin dava açıldığının sebep ve mahiyeti bundan ibarettir.

B - HAZIRLIK TAHKİKATI NASIL YÜRÜTÜLDÜ ?

Gelgelelim, suçsuz bir siyasi teşekkülün bir anda suçlu yapmak kolay değildi. Mızrağı çuvala sokmak veya güneşi balçıkla sıvamak hayli güçtü. Güçtü ama, bunu yapmak da zaruriydi.

Atalarımız "minareyi çalan kılıfını da uydurur" demişler.

Türkiye Sosyalist Partisinin "masumiyet" ini alanlar, güç ve çürük de olsa, ona göre bir "kılıf" uydurmakta gecikmediler.

Bu kılıfın iç yüzünü göstermek bizim için pek faydalı olacaktır.

Halkı T.S.P. nin suçlu olduğuna inandırmak, efkârı umumiyeyi hazırlamak için basına gerçeğe uymayan havadisler uçuruldu. Gazeteler bu uydurma haberleri kocaman puntolarla bütün Türkiyeye yaydılar.

Parti aleyhinde neler söylenmiyordu ki ... Bunlardan birkaçını sıralıyalım.

(1) Bak : Demokrat İşçi Partisinin yayınladığı "Birinci Sarı Çizgili Kitap" sahife :28.

Bu kitapta Samet Ağaoğlunun beyanata, ona verilen cevaplar ve yukarıda anlatılan hadiseler zikredilmiştir. Bundan ötürü kitabı delil olarak müdafaamıza eklemiştir bulunuyoruz.

"Türkiye Sosyalist Partisi merkezine ~~basın~~ baskın yapıldı. Dün yapılan aramalarda hükümeti devirmeğe matuf çok mühim vesikâlar bulundu." (Yeni Sa- bah Gztesi, 18.6.952)

"Sosyalist Partisi erkânı dün tevkif edildiler. Bu partinin el altından komünizmi yaymağa çalıştığı tesbit edildi. Parti merkezi basıldı. Yakalananlar 14 kişi. Idarecilerin evlerinde ve iş yerlerinde İleri Jöntürkler Cemiyetinin beyannameleri bulundu. Vazifesi komünizmi yaymak olan İleri Jön Türkler Cemiyetinin el altından memleketimize soktuğu bu beyannamelerin Sosyalist Partisi idarecileri tarafından gizlice halka dağıtıldığı anlaşılmiştir. Yakalanan parti mensupları da bu beyannameleri dağıttıklarını itiraf etmişlerdir." (Cumhuriyet Gazetesi, 18.6.952)

"Sosyalist Partisine ~~basın~~ polis baskını. Esad Adil ve 14 arkadaşının evinde yapılan aramada mühim evrak ve beyannameler ele geçirildi. Kurucular bu gün adliyeye veriliyor. Evlerdeki aramada İleri Jön Türkler Cemiyetine ait beyannameler bulunmuştur." (İstanbul Ekspres gazetesi, 18.6.952)

"Türkiye Sosyalist Partisi merkezine dün akşam yapılan baskın ve bulunan kızıl paçavralar. Suçluların tevkifi bakleniyor. Tahkikat derinleştiriliyor." (Gece Postası gazetesi, 18.6.952)

"Sosyalist Partisinde dün arama yapıldı. Birçok mühim evrak ele geçirildi. Türkiye Sosyalist Partisinin salı, cumartesi ve perşembe günleri yaptıkları toplantılarda hükümetin siyasetini ve Koreye asker gönderilmesini tenkit, Ceza Kanununda yapılan komünizm hakkındaki tadilat aleyhinde bulunmak, Rus rejimini methetmek, rejim ve politikamız aleyhinde sözler sarfetmek ve Marksın ihtilalci metotlarına göre işçi ve köylü arasında propoganda yaptıkları haber alınmış ve yapılan tahkikatta bu hususlar tesbit edilmiştir." (Milliyet gazetesi, 18.6.952) Milliyet gazetesinde yayınlanan bu havadis diğer gazeteler tarafından da aynen neşredilmiştir. Bu da havadisın tek kaynaktan, yani EmNiyet I. Şube tarafından gazetelere verildiğini göstermektedir.

İşte gazetelerde çıkan uydurma havadislerden birkaçı bunlardır.

Fakat bu şekilde asılsız haberlerin yayanlanmasını sağlamak kâfi değildi. Çünkü resmi neşriyatı, muhaberatı, icra komitelerinin karar defterleri Partinin kanuni bir teşekkül olduğunu gösteriyordu. T.S.P.nin komünist olduğuna dair elde hiçbir delil yoktu. Gazetelere verilen havadislerin aksine olunamamıştı.

Öyleyse ne yapmalıydı?

Mademki öküzdün altında buzağı aramak yersizdi, şu halde yapılacak iş, oraya ısmarlama bir dana koymaktı. ~~Hukuki~~ Hukuki deyimiyle söylersek, Partiyi suçlandırabilmek için "taahhi delail" usulüne baş vurmak gerekiyordu. Mevcut olmıyan "delaili maddiye ve hakikiye" yerine uydurulacak "delaili maneviye ve gayri hakikiye" ye dayanmak daha faydalı olurdu.

Bunun için ilk iş olarak ajan Kemal Oğuzun günü gününe verdiği raporlar dikkatle gözden geçirildi. Bu curnallarla Partiyi suçlandırmak imkânsızdı. Curnallarda islahat yapmak icap ediyordu. Hem bu, pek öyle zor bir mesele de değildi. Curnallarda sık sık "İnkılâp" sözü geçiyordu. Bu söz çizilerek üzerine "ihtilâl" yazıldı. Partide Orhan Veliden bir şiir okunmuştu, O. Veli ismi karalanarak üzerine Nazım Hikmet adı kondu. Üyeler durmadan "gayemiz sosyalizmdir" diyorlardı, buradaki "sosyalizm" kelimesi de kolayca "komünizm" kılıfına sokuldu. Konuşmalarda geçen "seçim" kelimesi bir çırpıda "sıçrama" yapıldı. Idarecilerden biri vaki teşkitler karşısında "ne yapayım? Adam mı öldüreyim, hırsızlık mı yapayım? Aidatlarınızı muntazaman vermiyorsunuz demişti. Hemen buradaki (m) sorgu eki kaldırıldı, son ibare silindi. Ufacık bir tadilatla Parti bir eşkiya yatağı halini almış oluyordu.

Değiştirilmesi lüzumsuz olan sözler, vaziyeti çaktırmamak için, olduğu gibi alı konuldu. Fakat bütün bunlar yapılırken toplantıların gün ve saatleri, sakonda hazır bulunanların isimleri, yaptıkları jestler, gündemin maddeleri ve daha bir sürü teferruat; konuşmalarda yapılan ufak tefek tahri- örtmek üzere bir dekor olarak bırakıldı.

c . Alaaddin Sarıgülün ifadesi :

"Okunan hazırlık ifadesi bana atfen yazılmışsa da benim değildir. Bir gün Kemal Oğuz çalıştığım yere bir memur ile birlikte gelerek beni Emniyet I.Şubeye davet etti. Gittiğimiz vakit, evvelce hazırlanmış olan bir mazbatayı imza etmemi istediler. Ben okumak arzu ettimse de okutmadılar. İmza etmek istemeyince Kemal Oğuz (Bizi mecbur etme, imzala) diyerek tehditkâr vaziyet aldığından ben de imzalamak mecburiyetinde kaldım. Binanaleyh bu ifadede okunan sözlerin hiçbirini ben söylemiş değilim." (Mahkeme dosyası, s:51)

ç . Ertuğrul Tansinin ifadesi :

"Kemal Oğuz da ifadem alındığı sırada I.Şubede bulunuyordu. Kemal Oğuzla yanında bulunan diğer memur hazırladıkları imza suretiyle tasdik etmediğim takdirde benim de tevkif edileceğimi bildirdikleri için orada istedikleri şekilde ifade vermiş oldum. Aynı zamanda onların telkin ve tehditleri üzerine bir istifaname yazarak posta ile parti genel sekreterliğine gönderdim." (Muhakeme dosyası, s:55)

Bu şahit de hazırlık ifadesini ilk tahkikatta red ve tamamıyla tadil etmiştir (İlk Tahkikat, s:73-75)

d . Fikret Tuzuoğlunun ifadesi :

"...Daha önce liste halinde partinin toplantıları ve bu toplantılarda konuşulan sözler I.Şubeye tesbit edilmiş bulunuyordu. Bana yalnız bu toplantılara iştirak edip etmediğimi sordular. Ben de bazılarına (Evet), bazılarına (Hayır) şeklinde cevap verdim. Onlar kendi üslup ve ifadeleriyle bunu benim ağızından zapta geçmişlerdir. İlk tahkikattaki ifademde yaptığım tashihsizler doğrudur... Emniyet I.Şubede ifadem alındığı sırada Kemal Oğuz, icabında annemi de Birinci Şubeye çağıracaklarını söylemek suretiyle üzerimde bir tazyik yapmıştır." (Mahkeme zabıtları, s:66,67)

İlk tahkikatte verdiği ifadede dahi bu hususu şöyle anlatıyor :

"Hazırlık tahkikatında şimdi verdiğim kısımlara uymıyan kısımları kabul etmiyorum. Şimdi burada verdiğim ifade doğrudur. Emn. I.Şubede ifade vermeden evvel bana evvelden hazırlanmış bir yazı okudular. (Bu toplantılarda bulundun mu?) diye sordular. İştirak ettiğim toplantılar için (Evet) dedim. Onlar da kendiliklerinden ifade yazdılar. Ben de okumadan imza ettim. Poliste tesir altında kaldım." (İlk tahkikat, s:83)

e . Sıtkı Eserin ifadesi :

"Birinci Şubede önce başka bir ifade hazırlanarak bana imza ettirilmek istenmişti. İmza etmiyeceğimi bildirdim. Kemal Oğuz küfürler savurarak tokatla beni döğmüştü. Buna rağmen imza etmedim." (Mahkeme zabıt, s:70)

f . Sadi Ballının ifadesi :

"I.Şubede hazırlık tahkikatı sırasında ifadem alındığı sırada Kemal Oğuz da yanımda bulunarak ifademize ~~atfen~~ bize atfen birçok malumatı yazdırmıştı. Şimdiye kadar bu gibi hadiselerle karşılaşmadığım için ve aynı zamanda bu komünistlerden ayrılmam icap ettiği yolunda bana telkinde bulunulduğundan ve aksi şekilde hareket ettiğim takdirde benim de sanıklar meyhanına ithal edilmem ihtimali olduğu düşüncesiyle Emniyetteki ifadeyi imzalamıştım... Hazırlık tahkikatında bana atfen yazılmış olan ifade mündericati doğru değildir." (Mahkeme zabıtları, s:91)

g . Ali Karcının ifadesi :

"Birinci Şubede birkaç saat güneşli bir yerde bekletildim. Sabırsızlanarak Kemal Oğuzun yanına gidip (Ben iş güç sahibiyim, biran evvel ifadem alarak beni bırakın) demem üzerine (Girdin ama, henüz çıkacağın belli değil) dediğinden (Ben ne yaptım) diye sordum. O vakit (Ne yaptığın içerde belli olur, o da ifadene bağlıdır) diye beni tehdit etti. Bilahare ifadem alınmak üzere içeriye çağırıldığım vakit, benim bulunduğum toplantı tarihlerini tesbit etmiş oldukları için bulunup bulunmadığımı sordular. Ben de bulunduğularına (Bulundum) ve bulunmadıklarına (Bulunmadım) diye cevap verdim. Bir memur dikte ettirerek diğer memura bana atfen yazdırmak istedi. Fakat ben bunların doğru olmadığını, böyle şeyler konuşulmadığını bildirerek böyle bir ifadeyi imzalamıyacağımı söyledim. Kemal Oğuz bu sırada içeriye girip çıkmakta idi. Bu arada bana (Canım bunda imza etmiyecek ne var, bunların hepsi konuşuldu) diye telkinde bulunmak istedi. Keza ifademi alan zat da memleketin

yüksek menfaatleri bahis mevzuu olduğunu söyliyerek imza etmemin vatansever bir hareket olacağını bildirdi ise de kendilerine vicdanımı karalamadan bu şekilde bir harekete geçemeyeceğim cevabını verdim.Onun üzerine kısaca bir ifadem alındı.Okuyarak imza ettim.Birinci şubede ifadem alınış şeklini sorgu hakimine bildirmiştim.Her nedense bu cihet zapta geçmedi."(Mahkeme,s:94)

h . Şeref Özyaprakın ifadesi :

"Emniyet I.Şubede ifadem alındığı sırada ilk önce söylediklerimin bir kısmı ifademe yazılmıştı.Sonra kâsım şefi bazı sualler sorarak doğru olup olmadığını sordu.Hatırlamadığımı bildirdiysem de,gerek o ve gerek Kemal Oğuz bunları tasdik etmediğim takdirde benim de tevkif edileceğimi söyliyerek korkuttuklarından,bilahere mahkeme huzurunda hakikati söyleyip yanlışlığı tasbih edeceğimi düşünerek... kanaatime aykırı olarak yazılan hususları imza etmek zorunda kalmıştım....Birinci Şubede alınmış olan ifadem doğru değildir." (Mahkeme zabıtları,s:98)

Bu şahit de hazırlıktaki ifadesini ilk tahkikatte red ve tadil etmiştir.(İlk tahkikat zabıtları,s:96)

i . İshak Tomurcuğun ifadesi :

"Emniyet I.Şubede ifadem alınmak üzere çağırıldığım vakit Kemal Oğuz bir dosya çıkararak Partinin muhtelif toplantılarını ve bu toplantılarda konuşulanları okuduktan sonra bunları benim ifadem imiş gibi zapta geçirdiler.Ben bu toplantılarda bulunmadığımı ve bahsi geçen sözleri işitmediğimi bildirdi isem de bulunmuş olduğumdan bahisle bana atfen bu ifadeyi yazdılar.Korktuğum için bu ifadeyi imazaladım."(Mahkeme zabıtları s:102)

Aynı şahit ilk tahkikatta verdiği ifadede de bu hususu belirtmiştir :

"Ben EmN.I.Şubede bu kadar mufassal ifade vermemiştim.Onlar Yazdılar.Ben de okumadan imza ettim."(İlk tahkikat zabıtları,s:103)

j . Sadettin Dikenin ifadesi :

"Emn.I.Şubede bir dosyadan okunarak bazı toplantılarda bulunup bulunmadığımı ve okudukları sözleri işitip işitmediğim sorulmuştu.Ben bahsi geçen sözleri işitmediğimi bildirdi isem de ifademi alan sivil polis memurları (İçeri girmek istersen bunları kabul etmezsin) demek suretiyle beni tehdit ettiklerinden bu ifadeleri imza mecburiyetinde kalmıştım."(Mahkeme zab.s:104)

~~Bu~~ Bu şahit de hazırlık ifadesini daha ilk tahkikatta reddetmiştir.(İlk tahkikat,s:106)

k . Nejat Akyaprakın ifadesi :

"Evvelce partiden arkadaş olarak tanıdığım Kemal Oğuz bizzat ifademi almıştı.Parti toplantılarından birçoğunu bahis mevzuu edilmekte ve yapılan konuşmalar tehrif edilmiş şekilde zapta geçirilmekte idi.Ezcümle inkilaptan bahis edilen bütün toplantılardaki konuşmalar ihtilal mevzuu etrafında toplanılmak suretiyle ifademe aksettirilmişti.Bu hususları ikaz etmek istedi isem de K.Oğuz beni sevdiğini ve dostluğumuzun bozulmasını arzu etmediğini ve keza bana herhangi bir kötülük gelmesini de istemediğini söyliyerek hazırladıkları bu ifadenin tarafımdan tasdiki istendi.Ben de bu tesir altında o ifadeyi imza ettim." (Mahkeme zabıtları,s:125)

Bu şahit hazırlık tahkikatı hakkındaki görüşünü ilk tahkikatta da anlatmıştır ;reddettiği hazırlık ifadesine dair şunları söylüyor :

"Emn.I.Şubede toplantıların konuşma mevzularını kendileri okuyarak hatırlatıp yazdılar." (İlk tahkikat ,s:107)

l . Şükrü Eroğlunun ifadesi :

"Emn.I.Şubede ifade vermek üzere çağırıldığım vakit memurlardan birisi hüviyetini tesbit ettikten sonra beni Kemal Oğuzla başbaşa bıraktı.K.Oğuz bana(Eğer seni tevkif ettirmedi isek kara gözlerin için değildir.On mahkûma en az yirmi tane şahit lazımdır.Şahitliğin işimize geldiği için seni de çağırtdık.Yoksa cezaevine girip sen de on seneye mahkûm ola bilirdin.) diyerek beni tehdit ettiğinden korkuya kapıldım.Bir dosya çıkararak oradan istediği şekilde bana atfen bir ifade yazdı.Ben itiraz etmek istedimse de buna mahal bırakmadı ve tehdit altında imza ettirdi."(Mahkeme zabıtları,s:82-83)

Bu şahit tehdit ve tazyik altında sorguya çekildiğini ~~pkx~~ polis te verdiği ikinci ifadesinde dahi söylemek cesaretini göstermiştir :

"Poliste vermiş olduğum ifade dikte ettirilerek Kemal Oğuz tarafından alınmıştır. Ben esasen şimdiye kadar hiç ifade vermediğim için korku ile bu ifadeyi imza etmişim... Bu hususları en son mahkemede ~~vermişim~~ tavzih ettim. En son mahkemede vermiş olduğum ifade doğrudur." (Yalan Şahadet dosyası, hazırlık tahkikatı ifadesi, 30.4.954)

m . Sadık Çalışkan ifadesi :

Sadık Çalışkan da Şükrü Eroğlunun yolunda yürüyerek mahkemede (s:79), hatta Birinci Şubede (yalan şahadet dosyası hazırlık ifadesi) poliste alınan ifadelerini red ve usulsüzlüğünü beyan etmiştir.

Ayrıca şahitlerden Mehmet Sürenkök (Mahkeme zabıtları s:108, ilk tahkikat s:115), Zahit Kündem (Mahkeme zabıtları, s:68) ve Hasan Tanrıkut (Mahkeme zabıtları s:61) diğer şahitlerin ifadelerine uygun ve kısmen onları teyit eden ifadeler vermişlerdir.

n . Enver Ebcinin ifadesi :

Savcının mütalaanamesinde (s:68) "kabule sayan" saydığı ilk tahkikat ifadesinde E.Ebci şöyle diyor :

"Emn.I.Şubede Sosyalist Partisinin yaptığı toplantılardaki konuşmaları bir liste halinde yazmışlar. Bana okudular. (Bulundun mu, bulunmadın mı?) diye sordular. Bulduklarına (Evet) dedim. Bunun üzerine oradaki listeye bakarak ya ilave veya çıkararak zapta geçtiler... Bu ifadeler Emn.I.Şube tarafından yazılmış ve imzalatılmıştır." (İlk tahkikat, s:79)

Enver Ebcici tekrar Birinci Şubeye ifadeye çağırıldığında aynı nokta üzerinde ısrar etmiştir (Yalan şahadet dosyası, hazırlık ifadesi, 3.2.953)

Enver Ebcinin mahkemede verdiği ifadeyi (s:38) aynı mahiyette olduğundan zikre lüzum görmüyoruz.

o . Veli Pekolun ifadesi :

Savcının pek beğendiği ve mütalaanamesinin 107 inci sahifesinde "nazarı itibara alınması icap eder" dediği ifadesinde Veli Pekol şöyle diyor :

"Benim partide bulunmadığım günler orada konuşulandan sorulmakla beraber, bulunduğum günler de soruldu. Bildiklerimi aynen söyledim. Fakat bulunmadığım günler için suallerine (Ben yoktum) cevabında bulunduğum sırada Partiden tanıdığım Kemal Oğuz (Sen orada idin, niçin inkâr ediyorsun?) dedi. Kenan Bey de beni tehdit ettiği için onların söylediklerini aynen kabul etmek zorunda kaldım. Ve ifadeyi okumadan imza ettim." (Yalan şahadet Dosyası, hazırlık tahkikatı, 14.1.953)

Bu şahit mahkemede verdiği ifade hazırlık tahkikatının iç yüzünü etraflıca izah etmiştir. (Mahkeme zabıtları, s:27)

p . Münire Pekolun ifadesi :

Savcının mütalaanamesinde (s:109) ifadesine pek itibar ettiği şahitlerden biri de Münire Pekoldur. Münire Pekol diyor ki :

"Sosyalist Partisinin durumu hakkında tanık olarak ifadem alınması için Birinci Şubeden çağırıldığım zaman bu gibi yerlere hiç gitmediğim için korku geçirdim. Korku ve heyecanla sorulan suallere (Evet) cevabında bulundum... Korku ve heyecandan okunan şeyleri kavramadan imza ettim." (Yalan şahadet dosyası, hazırlık tahkikatı, 2.2.953)

İşte savcının hakikata rücu ettiklerini söylediği ve rücadan sonraki ifadelerinin "şayanı kabul, calibi dikkat, hakikate uygun" diye vasıflandırdığı E.Ebci, V.Pekol ve M.Pekolun hazırlık tahkikatı hakkındaki müthiş itirafları. Bu üç şahidin mahkeme huzurunda verdikleri ifadeler daha korkunçtur. Fakat savcının "sanıkların tesirinde kalarak böyle konuştular" demesi için bizzat poliste verdikleri ve güya hakikate rücu ettikleri ifadeleri buraya aldım.

Mesela Münire Pekol mahkemede şöyle diyor :

"Emn.I.Şubede evvelce hazırlanmış ifadeler bana tazyik ile imza ettirildi. Hakikaten ben o sözleri söylemiş değilim. İfadeyi imza etmediğim takdirde beni de hapse atacaklarını bildirdikleri için o şekilde hareket etmek mecburiyetinde kalmıştım... Emniyette ifademizi alan ve kendisinin savcı olduğunu söyleyen Kenan Bey, I.Şube müdürü Ahmet Bey beni mütamadiyen telefonla vesair şekilde Emniyete çağırıyorlar... Kendilerinin hizmetine girmekliğimi ve bana ayda 400 lira maaş vereceklerini söylediler... Kenan Bey hapi-

Saneye giderek öğreneceğim haberleri kendilerine ulaştırmam için 10 lira verdi ve bu gibi mevzuları konuşa bilmek için hususi bir şekilde görüşmemizi istedi ve görüştü....Sorgu hakimliğine ifade vermiye gittiğim sırada polis tarafından yine ne şekilde ifade vereceğim hususunda telkinlerde bulunulmuş olduğu cihetle onların tesirinden kurtulamıyarak sorgu hakimliğinde bilmiş gibi ifade verdim...." (Mahkeme zabıtları,s:34-38)

Hazırlık tahkikatına ait bütün bu ifadelerden çıkan neticeler şunlardır :

1) Yirmi üç şahitten(kamu şahidinden) 20 si mahkeme huzurunda hazırlık tahkikatına ait ifadelerin tehdit,tazyik ve telkin altında usulsüz olarak alındığını ve şahitlere zorla imza ettirilmek istendiğini belirtmişler ve bu ifadeleri reddetmişlerdir.Sadece üç şahit bunun aksini iddia etmiştir. Nisbet : 20/3 tür.

Yirmi üç şahitten 13 ü ilk tahkikatta verdikleri ~~ifade~~ ifadelerinde hazırlıktaki ifadeleri red ve bunların tazyik altında alındığını beyan etmişlerdir. 5 şahit hazırlıktaki ifadelerini kabul etmişlerdir.Geriye kalan 5 şahit ise tazyikten bahsetmemekle beraber hazırlıktaki ifadelerini sanıkların lehine olarak değiştirmişlerdir.Netice olarak 18 şahit sanıkların suçsuzluğunu ortaya koymuşlardır. Nisbet 18/5 tir.

Yalan şahadetten haklarında takibata geçilen 5 şahitten 4 ü gerek hazırlıkta(polis huzurunda) ve gerekse ilk tahkikatte verdikleri ~~ifade~~ ifadelerinde ilk hazırlık ifadelerinin tehdit ve tazyik altında alındığını,zorla kendilerine imza ettirildiğini söylemek cesaretini göstermişlerdir.Bir şahit tazyik görmediğini söylemiştir.Nisbet 5/1 dir.

Şurasını belirtelim ki tazyik görmediklerini söyleyen şahitlerden biri(K.Oğuz) polistir.Öbürleri ise korkularından polisin istediği ifadeyi verdikleri için tabiatıyla tazyike maruz kalmamışlardır.

2) Kamu şahidi olduğu halde Kemal Oğuz,vazifesi dışında,usulsüz olarak ~~3~~ şahidi tehdit etmiş, 5 şahidin bizzat ifadesini almış,1 şahidi dövmüş,2 şahide telkinatta bulunmuş,9 şahidin ifadesi alınırken yanlarında durmuştur.

3)Şahitler korku veya tazyik altında hazırlık tahkikatında verdikleri ~~ifade~~ ifadeleri serbese çıkınca hakikat ve adalet yolunda değiştirmişlerdir.

4)Hazırlık tahkikatı genel olarak usul ve kanuna aykırı şekilde yapılmıştır.Birçok şahitlerin ifadeleri tehdit,telkin ve tazyik altında alınmıştır.Kısacası deliller "tasni" edilmiştir.Çünkü elde Partiyi suçlandıracak hiçbir vesika yoktur.Çünkü Parti kanun dışı hiçbir faaliyette bulunmamıştır.Çünkü susçsuz bir siyasi teşekkül ancak böyle usul dışı yollarla tahmetlendirile bilir.Çünkü dava aslında bir "komplo" dur.Yukardan beri açıkladığımız şart ve sebepler altında hazırlanmış bir "tertup" tir.

Ne çare ki her "tertup" gibi onun da ömrü uzun olmadı.Şahitlerin ~~iki~~ ilk tahkikatte ifadelerini doğrulamaları neticesinde kötürümleştı. Ajan Kemal Oğuz'un verdiği koltuk değnekleriyle mahkemeye zar zor gelebildi. Fakat K.Oğuzun mumu ~~yatsıda~~ henüz yatsı olmadan sönünce,zavallıcık yere serildi ve bir daha da kalkamadı.Savcının tâ Amerikadan imdada çağırıldığı ~~...~~ yazar H.A.Philbrick bile onu diriltemedi.

Bunca emek ve itina ile hazırlanmış çürük "ifadeler abidesi" böylece bir buzdağı gibi eridi.Güneşin üzerine sıvanan balçıklar döküldü.

Demek ki Tefvik Fikret haklıydı.Er geç sabah oluyordu.Geceler tuluu haşredek sürmüyordu:

"Zulmün topu var,güllesi var,kalesi varsa,
"Hakkın da bükülmez kolu,dönmez yüzü vardır.
"Göz yumma güneşten ,ne kadar nuru kararsa
"Sönmez ebedi her gecenin gündüzü vardır."

İ k i n c i B ö l ü m

S A V C I N I N
E S A S H A K K I N D A K I M Ü T A L A A S I N A
D A I R
T A H L I L V E T E N K I T L E R

Türkiye Sosyalist Partisi(T.S.P.) aleyhindeki bu mürettep davanın niçin açıldığını ve hazırlık tahkikatının nasıl yürütüldüğünü açıkladıktan sonra,şimdi,savcının 21.2.955 tarihli Esas Hakkındaki Mütalaanamesinin tahlil ve tenkidine geçe biliriz.

Şair Abdülhak Hamidin dedesi Hekimbaşı Abdülhak Molla eczanesinin kapısına astığı bir tabelaya "Ne ararsan bulunur derde devadan gayri " diye yazmıştı.Savcının 152 sahife tutan uzun mütalaanamesini okuyunca bu mısralı bercesteyi hatırladık.Ve iddianamesinin başına şu ilâveyi koymadığına üzül-
dük : Ne ararsan bulunur içinde,suçta delilden gayri !

Bu bakımdan savcıya ne kadar teşekkür etsek azdır.Aksi halde yandı-
ğımız gündü ! Çünkü böyle yapmakla bize geniş müdafaa imkânları bahşetmiş
bulunuyor.

Meşhur atasözüdür : "Fakirlik kötülüklerin anasıdır ! " derler.

Ne yazık ki savcı da delil cihetinden çok fakirdi.Elinde T.S.P. ni suçlandırarak hiçbir maddi delil yoktu. Hazırlıkta imal edilen "delaili laf-
ziye",şahitlerin ilk tahkikatta ve mahkemede eski beyanlarını kökünden de-
ğiştirerek rahî adalete iltica etmeleri neticesinde tarumar olmuştu.Bu delil
fakirliği yüzünden sayın savcı mecburen birtakım günahlar işledi.Bunlardan
birkaçını sayalım:

A - USÛL VE KANUNA AYKIRI TALEPLER

Biz de savcı gibi,bir an için,T.S.P.nin komünist bir teşekkül oldu-
ğunu ,birtakım suçlar işlediğini farzedelim.Bu takdirde :

Eğer T.S.P. suçluysa,Türk Ceza Kanununun 141.maddesinin bir ve be-
sinci fıkraları gereğince partinin bütün idarecileri ve mensupları da suçlu-
durlar.

Bilirkişi raporundan ve karar defterinden anlaşıldığına göre parti-
nin 114 üyesi vardır,fakat bunlardan ancak 14 ü sanık olmuştur.Keza Merkez
İcra Komitesinde vazife alan 20 ~~iki~~ idareciden ancak 8 i,Vilayet Komitesin-
de vazife alan 19 idareciden ancak 6 sı,Sendikalar Bürosunda vazife alan 12
idareciden ancak 3 ü sanık olmuşlardır.Kısacası muhtelif zamanlarda partiyi
sevk ve idare eden 51 kişiden sadece 11 kişi suçlu sayılmıştır.

Parti suçlu olduğuna göre savcının yalnız 14 partilinin(diğer üç
sanık partili değildir) ~~141.maddeye~~ tecziyesini istemesi 141.maddenin muh-
tevasına aykırıdır.

Eğer T.S.P. suçlu değil de,sadece sanıklar suçlu iseler savcının
mütalaanamesini parti aleyhinde tertiplemesi haksızdır,hatalıdır.Sanıklar
için yaptığı ceza talepleri 141.maddeye göre değil,142.maddeye göre isten-
mek lazım gelir.Çünkü bu vaziyette her şahıs kendi suçundan mesuldür.

Esasen şahısların tek başlarına işledikleri suçlar partiyi ilgilendirmez. Kaldı ki parti bu mefruz suçları tasvip etmemiştir. Partinin suçlu olması için şahıslara ait suçları kabullenip karar defterlerine geçmesi gerekirdi.

Uzun lafın kısası, suç ister partiye, isterse şahıslara yüklensin her iki halde de savcının ceza talep şekli ve miktarı usul ve kanuna aykırıdır.

B - LEHİMİZE OLAN DELİLLERİN GİZLENMESİ

Savcı lehimize olan delilleri ya gizlemiş, ya değiştirmiş, ya da göz önünde tutmamıştır. T.S.P. nin kanuni bir teşekkül olduğunu gösteren ve savcının kaale almadığı bu deliller şunlardır :

a) T.S.P. nin tekrar faaliyete geçişi münasebetiyle 1950 yılında yayınladığı açılış beyannamesi. Bu beyanname 27.9.950 tarih ve I sayılı Gerçek gazetesinde de iktibas ve neşredilmiştir.

b) Cumhuriyetin 27 inci yıldönümü münasebetiyle T.S.P. nin 29.10.950 tarih ve 33 sayılı Gerçek gazetesinde çıkan beyannamesi. Bu beyanname Partinin Atatürkçülük prensiplerine, Anayasaya ve Cumhuriyete olan bağlılık ve hürmetini ifade etmektedir.

c) Ara seçimleri münasebetiyle T.S.P. nin yayınladığı seçim beyannamesi. Bu beyanname partinin işbaşına geçince yapacağı işlerin kanunlara ne kadar uygun olduğunu göstermektedir.

d) Grev hakkı üzerinde T.S.P. nin görüşlerini ihtiva eden 1951 tarihli "Grev Bülteni". Bu bülten de partinin kanun karşısındaki yapıcı ve meşru durumuna bir delildir.

e) Gerçek gazetesinin 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84 sayılı nüshalarında tefrika halinde çıkan ve bilirkişi tarafından da sosyalistçe olduğu belirtilen "T.S.P. Programı Üzerinde Açıklamalar" başlıklı seri yazılar. Bu açıklamalar partinin kanuni hüviyetini apaçık ortaya koymaktadır.

f) Partideki konferans ve konuşmaların aynen ~~ayrıntılı~~ ve Attila İlhan tarafından yayımlandığı 18, 29, 33, 43, 54, 55, 61, 68, 69, 74, 75, 82 sayılı Gerçek gazeteleri. Bu gazeteler partide geçen konuşmaların kanunlara uygunluğunun reddedilmez birer delilidirler. Ve Kemal Oğuzun aynı toplantılara ait ifadelerinin sahteliğini ortaya koymaktadırlar.

g) T.S.P. nin Samet Ağaoğlunun isnatlarına cevaben gazetelerde yayınlanan beyannamesi (Cumhuriyet gazetesi, 9.5.952)

h) Partinin Merkez İcra Komitesi karar defterinde kayıtlı 4.8.950 tarihli 3 üncü oturumda, 11.8.950 tarihli 4 üncü oturumda ; keza Vilayet İcra Komitesinin karar defterinde kayıtlı 27.8.950 tarihli 2 inci oturumda, 11.10.951 tarihli 17 inci oturumda alınan kararlar. Bu kararlar partinin kanunlara ve programına olan saygısını belirtmektedir.

i) Parti adedilerinden Esad Adil, Mustafa Börklüce, Salih Alboran, Asım Bezircioğlu, Hasan Tanrıkut tarafından yazılan ve yazarlarının sosyalist ve kanuni görüşlerini belirten muhtelif fıkra ve makaleler.

j) Mezkûr yazılar hakkında çeşitli bilirkişilerin verdikleri ve yazarlarının suçsuzluğunu belirten raporlar.

k) Şahitlerden bazılarının gerek ilk tahkikatte ve gerekse mahkeme önünde verdikleri lehimize ifadeleri savcı hiç kaale almamıştır. Hatta bazı şahitlerin lehimize olan beyanlarını (Attila İlhan, Hasan Tanrıkut, Sadık Çalışkan, ilh.) meskût geçmiş ve fakat kısmen aleyhimize olan sözlerini iştiyakla kullanmıştır.

Görülüyor ki savcı ; masumiyetimizin dayanakları olan bütün bu maddi delil ve vesikaları göz önünde tutmamış, es geçmiştir. Var gayretini gerçeğe ortaya çıkarmaya değil, sadece bizi zoraki suçlu göstermeğe sarfetmiştir. Halbuki savcının aleyhimizdeki delillerle birlikte lehimizdekileri de mütalaa ve tenkit etmesi lazım gelirdi. Objektifliğin temel şartı budur.

Bu bakımdan savcının metodunu şöyle formüllendire biliriz :
Eğer bir delil aleyhimizdeyse makbûl ü mezkûr, lehimizdeyse merdât u meskûttur.

T A H R İ F İ

C - İLMI VE SİYASİ HAKİKATLERİN DEĞİŞTİRİLMESİ

Savcı delilsizlik sebebiyle, bizi zorla suçlu göstere bilmek için, herkesçe bilinen ilmi ve siyasi hakikatleri bile değiştirmekten çekinmemiştir.

Nitekim savcıya göre :

"Çünkü sosyalizm-komünizm müntehadada birleşen ve mebdede ayrılan aynı neticenin yolcularından başka bir şey değildir... Bunların ilham aldıkları menba marksizmdir... Bu suretle bizde sosyalizm-komünizm mana itibariyle müteradif birer kelimedir. Bir madalyonun birer yüzü gibidir. Müntehadada birleşen ve mebdede ayrılan ve ayrı istikametlerden aynı neticeye ulaşmak isteyen yolculardan başka bir şey değildir." (Mütalaaname, s:138,148)

Acaba savcı komünizmle sosyalizmin, komünistle sosyalistin aynı şeyler olduğuna gerçekten inanıyor mu ? Sanmıyoruz. Çünkü savcının daha fakülte sıralarında iken bunların birbirinden tamamiyle farklı şeyler olduğunu profesörlerinden öğrendiğini tahmin ediyoruz. Böyle bir iddiayı öne sürmek için insanın dünyada olup bitenlerden bihaber yaşaması, eline gazete veya kitap almanası lazım gelir. Buna ihtimal vermiyoruz.

Öyleyse bu mesnetsiz iddiayı niçin ileri sürüyor ? Bunun iki sebebi ola bilir :

1 . Savcı ideolojiler üzerinde köklü ve aydınlatıcı bir bilgiye sahip değildir. Siyasi ve iktisadi cereyanları hakkiyle tanımamaktadır. Tarihi malûmatı eksiktir. Bu tahminimiz doğru olduğu takdirde, savcının iddiasının ilmi ve hukukî bir değer taşımadığı demektir. Zira bir körün renkleri veya bir sağırın sesleri hakkında gerçeğe uygun fikirler öne sürmesine imkân yoktur.

2 . Savcı sosyalizmle komünizmin farklarını pekâlâ biliyor. Eğer bu ihtimal doğru ise, savcı tarafsız hareket etmiyor demektir. Bir memur olarak aldığı emri yerine ~~getirmiyor~~ mecburiyetini duyuyor. Bu takdirde de iddiası hukukî mahiyetini kaybetmiş oluyor.

Esasen savcının ortaya attığı bu iddianın çürüklüğünü şu hususlar da isbat etmektedir :

a) Eğer komünizmle sosyalizm aynı şey olsaydı, bunlardan ikincisinin de birincisi gibi kanunca yasak ve suç olması gerekirdi. Şu hale göre İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesinin T.S.P. hakkında 1948 de beraat kararı vermesi ve bu kararın Temyizce tasdik edilmesi usûlsüzdür, kanuna aykırıdır. Hükümetin gerek 1946 da ve gerekse 1950 de T.S.P. açılış ve faaliyetine göz yumması da keza kanuna aykırıdır. Savcının iddiasını doğru kabul edersek, binnetice, hem mezkûr mahkeme, hem temyiz, hem de hükümet suçlu durumuna düşerler. Hatta kamu savunucusu olarak bizzat savcı da suçlu olur. Çünkü T.S.P. açılır açılmaz (madem ki komünizmle sosyalizm aynı şeydir) savcının derhal takibata geçmesi gerekirdi. Halbuki savcı iki yıl bu mühim vazifesini ihmal etmiştir. Ya T.S.P. bu müsamahadan bilistifade bir ihtilal yapı verseydi, savcının hali nice olurdu ? Neyse ki partinin böyle bir harekette bulunmadığı da savcıyı müşkül durumdan kurtardı.

Görüldüğü ki çürük bir iddia bizi mecburen gülünç ve yersiz neticelere götürmektedir.

b) Eğer sosyalizme komünizm aynı şey ise, savcı niçin bizim komünist olduğumuzu isbat için nefes tüketiyor ? 152 sahifelik mütalaanamesini yazmak için beyhude yere bunca gayret sarfediyor ? Biz sosyalist olduğumuzu söylememiş miydik ? Tamam ! Yapılacak iş gayet basitti :

-- Sanıklar sosyalist (yani savcıya göre komünist) olduklarını kendi ağızlarıyla itiraf etmişlerdir. Başkaca şahide ve delile lüzum yoktur. Tecrübelerini talep ederim .

Savcının bizi mahkûm ettirmek için böyle bir talepte bulunması kâfiydi .Savcının nasıl olup da şimdiye dek bunu akıl etmediğini şaşıyorum. Bizi suçlu göstermek için sarfettiği gayretleri, mahkeme masraflarını, kay- bılmış iki buçuk yıllık zamanı, altüst olan hayatımızı düşünüyorum da üzülü- yrum, hayıflanıyorum.

c)Savcı diyor ki : "Sosyalizm-komünizm müntehada birleşen ve meb- dede ayrılan aynı neticenin yolcularından başka bir şey değildir."

Bu iddia sosyalizmin tarihçesine vakıf olanlar için tamamiyle yanlıştır.Çünkü sosyalizmle komünizm,savcının iddiası hilafına,mebdede bir- leşir,müntehada ayrılırlar.Komünizmin de sosyalizmin de mebde ve kaynağı marksizmdir.1866 Birinci Sosyalist Enternasyonal komünizm ve sosyalizm ayrılığını tanımaz.Ancak 1904 İkinci Sosyalist Enternasyonalidir ki ko- münist ve sosyalist görüşler ayrılıp belirmeğe başlar.1921 Üçüncü Komünist Enternasyonalidir bu ayrılık kesin bir mahiyet alır.1922 de Dördüncü Sos- yalist Enternasyonalidir kurulur ve komünizme karşı şiddetli bir mücadeleye girişir.Üçüncü Enternasyonal komünist anlayışı,İkinci ve Dördüncü Enternas- yonaller ise sosyalist anlayışı benimseyip savunurlar.Üçüncü Enternasyonale bağlı olan komünistler iktidarı ancak ihtilâl ile ele geçirmek ve iktidara geçtikten sonra da proleterya diktatörlüğünü tesis etmek suretiyle,yani an- cak "cebir ve şiddet" e dayanarak gayelerine vara bileceklerini öne sürer- ler.İkinci Enternasyonale bağlı olan sosyalistler ise,komünistlerin aksine olarak,iktidara halk çoğunluğunun reyini temin ederek,yani seçim ile geç- mek ana gayelerine kanuni,parlemanter yollarla varmak isterler.Böylece yüz yıl önce mebde olarak marksizme birleşen sosyalistler ve komünistler onu yo- rumlayış ve gerçekleştiriş bakımından tamamiyle birbirlerinden ayrılırlar. Apayrı siyasi metod ve ~~vasıtalar~~ vasıtalar kullanırlar(1).

Bu açıklamadan da anlaşılacağı veçhiyle ve savcının iddiasına aykırı olarak,sosyalizmle komünizm mebdede birleşen ,fakat müntehada ayrılan başka başka yolun iki ayrı yolcusudurlar.

Savcının zannettiği gibi,aynı kaynaktan su içmeleri sosyalizmle komünizmin aynı şey olduğunu idap ettirmez.Bir kaynaktan bir serçe de su içe bilir,sayın savcı da.Fakat savcının serçe olmadığı muhakkaktır.

d)Halen dünyanın birçok memleketlerinde sosyalistler hükümeti i- dare etmektedirler.Eğer savcının iddiasını kabul edersek komünist bloka cep- he alan Norveç,Belçika,İsveç,Danimarka,İsrael,Finlandiya,Endonezya,Birmanya, Avustralya ve daha düne kadar İngiltere komünist birer rejim içinde yaşa- maktadırlar.

Hakikatin böyle olmadığını söylemeğe lüzum var mı ? Savcı niçin bu vakıaları nazarı itibara almıyor ?

e)Sosyalizmle komünizmin ayrı ayrı şeyler olduğu hakkında memle- ketimiz aydınları tarafından birçok yazılar yazılmıştır.Bunların en yenile- rinden sadece bir ikisini,gerçeği görmesi için savcıya okumayı zaruri bulu- yorum.

Nadir Nadi "Neden Yokuz ?" başlıklı yazısında şöyle diyor :

"Gelecek Ay Milanoda toplanacak olan Enternasyonal Sosyalist Kongresine her taraftan,Hindistandan,Seyâından,hatta Birmanyanadan delegeler katılacak,hu kongrede yalnız Türkiye temsil edilemeyecektir....bir sosyalist parti bizde neden kurulamamıştır ? Bunun birçok sebepleri olamkla beraber, başlıcaları zannedersen memleketimizde hüküm süren tekelcilik zihniyeti ile bütün solcu hareketleri komünizmle bir tutan,daha doğrusu komünizmle sosya- lizm arasındaki derin metod farklarını ayırt edemiyen görüş darlığıdır... Her solcunun mutlaka komünist olamayacağını,hatta her komünistin bile mut-

(1) Komünizmle sosyalizmin farkları ve tarihi gelişmeleri hakkında sayısız bibliyografiya zikredile bilir.Fakat biz burada sadece Dictionnaire La- rousse Du XX. Siecle'adlı büyük lûgatın adını vermekle yetineceğiz. (Bak : Volume : ,pages :) International maddesi.

laka bolşevik sayılamıyacağını çoğumuz maalesef hâlâ bilemiyoruz. Sosyal davalar karşısında memleket aydınlarının durumu Batıya kıyasla en aşağı elli yıl geridir. BU geriliğimizin en ziyade kominforma yaradığını ayrıca belirtmeğe bilmem lüzum var mı ?..." (1)

Gene Nadir Nadi "İleri Geri " başlıklı yazısında şunları yazıyor: "...bata Avrupa halkı bu gerçekleri yakından biliyor. Bildiği için de topluma ait davaların tartışılması sırasında her beğenilmeyen fikre komünist damgası yapıştırılmıyor. Tersine, oralarda komünistleri en çok sınırlendirenler sol temayüllü öteki partiler ve bilhassa sosyalistlerdir. Aradaki zıdlık ~~uyumsuzluk~~ bağdaşma kabul etmez bir hal almıştır..." (2)

Keza "Solcu Öcü Değildir " başlıklı makalede denildiği gibi : "Bizde sosyalizm ile komünizm birbirine karıştırılır. Solcu demek düpedüz Moskovacı demektir. Sermayenin kayıtsız şartsız hakimiyetini sınırlandırmak, emeği ile geçinenlere daha iyi hayat şartları hazırlamak, değişen şartlara göre memlekette sosyal adaleti geliştirmek uğruna ilmi, siyasi veya edebi iki çift laf etmeğe kalksanız derhal damgayı yersiniz. Size solcu, yani komünist, yani Moskovanın adamı derler.

"Bir nevi ideoloji yobazlığından ileri gelen bu manevi baskı yurdumuzda her türlü fikir tartışmalarını korkunç bir şekilde dumura uğratmıştır.... Halbuki Batı dünyasında komünistlerin en büyük düşmanı, komünist olmayan solculardır. İşçi kütlelerinin menfaatlerini ihtilal yoluna sapsaksızın kan dökmeksizin korumağa çalışan öteki solculara, asıl solculara komünistler her yerde diş biler. Hele sosyalistleri hiç affetmezler. Çünkü sosyalistler tamamiyle demokratik metodlarla hareket etmekte, işçi davalarını serbest tartışma yolile adım adım çözmeye gayret etmekte ve büyük ölçüde başarı kazanmaktadırlar.

"Bu gün İsveçte sosyalist bir hükümet iş başındadır. Belçikada bu sefer ~~hükümetler~~ sosyalistler hükümete girmişlerdir. Sosyalist Partisinin lideri Paul Henri Spaak memleketin dış politikasını idare etmektedir. İngiltere de ve Almanyada muhalefeti sosyalistler temsil etmektedir. Avrupa Konseyi Danışma ~~Kon~~ Meclisinin başkanı Guy Mollet, Fransız Sosyalist Partisinin genel sekreteridir. Bütün bu adamlar İkinci Enternasyonale ve onun temsil ettiği ideolojiye bağlı birer solcudurlar. Ama bunları orada komünistlerle karıştıran kimse çıkmaz...." (3)

Falih Rifki Atay "Soğan Sarmısak" adlı fıkrasında şöyle yazıyor : "...Ya solcu kimdir ? Bu kelimeyi de bolşevik ve Moskovacı sözleriyle karıştırıyoruz. Nev Deal rejimindenberi Amerikan iktidarı sol ve solcudur. İngilterede iktidar 1945 tenberi sol ve solcudur. İsveç iktidarı ise galiba yirmi yıldanberi sol ve solcudur. Çünkü bu son ikisi de sosyalisttirler. Bütün medeni dünya iktisadi ve içtimai nizam bakımından gözle görülür bir kayışla sola doğru kaymaktadır.... Sovyetler Birliğinin devlet adında sosyalist kelimesi vardır. Ama İngiliz ve İsveç sosyalisti ile her kızıl sosyalist boğaz boğazadırlar.... Solda, sosyalistten veya sosyalizandan bolşevik ve Moskovacıyı nasıl ayırt edeceğiz ? Vatandaş hak ve hürriyetlerini tamamiyle serbest bırakan demokrasilerde bu, kolaydır. Çünkü bolşevikler ve Moskovacılar, kominforma bağlı komünist partileri kurmuşlardır. Eğer bizde de ırkçılar ve şeriatçılar sağımızda, Kominform Moskovacıları solda birer parti kursa bugünkü teşhis zorluklarına uğramazdık...." (4)

Acaba savcı, açıkça sosyalizmi (= komünizmi, tabii savcının iddiasına göre) savunan bu iki yazar hakkında ne zaman takibata geçecek ? Bekliyoruz.

-
- (1) Nadir Nadi, Cumhuriyet Gazetesi, 21.9.952. Bu yazı müdafaamıza ek olarak sunduğumuz Birinci Sarı Çizgili Kitap içinde mevcuttur (s:29-30)
  - (2) Nadir Nadi, Cumhuriyet gazetesi, 3.4.955 .Delil olarak sunulmuştur.
  - (3) Nadir Nadi, Cumhuriyet ,13.4.955 .Bu yazı da delil olarak sunulmuştur.
  - (4) Falih Rifki Atay, Cumhuriyet, 19.II.950 .Bu yazı 20.II.950 tarih ve 55 sayılı Gerçek gazetesinde iktibas ve neşredilmiştir. Bu gazeteyi delil olarak sunuyoruz.

D - MESNETSİZ DELİLLERDEN İSTİMDAD

Savcı bizi sağlam ve sahih delillerle tühmetlendiremeyince, birtakım yersiz delillerle suçlandıırmağa uğraşmış, boşubosuna onlardan medet ummuştur. Bu mesnetsiz delillerden birkaçını zikredelim :

a) Güya, savcının dediğine bakılırsa, Sofya Radyosu bir emisyonunda 22 kişinin davasının gizli yapıldığını tenkit etmişmiş. Savcıya göre bu 22 kişi bizmişiz. Radyo bizi koruduğuna göre, T.S.P. komünistmiş...

Bu faraziyenin ne kadar çürük olduğu meydandadır :

Birinci olarak : T.S.P. davasından sanık olanlar 22 değil, 17 kişidir.

İkinci olarak: Radyo emisyonunda T.S.P. nin veya sanıklarının ismini tasrih etmemiştir.

Üçüncü olarak : Türkiyede davası gizli görülen birçok gruplara ait haberleri gazetelerde sık sık okuyoruz. Radyonun bu gruplardan herhangi birini kasetmesi mümkün değil midir ?

Dördüncü olarak : Moskova radyosunun T.S.P. ve Gerçek gazetesi aleyhinde yayınlar yaptığı malumdur. Bu husus şehadetle de sabittir. Moskova radyosunun yerdığını Sofya radyosunun övmeyeceği bellidir. Kaldı ki, Moskova radyosunun mükerrer neşriyatı T.S.P. nin komünist bir teşekkül olmadığını da isbat eder. Savcının bu neşriyatı meskût geçmesi, fakat Sofya radyosunun tek ve meşkük emisyonuna dört elle sarılması tarafsızlığa aykırıdır. Savcının vazifesi, sanığın sadece aleyhindeki delilleri toplamak ve lehindeki delilleri gizlemek mi dir ?

b) Savcının zikrettiği diğer bir çürük delil de, Tekirdağ milletvekili Şevket Mocan'ın 141. maddenin tadili hakkındaki gerekçesidir. Savcı, bu gerekçenin 63 milletvekili tarafından imzalandığını söylüyor ki bu, hilafı hakikattir. Çünkü gerekçenin altında sadece Şevket Mocan'ın imzası vardır.

Bu gerekçeye göre 1946 daki faaliyetiyle T.S.P. komünist bir teşekkülmüş (Mütalaaname, s:129-132)..

T.S.P. nin 1946 daki faaliyetinin İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesinde yapılan duruşmalar sonunda sosyalistçe ve kanunlara uygun olduğu anlaşılmiştir (Esas 948/4, Karar 948/II4). Mahkemenin bu yoldaki

kararı Temyizce de tasdik edilmiştir(Esas 1787,Karar 1597,Tebliğ 302). Binanaleyh mahkemenin bu kararına ve temyizcin ilamına rağmen,elde hiçbir delil yokken T.SP. ne isnatta bulunmak kanuna aykırıdır/ve bu mesnetsiz iddia hukuki hiçbir değer taşımaz.Şevket Mocanın bu isbat edilmesi imkansız iftirasının savcının aleyhinde delil diye öne sürmesi şayanı teessüftür.~~NEK~~ Hukuk kavramıyla bağdaşmaz.

c) Savcının delil diye öne sürdüğü bir diğer vesika da, 1946 da Hüsamettin Özdoğanın Şahabettin Kıvılcımlıya yazdığı mektuptur.

Şevket Mocanın gerekçesi gibi bu mektup da hiçbir hukuki değer taşımamaktadır.Çünkü 1946 T.S.P. dava dosyasında mevcut olan bu mektup,mahkemece tetkik edilmiş ve içinde partiyi suçlandırarak bir taraf bulunmamıştır.Mahkemenin yukarda zikredilen kararı ve temyizcin ilamı bunun söz götürmez delilidir.Bu bakımdan mezkûr mektubun delil olarak ileri sürülmesi doğru değildir.

.....

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV TARİH ARAŞTIRMALARI

Üç ü n c ü B ö l ü m

M Ü D A F A A

A - PARTİNİN MÜDAFAASIYLA İLGİLİ HUSUSLAR

Aşağıda sıralıyacağımız delil ve vesikalar Türkiye Sosyalist Partisinin 23 ay süren faaliyetinin tamamıyla sosyalistçe olduğunu, asla kanun dışına çıkmadığını gösterecektir.

Bu delilleri şöyle sıralamak mümkündür :

- a . Kamu şahitlerinin ifadeleri,
- b . Müdafaa şahitlerinin ifadeleri,
- c . Partinin evrakı (karar defterleri, muhaberat dosyası, vs.)
- d . Partinin yayınladığı beyanname ve bültenler ,
- e . Partiyle ilgili yazılar ,
- f . Parti idarecilerinin yazıları,
- g . Bilirkişi raporları ,
- h . Diğer delil ve vesikalar .

Şimdi bu vesikaları ve delilleri teker teker ve sırasıyla gözden geçirelim.

a . Kamu Şahitlerinin İfadeleri :

1) Fikret Tuzcuoğlunun ifadesi :

Fikret Tuzcuoğlu gerek ilk tahkikatte ve gerekse mahkeme huzurunda verdiği ifadelerinde partinin suçsuzluğunu belirtmiştir.

İlk tahkikattaki ifadesinde şöyle diyor :

"Bu toplantılarda iddia olunduğu veçhiyle sosyalizm kisvesi altında, kamüfle edilerek, komünizmi övmek veya komünizm faaliyetlerinde bulunmak gibi hiçbir fiil ve harekete şahit olmadım. Benim kanaatime göre Türkiye Sosyalist Partisi tüzüğü dahilinde hareket eden legal bir partidir... Toplantılarda illegal faaliyetlerden bahsedilmemiştir... Umumi toplantılarda iktidarın ihtilalle ele alınacağı mevzuu üzerinde parti prensiplerine aykırı bir söz söylenmemiştir... Umümiyet itibariyle Türkiyenin takip etmesi icap eden siyaset kabilinden konuşmalar yapıldığı zaman, Türkiyenin gerek komşularıyla ve gerek diğer devletlerle iyi bir şekilde dost ve kardeşçe münasebet tesis etmesi ve bitaraf bir siyaset takip etmesi ve sulhu müdafaa etmesi temenni edilmiştir. Bu gibi konuşmalarda Rus rejimi methedilerek komünizm propogandası gibi bir propoganda katiyen olmamıştır... Benim kanaatime göre Sosyalist Partisi kanuni ve tüzüğü mucibince hareket eden muhalefet partisidir. Parti sosyalist prensipler dahilinde hareket eden bir partidir." (İlk tahkikat zabıtları, sahife : 81-82)

Mahkeme huzurunda verdiği yeminli ifadesinde Partinin suçsuzluğunu apaçık ortaya koyuyor :

"...parti kadar idarecilerinin ihtilal metodları ile hareket edilmesi lüzumuna dair haer hangi bir fikir veya tekliflerini müşahede etmedim. Partililer arasında müfrit hareket edilmesi lüzumunu müdafaa eden ve tahrikimiz hareketlerde bulunan tek şahıs Kemal Oğuz adındaki kimsedir. (s:65) Varidat temini hususunda kanunsuz yollara müracaat edilmesi lazım geldiğine

dair teklifte bulunan kimse olduğunu bilmiyorum. Bulduğum hiçbir toplantıda Nazım Hikmetin şiirleri okunmamıştır. Partinin muasır Avrupa partileri izinde yürüyerek seçimle iktidara geleceği her fırsatta belirtilmekte idi. Gerek parti idarecileri ve gerekse partiye mensup olmıyan diğer sanıklar arasında partinin kanunsuz yollar ve ihtilal metodları ile iktidara gelmesini terviç eder yollu teklif veya hareketlerde bulunan veya bu hareketleri terviç eden kimse olduğunu bilmiyorum.... İlk tahkikattaki ifademde yaptığım tashihler doğrudur." (Mahkeme zabıtları, sahife 65-66)

2) Hasan Tanrıkuşun ifadesi :

İlk tahkikatteki ifadesinde, Partinin kanuni hüviyetini belirterek diyor ki :

"Partide bulunduğum müddet zarfında iddia olunduğu gibi partinin sosyalizm maskesi altında illegal faaliyetlerde bulunduğunu ve komünizm propogandası yaptığını görmedim ve bu gibi hareketlere şahit olmadım. Türkiye Sosyalist Partisi legal bir partidir." (İlk tahkikat zabıtları, s:77)

Keza mahkemede verdiği ifadede bu husus üzerinde ısrar ediyor :

"İktidara geçmek için ihtilal yapılması lazım geldiği yolunda herhangi bir teklif veya konuşmaya şahit olmadım. Parti idarecileri arasında bu yolda hareket edilmesi tezini müdafaa eden kimse olmadı. Ben böyle bir teklif karşısında kalmadım... Benim bulunduğum toplantılarda Nazım Hikmetin şiirleri okunmamıştır." (Mahkeme zabıtları, s:58)

Savcı mütalaanamesinde Hasan Tanrıkuşun bu sarih ve kati beyanlarını zikretmiyerek, onun Esad Adil hakkındaki mütereddit ifadesini sevinçle dercetmiştir. Keza savcı, Hasan Tanrıkuşun mahkemeye gönderdiği ve bu mütereddit beyanını dahi reddederek Partinin tamamıyla susuz olduğunu belirten mektubunun muhtevasını da açıklamamıştır. Bu mektup Attila İlhanın durumunu belirtmesi ve Partinin kanuniyetini göstermesi bakımından calibi dikkattir. Halbuki aynı savcı Vamık Fıratın kendisine gönderdiği mektubu iştiyakla zikretmiştir. Görülüyor ki savcının metodu hep aynıdır : Delil aleyhimizdeyse mezkûr u makbûl, lehimizdeyse merdud u meskût...

3) Alaeddin Sarıgülün ifadesi :

İlk tahkikat ifadesi alınmamış olan Alaeddin Sarıgül, mahkemede verdiği ifadede şöyle diyor :

"...Bu toplantılarda komünizm metodları ile ve ~~iktisad~~ ihtilal yolu ile iktidara erilmesi icap ettiğine dair hiçbir konuşma, teklif, telkin ve propoganda yapılmamıştır. İşçi meseleleri birçok kere müzakere ve münakaşa mevzuu olmuştur. Bu hususlarda da kanunların verdiği selahiyetler dairesinde normal usullerle çalışılması icap ettiği söylenmiştir. Okunan hazırlık ifadesi bana atfen yazılmışsa da benim değildir..." (Mahkeme zabıtları s:51)

4) Enver Ebcinin ifadesi :

Savcı bu şahidin ifadeleri hakkında şöyle diyor :

"Şahit duruşma sırasında partinin ve tahliye edilmiş bulunan maznunların tesiri altında kalarak hazırlık ve ilk tahkikatte verdiği ifadeyi değiştirmişse de bilahare hakikate rücu ederek ilk ifadelerinin sıhatini beyan etmiş bulunması dolayısıyla şahadeti kabule şayandır." (Mütalaaname, s:68)

Savcının bu beyanı hilafı hakikattir. Çünkü, şahit hazırlık tahkikatındaki ifadesini hiçbir zaman kabul etmemiştir. Bu hususu müdafaamızın başında izah etmiştik (bak , s:10). Gerek ilk tahkikatte (s:79), gerek mahkeme huzurunda (zabıtlar, s:38) ve gerekse güya yalan şahadetten ötürü verdiği son ifadesinde bu hususu ısrarla belirtmiştir. Keza Enver Ebcin mahkemede verdiği ifadesinde de katiyen dönmemiştir. Savcı ya dosyayı okumamıştır, ya da gerçekleri örtbas etmektedir. Enver Ebcin yalan şahadetten ötürü tekrar EmN.I. Şubede ve sorgu hakimliğinde verdiği ifadede bu hususu belirtmiştir :

"İlk tahkikatta ve mahkemede verdiğim ifadeler tamamen doğrudur. Bunlarda yekdiğerini mübayin kısımlar yoktur. Yalnız hazırlık tahkikatındaki EmN.I. Şubede verdiğim ifadeyi kabul etmiyorum. EmN.I. Şubede tehdit altında bulunuyorduk. Liste halinde çıkarılmış olan ifadeyi imza ettirdiler. Mahkemede ifade verirken bildiklerimi saklamadım, ketmetmedim, yalan söylemedim. Bildiğim hususları aynen anlattım." (Yalan şahadet dosyası, ilk tahkikat ifadesi, 9.3.953 tarihli ifade).

21- Savcı "şahit hakikate rücu etti" diyerek mahkeme üzerinde bir te-
sir yaratmağa çalışıyor.Acaba savcının "kabule şayan" gördüğü ilk tahkikat
ifadesinde aleyhimizde tek satır var mıdır ? Bu ifadeyi okuyorum :

"...Partinin toplantılarına iştirak ettiğim müddet zarfında iddia
olunduğu gibi bu partinin ihtilal yaparak iktidarı ele alacağı veya partiye
varidat temini için burjuva ve kapitalistlerin öldürülmesi ve hırsızlık ya-
pılmasının meşru olduğu hakkında bir konuşma olmamıştır...Bulduğum müddet
zarfında partinin programı haricine çıkıp memleketin müesses iktisadi ve iç-
timaî nizamlarını kanun harici illegal faaliyetlerle yıkmak için herhangi bir
şekilde teşebbüse giriştiği hakkında hiçbir fiil ve harekete tesadüf etme-
dim.Bilakis aramızda bulunan Kemal Oğuz üyeleri tahrik edici sözler sarfetti-
ği zaman Esad Adil bu gibi düşünceleri önlüyor,frenliyordu.1950 senesi Cum-
huriyet Bayramı dolayısıyla bir toplantı yapılmıştı.Bu toplantıda Kore şehit-
leri,Atatürk ve K.Marks için bir ihtiram duruşu yapılmıştır."(İlk tahkikat
zabıtları,s:79,81)

İşte savcının "rücu edilen hakikat" ve "kabule şayan" dediği
ifade budur.Savcıyla beraber bu ifadeyi biz de kabule şayan buluyoruz.Anla-
şılıyor ki savcı,bizi suçlu göstermek için,gerçekleri gizlemekten veya de-
ğiştirmekten bile çekinmiyor.

Enver Ebcı mahkemede verdiği ifadesinde şunları söylüyor :

"Gerek umumi toplantılarda ,gerek idare heyetleri içtimanda parti
nizamnamesi ve programı haricinde hareket edildiğine veya bu yolda hareket
lüzumunun telkin olunduğuna dair birşey bilmiyorum,Herşeyin kanunî yollarla
halledilmesi icap ettiğinin ve İngilterede İşçi Partisinin yaptığı gibi bi-
zim de ancak zamanla iktidara geleceğimizin söylendiğini hatırlamaktayım.İh-
tilalci metodlarla hareket edilmesi lazım geldiğine dair herhangi bir teklif
yapıldığını hatırlamıyorum.Keza toplantılarda Nazım Hikmetin şiirlerinin o-
kunduğunu duymadım.Partiye varidat temini meseleleri müteaddit defalar ko-
nuşulmuş ise de Ürfi Akkoyunlunun icabında yol keselim,adam soyalım dediğini
duymadım...Kemal Oğuzun parti nizamnamesi ve programı haricinde çıkılmasını
telkin eder mahiyette sualler sorarak,tahriklerde bulunduğu olmuştur.Kendi-
sine Esad Adil tarafından hukukî ve nizamname hükümlerine uygun cevaplar ve-
rilmekteydi." (Mahkeme zabıtları,s:37,38,40)

Görülüyor ki Enver Ebcinın ilk tahkikatle mahkemede ki ifade-
si,savcının iddiası hilafına,tam ahenk halindedir.

5) Ali Çelenkin ifadesi :

"Varidat temini için icabında yol keselim,adam öldürelim ve partiye
varidat temin edelim gibi sözler söylenmiş değildir.Sorgu hakimine ben bu
yolda birşey söylememiştim.Ifade verdiğim sırada dışlerimden mustarıptım.
Belki farkına varmadan söylenmiş olabilirim...Parti toplantılarında konuğu-
lanlardan edindiğim umumi intibaya göre partinin teşkilatını genişletmek,
seçimlere iştirak etmek suretiyle iktidara geçmek gayesini güdüyordu.Parti
içinde ihtilal yaparak iktidarı ele alalım şeklinde bir telkin veya teklif
olmamıştır.Sosyalist partisinin gizli gizli komünist rejimi için faaliyette
bulduğuna ve iktidarı devirmeğe teşebbüs edeceğine dair bana atfen yazılan
beyan doğru değildir.Sorgu hakimine böyle bir şey söylememiştim.Ifademi aldı-
ğı sırada çok asabi idi.Bu itibarla yazılanları tashih fırsatını bulamadım."
(Mahkeme zabıtları,s:41-42)

Hazırlık tahkikatı ve ilk tahkikat esnasında korku içinde yaşayan
Ali Çelenk,savcının iddiası hilafına,mahkeme huzurunda kendisini emniyette
hissedince hakikati ifade etmiştir.Şahitlerden Şeref Özyaprak,Ali Çelenkin
hazırlık tahkikatı sırasındaki durumunu şöyle anlatıyor :

"Ali Çelenki tanırım.Müdüriyette kendisinin sanıkların aleyhinde
ifade verdiğini söyledi.Sebebini sorunca,polisin kendisini sendikalarda des-
tekliyeceğinden bahis ettiği gibi çoluk çocuk sahibi olduğunu ve Emniyet
teşkilatından korktuğunu söyledi." (Mahkeme zabıtları,s:98)

Depressiyon psişik hastalığınamüptela olan Ali Çelenk (bu hasta-
lığın arazlarından birisi de korkaklıktır),polisin iğfal ve tehdidi altında
aleyhte ifade vermiş,fakat sonradan hakikati itiraf etmiştir.

6)Şevket Döndürenin ifadesi :

İlk tahkikat ifadesinde diyor ki :

"Parti tüzüğünde yazılı olduğu gibi,mlkiyeti ve sermayeyi tanıyan ve onlara yer veren ,müsbet bir sahada çalışan legal bir partidir.Sosyalist Partisi diğer partiler gibi halkın reyi ile iktidara ele almağı gaye itihaz etmiştir.Ihtilal ile iktidara geçileceği hakkında partide bir konuşma yapılmamıştır.Ve böyle bir konuşma yapıldığını duymadım.Partide Nazım Hikmete ait şiirlerin okunduğunu ve N.Hikmetin methedildiğini hatırlamıyorum.T.S.P. programı dahilinde hareket eden bir sosyalist partidir."(İlk tahkikat, s:87,88,90)

Keza Şevket döndüren ilk tahkikatteki ifadesine uygun olarak Partinin suçsuzluğunu mahkeme huzurunda da ortaya ~~koymuş~~ koyuyor :

"İştirak ettiğim toplantıların hiçbirinde partinin esas prensiplerine aykırı olarak ve ihtilalci metotlar kullanmak suretiyle hareket edilmesi lazım geldiğine dair bir direktif veya konuşmaya şahit olmadım.Parti tüzüğü dahilinde partinin seçimlerle iktidara geleceği hepimizce kabul edilen bir prensipti...Partiye varidat temini için kanunsuz yollara baş vurulmasına dair herhangi bir söz söylenmiş değildir...Toplantılar esnasında Nazım Hikmetin şiirlerinin okunduğunu hatırlamıyorum." (Mahkeme zabıtları,s:75,73)

Görülüyor ki her iki ifade de tamamiyle birbirine uygundur.Yoksa savcının iddia ettiği gibi şahit,sanıklar tahliye olunduktan sonra ~~ifade~~ ifasını tadil veya tevil etmemiştir.

7)Sadi Ballının ifadesi :

"Toplantılarda aleni bir şekilde ~~bu~~ rejimi lehinde propoganda yapıldığını hatırlamıyorum...Seçim yoluyla ~~iktidara~~ Sosyalist Partisinin iktidara gelebileceği konuşulmuştur.Ihtilalden bahsedilmiştir."(İlk tahkikat ifadesi, s:101)

Sadi Ballı T.S.P. nin suçsuzluğunu mahkemede de beyan etmiştir :

"Toplantılarda partinin,tüzüğü dışında,anayasa hükümlerine aykırı olarak ihtilal metodlarına baş vurulması yolunda herhangi bir teklif veya telkin müşahede etmiş değilim.Sosyalist partisi anayasa hükümleri dairesinde ~~seçim~~ seçim yolu ile iktidara gelmek iddiasında idi.Bunun haricinde ihtilal metodlarına baş vurulması yolunda hiçbir teklif ve hareket müşahede etmedim.Kema Oğuz çok aşırı ve taşkın temayüller göstermekte ve genel sekreter kendisini itidale davet etmekte idi...Fakat varidat temini için icabında adam öldürmek veya yol kesmek gibi tekliflerde bulunulduğunu duymadım.Nazım Hikmete ait şiirlerin okunduğuna muttali değilim.Ezcümle parti içerisinde Türkiyenin Atlantik paktının ve Kore harbinin iştirakinin leyh veya aleyhinde konuşulduğunu hatırlamıyorum.Bu iştirakintenkite edildiği yolundaki bana atfen yazılan beyan doğru değildir.Hazırlık tahkikatında bana atfen yazılmış olan ifade mündericacı doğru değildir." (Mahkeme zabıtları,s:91)

Şahidin her iki ifadesinin de birbirine uygundur.

8)İshak Tomurcukun ifadesi :

İlk tahkikat ifadesinde belirttiğine göre :

"Parti dahilinde komünizm propogandası yapıldığından ve ihtilal yolu ile iktidarı ele almaktan bahsedildiğini duymadım."(İlk tahkikat,s:103)

Şahit ilk tahkikat ifadesine uygun olarak mahkeme huzurunda da partinin kanun çerçevesinde çalıştığını söylemiştir :

" Gerek İera Komitesinde bulunduğum sıralarda ve gerek bahsi geçen toplantılar esnasında partinin tüzük hükümleri dışında ve teşkilatı esasıye kanunu hükümlerine aykırı ~~olarak~~ şekilde hareket edilmesi ve iktidara gelmek yollarının aranması için herhangi bir faaliyet sarfedildiğini veya teklif yapıldığını müşahede etmedim.Nazım Hikmetin şiirlerinin okunduğunu duymadım.Keza partiye varidat temini için yol kesmek veya adam öldürmek lazımı geldiğine veya teklif yapıldığına dair söz söylendiğine veya teklif yapıldığına vakıf değilim.Koreye asker gönderilmesi dolayısıyla leyh veya aleyhte konuşma yapıldığını bilmiyorum.Koredeki türk şehitleri için ihtiram dudruşu yapıldığını hatırlamaktayım." (Mahkeme zabıtları,s:102)

9) Ali Karcının ifadesi :

Savcı Ali Karcının partili olduğunu ve bu sebepte, partililerin tesirinde kalarak, sanıkların lehinde konuştuğunu söylüyor. Halbuki şahit partili değildir. Ve savcının bu husustaki beyanı hilafı hakikattir. Savcının faraziyesinden hareket edersek, şahit partili olmadığına göre, partililerin tesirinde kalmadığından hakikati söylemiştir. İşte bu hakikat :

"Parti toplantılarında muhtelif kimseler muhtelif konular üzerinde konuşma yapmış iseler de memlekette müesses içtimai ve iktisadi nizamları yıkmak amacı ile herhangi bir şekilde faaliyette bulunulması için propoganda yapmamışlardır. İştirak ettiğim toplantılarda gazetelerde yazılı olduğu gibi komünizm propogandası yapılmadı ve ihtilalden bahsedilmedi." (İlk tahkikat zabıtları, s:102)

Hazırlıktaki ifadesi dahi lehimize olan bu şahit mahkeme huzurunda da masumiyetimizi ortaya koymaktadır :

"Sosyalist Partisi kanun hükümleri dairesinde yani seçimle iktidara geçmek azminde idi. İhtilal metodlarına baş vurulması yolunda hiçbir teklif veya telkin ile karşılaşmadım. Partiye varidat temini için ve parti teşkilatının genişletilmesi için gazete veya mecmua çıkarılması ve bunun memlekete yayılması teklif edilmiş ve düşünülmüştü. Bunu haricinde herhangi bir teklif yapıldığını duymadım. Nazım Hikmetin şiirlerinin okunduğunu görmedim.... Parti içerisindeki konuşmalarda inkılap tabirinden ihtilal anlaşılması ve Rusyanın ileri memleket gibi veya başka bir tabir ile anılması yolunda bir konuşma yapıldığını veya drektif verildiğini duymadım. Parti içerisindeki konuşmalarda hiçbir vakit komünizmden ve bizim komünist rejimi kabul etmemiz lüzumundan bahis edilmemiş, bilakis daima parti tüzüğünde mevcut prensiplere göre hareket edilmesi lüzumu belirtilmişti. Parti içerisinde daima kanun çerçevesinde hareket edilmesi fikri hakimdi." (Mahkeme zabıtları, s:94,95,96,)

10) Ertuğrul Tansinin ifadesi :

Şahit ilk tahkikat kaza ifadesinde T.S.P. nin komünist olmadığını belirterek diyor ki :

"Bu partinin komünizm ile faaliyetinde bulunduğu veya sosyalist partinin komünist partisine geçmek için gizli çalışmalar yaptığı hakkında malumatım yoktur. Parti seçim yoluyla iktidara geçme prensibini kabul etmişti. Parti dahilinde ihtilal yapılması için konuşma olmamıştır. Partinin illegal çalışmalarından haberim yoktur." (İlk tahkikat ifadesi, s:73,75)

Mahkemedeki ifadesinde aynı hususu teyit ediyor :

"Parti toplantılarına umumiyetle devam ettim. Bu toplantılarda komünist metodlara baş vurulması, illegal ve ihtilalci yollar takip edilmesi hususunda birşey görmedim. Toplantılarda Nazımın şiirlerinin okunduğunu duymadım." (Mahkeme zabıtları, s:55,57)

II) Sadettin Dikenin ifadesi :

Sadettin Diken ilk tahkikat ifadesinde şunları söylüyor :

"İddia edildiği gibi parti dahilinde programı haricinde komünizm propogandası yapılmamıştır. Bugünkü mevcut içtimai ve siyasi nizami hedef tutarak ihtilal yapmak suretiyle hükümeti ele almak gibi bir konuşma da olmamıştır." (İlk tahkikat zabıtları, s:106)

Mahkeme huzurunda verdiği ifadede aynı nokta üzerinde ısrar ediyor:

"Parti varidatının artırılması konuşulmuş ve bu arada aidatın iki liraya çıkarılması ve gazete neşri gibi bazı teklifler yapılmıştı. Partiye varidat temini maksadıyla başka yolda teklifler ve münakaşalar olduğunu duymadım. Nazım Hikmetin şiirlerinin okunduğunu da duymadım. Kore mevzuunda tepkidi konuşmalar yapıldığını bilmiyorum. Yalnız Kore şehitleri için bir ihtiram sükutu yapılmıştı. Parti içerisinde ve hususi görüşmelerimizde niç kimseden partimizin ihtilal yaparak hükümeti ele almasından bahsedildiğini duymadım." (Mahkeme zabıtları, s:104)

Görülmüyor ki şahit, savcının iddiası hilafına, ilk tahkikatteki ifadesini değiştirmemiş, mahkeme huzurunda da aynı ifadeti teyit etmiştir.

12) Şeref Özyaprakın ifadesi :

"Parti dahilinde Rus ideolojisinden, idaresinden bahsedilerek met-hedildiğini duymadım. Parti dahilinde ihtilalden konuşulduğunu işitmedim. Hatta Sosyalist Partisinin iktidarı nasıl ele alacağını sordum. (Sosyalistlerde tekâmül vardır, halka sık sık sosyalizmden bahsedeceğiz, onlar sosyalizmi benim-siyetcekler, seçim yoluyla iktidarı alacağız) demişlerdir." (İlk tahkikat zabıt-ları, s:96)

Mahkemedeki ifadesinde de aynı hususu beyan ediyor :

"Memleketimizin Rus blokuna iltihak etmesi veya Rus rejimini be-nimsiyerek nimsemesi yolunda hiçbir konuşma işitmedim. İktidara kanun daire-sinde ve seçim yolu ile gelineceği söyleniyordu. İnkilap ve tekâmülden bahse-dilmekle beraber ihtilal sözü hiç geçmemiştir. Komünizmden bahsedildiğini duy-madım. Nazım Hikmetin şiirlerinin okunduğunu duymadım. Varidat temini için yol kesilmesi veya adam öldürülmesi şeklinde bir konuşma işitmedim." (Mahkeme za-bıtlar, s:97)

13) Mehmet Sürenkökün ifadesi :

İlk tahkikat ifadesinde şöyle diyor :

"Benim bulunduğum toplantılarda ihtilalden bahsedilmemiştir. İhtilal-ımden ve fadailer komitesi kurulacağından bahsedildiğini hatırlamıyorum." (İlk tahkikat zabıtları, s:II5, II6)

"Gerek bu dersler sırasında, gerek diğer toplantılarda ve hususî konuşmalarımızda ihtilalden ve komünizmden bahsedildiğini hatırlamıyorum. Kore mevzuunda herhangi bir şey hatırlamıyorum. Esad Adil halkın reyile ik-tidara gelineceğini söylerdi." (Mahkeme zabıtları, s:106)

14) Nejat Akyaprakın ifadesi :

İlk tahkikat ~~keza~~ ifadesi :

"Parti dahilinde veya haricinde bugünkü iktisadî nizamı değiştiri-mek için icap eden tedbirlerin alınması ve icabı halinde ihtilal yapılması veya komünizm propogandası gibi Demokrat Partinin ve bilhassa bugünkü ikti-dar partisinin aldığı tedbirler aleyhinde konuşmalar olmamıştır. Sosyalist Partisi seçim yoluyla iktidarı ele alması prensip olarak kabul eden bir partidir. Parti dahilinde programına aykırı hiçbir faaliyette bulunulmamış-tır." (İlk tahkikat zabıtları, s:104)

Savcı, şahidin ilk tahkikatteki ifadesini ~~keza~~ partililerin taz-yiki altında tevîl ettiğini söylüyor (Mütalaaname, s:74). Fakat nasıl ve ne şekilde taziyik ettiğimize dair hiçbir delil ileri sürmüyor, daha doğrusu sü-remiyor. Öte yandan şahidin buraya dercettiğimiz ilk tahkikat ifadesi hiç-bir tevile lüzum göstermeyecek şekilde sağlam, sarîh ve katidir. Şahit açıkça suçsuzluğumuzu beyan etmektedir. Hem de henüz biz hapisanedeyken, yani şahit-le hiçbir temasımız olmadığı bir zamanda..

Şahit keza mahkeme huzurunda da hakikati ~~keza~~ ifade etmektedir :

"Konferanslarda hazır bulunanlara komünizm lehinde propogandayı tazammum eder mahiyette fikirler telkine çalışıldığını sezmedim, böyle bir şey görmedim. Parti içerisinde ihtilalden bahsedildiğini duymadım. Ancak inkilap kelimesi geçerdi, fakat bu kelimeye ihtilal manası verilmesi yolunda herhangi bir konuşma veya fikir yapıldığını bilmiyorum. Keza Sosvyet Rusya-dan başka bir ad altında bahis edilmesi icap ettiği hakkında da birşey duy-madım. Toplantılarda Nazım Hikmetin şiirlerinin okunduğunu görmedim. Partiye varidat temini için kanunsuz yollara baş vurulmasına dair herhangi bir tek-life de vakıf değilim. Kore şehitlerine saygı duruşu yapıldığını hatırlıyo-rum." (Mahkeme zabıtları, s:124)

15) Attila İlhanın ifadesi :

Savcının ifadesini en çok beğendiği ve hakikate uygun bulduğu şa-hitlerden biri de Attila İlhandır. Fakat savcı bu şahidin sadece Esad Adil hakkındaki delilsiz bir tahminini ele almış, onun T.S.P. nin suçsuzluğunu belirten katî beyanını göz önünde tutmamıştır. Bu vakıa savcının lehimizdeki delilleri gizlemeğe çalıştığıнын bir başka örneğidir. Savcının hıfzetmeğe çalıştığı bu ifadeyi aynen alıyorum :

memiştir...Sosyalist Partisi parlamenter usülle iktidarı ele almağa istiyen bir partidir.Bizim komünistlerden ayrıldığımız noktanın seçim yolu ile iktidarı ele almak olduğunu,halbuki komünistlerin ihtilal yoluyla hükümeti devirecekleri.Hikmet Arabeoğlu'nun ifadesi başkanımız ve diğer arkadaşlarımız izah etmişlerdir...Parti başkanımız Esad Adil Marşal Yardımının lehinde konuştu.Hatta memleketimize Marşal Yardımı gibi başka yardımlar ya ıldığı takdirde hayırlı olacağını söyledi.Şükrü Kya ve Asım Bezircioğlunun Nazım Hikmetten bahsettiklerini hatırlamıyorum." (İlk tahkikat zabıtları,s:93,94)

Sadık Çalışkan mahkemeye geldiğinde ilk tahkikatteki ifadesinin 141.madde ile ilgili bazı kısımlarını(Mesela Örfi Akkoyunlunun Marşal Planını tenkidi gibi) düzeltmiştir.Önemsiz olan ve esasa tesir etmeyen bu düzeltmeyi yapmasa dahi,ilk tahkikatteki ifadesi T.S.P.nin suçsuzluğunu apaçık ortaya koymaktadır.Gelgelelim,lehimizdeki noktaları gizlemeyi prensip edinen savcı,bu vazih ifadeyi zikre bile lüzum görmemiş,şahidi çürütmek için mezkûr düzeltmeyi bahane ederek alayhinde dava açmıştır.Fakat şahit tekrardan verdiği ifadesinde mahkemede ki ifadesinden dönmemiş,Emn.I.Şubede tehdit ve tazyik altında ifadesinin alındığını,partinin komünist olmadığını ısrarla belirtmiş,hakikate ve adalete sonuna kadar sadık kalmıştır.

Sadık Çalışkan,adı geçen bir iki önemsiz nokta hariç,ilk tahkikatteki ifadesini mahkeme huzurunda da aynen tekrarlamıştır.Bu iki ifade arasındaki esas bakımından uygunluk,savcının şahide isnat ettiği yalancı şahitlik iddiasını kökünden yıkmaktadır.İşte ilk tahkikata uyan mahkeme ifadesi :

"Partide bulunduğum toplantılarda partinin programı dışında ve sosyalist çerçeve haricinde komünizm propogandası ile ilgili sözler sarfedilmemiştir...Sosyalist Partisi parlamenter usülle iktidarı ele almağı istiyen bir partidir.Bizim komünistlerden ayrıldığımız noktanın seçim yolu ile iktidarı ele almak olduğunu,halbuki komünistlerin ihtilal yoluyla hükümeti devireceklerini,sosyalistlerin ihtilalci olmaları marksistler olduğunu parti başkanımız ve diğer arkadaşlarımız izah etmişlerdir...Parti başkanımız Esad Adil Marşal Yardımının lehinde konuştu.Hatta memleketimize Marşal Yardımı gibi başka yardımlar ya ıldığı takdirde hayırlı olacağını söyledi.Şükrü Kya ve Asım Bezircioğlunun Nazım Hikmetten bahsettiklerini hatırlamıyorum." (İlk tahkikat zabıtları,s:93,94)

Sadık Çalışkan,adı geçen bir iki önemsiz nokta hariç,ilk tahkikatteki ifadesini mahkeme huzurunda da aynen tekrarlamıştır.Bu iki ifade arasındaki esas bakımından uygunluk,savcının şahide isnat ettiği yalancı şahitlik iddiasını kökünden yıkmaktadır.İşte ilk tahkikata uyan mahkeme ifadesi :

"Nazım Hikmetin şiirlerinin okunduğu iddiası varit değildir.Partililerin illegal faaliyetlerde bulunulması ve ihtilal metidlarına baş vurulması hakkında herhangi bir teklif,telkin ve hareketlerini görmedim.T.S.P. tüzüğünde mevcut hükümler dairesinde seçim yolu ile iktidara gelmek iddiasında idi.Inkilap tabirinin parti ~~xxx~~ içerisinde ihtilali ifade ettiğine dair bir konuşma yapılmamıştır.Marşal Yardımı Ve Atlantik Paktı mevzuunda konuşma olmuştur.Partimiz bunların ikisine de muhalif değildi."(Mahkeme zabıtları,xxx s:79).

Görülüyor ki her iki ifade de esas bakımından birbirinin aynısıdır.Savcının ~~xxxxxxx~~ iddiası hilafına arada fark yoktur.Üstelik bu ifadeler diğer şahitlerin ifadelerine de uygundur.Binanaleyh savcının,bu şahidin ifadesini diğer şahitlerin ifadeleriyle birlikte mütalaa etmemesi usule aykırıdır.

Görülüyor ki her iki ifade de esas bakımından birbirinin aynısıdır.Savcının ~~xxxxxxx~~ iddiası hilafına arada fark yoktur.Üstelik bu ifadeler diğer şahitlerin ifadelerine de uygundur.Binanaleyh savcının,bu şahidin ifadesini diğer şahitlerin ifadeleriyle birlikte mütalaa etmemesi usule aykırıdır.

20)Şükrü Eroğlunun ifadesi :

İlk tahkikattaki ~~xxxx~~ ifadesinde şahit şöyle diyor :

"Muhtelif toplantılarda ~~ve~~ sosyalistlerin İngilteredeki Sosyalist Partisi gibi hareket etmesi icap ettiği belirtilmiştir.Parti dahilinde ihtilal den konuşulduğunu bilmiyorum." (İlk tahkikat zabıtları,s:97,98)

Mahkemedeki ifadesinde de aynı hususu teyit ederek diyor ki :

"İhtilal çıkarmak suretiyle ve kanunsuz teşekküller kurarak iktidara geçilmesi yolunda parti dahilinde hiçbir konuşma ve teklif olmamıştır.Konuşmalar sırasında komünizm propogandası mahiyetinde herhangi bir telkinde bulunulmamıştır."(Mahkeme zabıtları,s:82)

Görülüyor ki şahidin her iki ifadesi de birbirine uygundur.Şükrü Eroğlu da Sadık Çalışkan gibi,I4I. madde ile ilgisi olmayan ve esasa tesir etmeyen bazı noktaları mahkemede düzeltmiştir.Bundan ötürü Sadık Çalışkanın ifadesiyle ilgili olarak söylediğimiz sözleri bu şahit için de tekrarlamak zorundayız.

2I)Vamık Fıratın ifadesi :

Savcıya göre bu şahit partinin ve partililerin tesir ve tazyiki altında kalarak hazırlıkta ve ilk tahkikatta verdiği ifadeyi değiştirmiş,fakat aleyhinde yalan şahadetten dava açılınca hakikate rücu etmiştir.(Mütalaaname,s:105).Şimdi savcının"Rücu edilen hakikat" diye vasıflandırdığı ilk tahkikat ifadesini okuyalım :

"Asım Bezircioğlu... sosyalistlerin parlamantarist sistemle iktidarı ele alacaklarını ve o zaman hakiki sosyalizmin tatbik edileceğini ~~söylendiğini~~ anlatmıştır.İhtilal ve Sosyalist Partisinin komünist partisine geçeceği ve Sosyalist Partisinin komünist Partisi için bir intikal safhası olduğunu söylememiştir.Asım Bezircioğlunun Nazımın şiirlerini okuduğunu duymadım.Ben bu partiye sosyalist bir parti olduğu için girdim.Muhtelif toplantılarında bulundum.Fakat partinin veya ~~xxx~~ üyelerinin sosyalist kisvesi altında komünist faaliyetinde buldukları hakkında bir şüphe sezmedim."(İlk tahkikat zabıtları,s:44,47)

Savcı gibi biz de bu ifadeyi "hakikat" olarak kabul ediyoruz.Fakat savcı her zaman yaptığı gibi şahidin bu sarih beyanını mütalaanesinde zikretmemiştir.Vamık Fırat da Sadık Çalışkan gibi I4I. madde ile ilgisi olmayan ve esasa tesir etmeyen,teferruat kabilinden bazı hususları mahkeme huzurunda düzeltince aleyhinde dava ~~açılmış~~ açılmış ve korku belası sonunda bu düzeltmelerden vazgeçmiştir.Buna rağmen ilk tahkikatte verdiği ve yukarda zikrettiğimiz sözler T.S.P.nin komünist olmadığına açık birer delildir.

Öte yandan şahit mahkemede ifade verirken yaptığı düzeltmeleri,savcının iddiası hilafına,partililerin tazyiki~~xxxx~~ altında kalarak yapmadığını bizzat itiraf etmektedir:

"Hakim ve sanıkların bana tevcih ettikleri sualler karşısında şaşır-dım,mahkemenin heybet ve azametinden ve manevi ağırlığı altında ezilerek kendi benliğimi kaybetmiş bir vaziyette ifade vermiş olduğumu şimdi okunan ifadelerden anlamış bulunuyorum.Yoksa ~~xxxx~~ (sanıklardan) Salih Alboranın telkiniyle ifademi değiştirmiş değilim"(Yalan şahadet dosyası,hazırlık ifadesi, ~~8:12x~~ 4.3.953)

Bu itiraf,polisin korkusundan kurtulan şahidin ~~ve~~ adaletin heybeti altında psikolojikman nasıl hakikati açıklamak zorunda kaldığını göstermektedir.Ayrıca,sanıkların telkini altında kalmadığını söylemekle savcıyı,hilafı hakikat beyanından ötürü çok müşkil duruma düşürmektedir.

~~Mamık Fırat Mahkemedeki ifadesinde yine tahkikatının uygun olarak T.S.P.nin suçsuz olduğunu söylemiş olduğunu göstermektedir.~~

Şahit hazırlık tahkikatında nasıl ifade verdiğini şöyle anlatıyor:

"Emniyet I.Şube'ye çağırıldığım vakit,ifademe müracaat ettiler.Bir memurla yanında erkek bir daktilo vardı.Kemal Oğuz da aynı odada dosyaları ~~xxxx~~ karıştırmakla meşguldü.Memur kendi ağzından ~~söyliyerek~~ söyleyerek daktiloya istediği gibi ifademi yazdırdı.Sonunda,imza etmediğim takdirde beni de sanıklar arasında göstereceğini söylemek suretiyle tehditte bulundu.Bu vaziyet karşısında ifadeyi imzaladım.Onların tazyiki ve korkusu altında ifadeyi imzaladım.Onla-

rın tazyiki ve korkusu altında hazırladıkları ~~ifadeleri~~ ifadem doğru değildir ve kabul etmiyorum." (Mahkeme zabıtları, s:26,23)

Şahit henüz ifade vermeğe gitmezden önce de korku içindeydi. Şahitlerden Nejat Akyaprak Vamık Fıratın o zamanki vaziyetini şöyle anlatıyor :

"Keza Vamık Fıratla konuştum. Kendisi diğer şahitlere tazyik yapılmış olduğu ve istenilen şekilde ifade vermediği takdirde kendisinin de tazyik edileceği kanaatini taşıyordu. Çoluk çocuğu olduğunu hesaba katmak mecburiyetinde bulunduğunu söylemişti." (Mahkeme zabıtları, s:126)

Bu korku ve mecburiyete polisin tehdidi de eklenince Vamık Fırat, sanık olmaktan kurtulmak için, hazırlık tahkikatında ~~birkaç~~ aleyhimize ifade vermek zorunda kaldı. Sorgu hakimliğine geldiği esnada hâlâ korku içindeydi. Buna rağmen hazırlıktaki ifadesini hak ve hakikat yolunda hayli tadil etti. Mahkeme huzuruna çıkınca, adaletin heybeti ve vicdanının ezgisi altında hakikati tamamiyle itiraf etti. Fakat savcı, ilk tahkikat ifadesinde yaptığı tâli derecede birkaç düzeltmeyi bahane ederek şahidin aleyhinde dava açtı. Şahit tekrar, çok korktuğu Emniyet I. Şubeye celbedildi. Gene çoluk çocuğunu hesapluyarak, endişe ve korku içinde, mezkûr düzeltmelerden vazgeçtiğini bildirdi.

Binanaleyh şahidin en doğru ifadesi, her türlü tazyikten masun olarak mahkeme önünde verdiği ifadedir. İlk tahkikat ifadesine esas bakımından ~~uyan~~ bu ifadesinde şahit şöyle diyor :

"Gerek bu ders toplantılarında ve gerek umumi toplantılarda ve gerekse parti idârecilerle yaptığım şahsi temaslarda parti prensipleri haricinde hareket edilmesine, gayrı kanuni teşkilatlar kurulmasına ve bu teşkilatta çalışılmasına dair herhangi bir faaliyet müşahade etmediğim gibi bir telkin de maruz kalmadım." (Mahkeme zabıtları, s:22)

Görülüyor ki şahidin ilk tahkikat ifadesi ile mahkeme ifadesi tamamiyle, esas bakımından, birbirine uygundur. Her iki ifade de T.S.P. nin ihtilalci olmadığını, kanun dışına çıkmadığını isbat etmektedir.

22) Münire Pekolun ifadesi :

Münire Pekolun durumu Vamık Fıratinkine benzemektedir. Müdafamızın IO ve II inci sahifelerinde açıkladığımız veçhiyle Münire Pekol, hazırlık tahkikatı esnasında tehdit ve tazyik edilmiş, evvelden hazırlanmış ifadeler zorla kendisine imza ettirilmiştir. Hatta ilk tahkikat ifadesini vermeğe giderken nasıl ifade vereceği evvelden kendisine öğretilmiş ve bu hususta sıkı sıkı tenbihat almıştır. Polisin tehdit ve tazyiki altında çaresiz kalan şahit, bildiklerine aykırı şeyler söylemek zorunda bırakılmıştır.

Şahit bu hususu şöyle ifade ediyor :

"Emn. I. Şubede evvelce hazırlanmış ifadeler bana tazyik ile imza ettirildi. Hakikaten ben o sözleri söylemiş değilim. İfadeyi imza etmediğim takdirde beni de hapse atacıklarını bildirdikleri için o şekilde hareket etmek mecburiyetinde kalmıştım. Emniyette ifademizi alan ve kendisini savcı olduğunu söyleyen Kena Bey, I. Şube müdürü Ahmet Bey beni mütamadiyen telefonla vesair şekilde Emniyete çağırdılar... Kendilerinin hizmetine girmekliğimi ve bana ayda 400 lira maaş vereceklerini söylediler... Kenan Bey hapisaneye giderek öğreneceğim haberleri kendilerine ulaştırmam için IO lira verdi ve bu gibi mevzuları konuşa bilmek için hususi bir şekilde görüşmemizi istedi ve görüştü... Sorgu hakimliğine ifade vermeğe gittiğim sırada polis tarafından yine ne şekilde ifade vereceğim hususunda telkinlerde bulunulmuş olduğu cihetle onların tazyik ve tesirinden kurtulamıyarak sorgu hakimliğinde ~~birçok~~ ifade verdim. Bu itibarla sorgudaki bugünkü ifademe uygun olmayan kısımlar da doğru değildir." (Mahkeme zabıtları, s:34-38). "Sorgu hakimliğine ifade vermek üzere gitmeden önce Emniyetten çağırılmış ve Birinci Şubede verdiğim ifadeyi sorguda da vermem hususunda emir almıştım." (Mahkeme zabıtları, s:35)

Polisin emirlerine tamamiyle ram olan Münire Pekol, ilk tahkikatta onun istediği gibi ifade verdi ve ayrıca aldığı emir gereğince hapisaneyi ziyaret ederek haber götürdü.

Fakat aradan uzun zaman geçtikten sonra mahkeme huzuruna çıkınca, vicdanının sesini dinledi. Esasen artık baskı da sona ermişti. Kendini adale-

letin kanadı altında serbest hissederek hakikati ortaya koydu. Söylediği şeyler yüz kızartıcı idi ve davanın aslında bir komplo olduğunu gösteriyordu. İşte söylediklerinden bir kısmı :

"Sanıkların komünist metodlarla hareket ettiklerine, sosyalist partisini bu yollara sevk eylediklerine veya komünizm propogandası yaptıklarına dair bir malumatım yoktur... İhtilal metodlarına baş vurulmasına veya varidat temini için soygunculuk gibi hareketlere tevessül edilmesine dair herhangi bir söz söylenmemiştir. Keza iktidara geçmek için parti faaliyetinin tek-sif edilmesi bahsi geçmiş ise de ihtilal yapmak lazım geldiğine dair herhangi bir şeyden bahis olunmamıştır... Parti toplantılarında Nazım Hikmetin şiirlerinin okunduğunu hatırlamıyorum. Böyle bir şey de işitmedim." (Mahkeme zabıtnamesi, s:34,38)

Münire Pekol, ilk tahkikat ifadesini değiştirdiği iddiasıyla savcı tarafından ~~tekrar~~ aleyhinde takibata geçilince ve yeniden Emn. I. Şubeye çağırılınca bilmeceburiye eski ifadesine döndü. Bununla beraber, polis huzurunda dahi, hazırlık tahkikatının ~~yaşamsız~~ kanunsuzluğunu belirtmek cesaretini gösterdi. (Bak : Yalan şahadet dosyası, hazırlık ifadesi, 2.2.953).

Şahidin polisin yeniden tehdidi altında ifadesini değiştirmesi ve böylece yalan şahadetten mahkûm olmaktan kurtulmağa çalışması gayet tabiidir. Bu bakımdan şahidin ~~sax~~ gerçeğe uygun olan ifadesi, elbette, mahkeme huzurunda her türlü tazyikten uzak olarak verdiği ifadedir. Üstelik bu ifade, yukardan beri ifadelerini zikrettiğimiz şahitlerin beyanlarına da tamamiyle uygun düşmektedir. Kaldı ki, tazyik ve korku tesiriyle eski ifadesine dönmesinin hukuki bir değeri de yoktur. ~~XXXX bu dönüş de normal bir dönüş değildir. Savcı~~ Savcının, hakikati söyleyenleri, duruşmalar devam ederken takibata uğratması diğer şahitlerin doğruyu söylemelerine mani olmağı hedef tutan bir harekettir, adalete aykırıdır.

Eğer dönüş bir suç ise, mahkemedeki ifadelerinden dönenler de suçludurlar. Çünkü bu ifadeler de yeminli olarak alınmıştır. Şahit hiçbir tazyike maruz bırakılmamıştır.

23) Veli Pekolun ifadesi :

Veli Pekolun durumu Münire Pekolun durumunun aynı olduğundan, adı geçen şahit için söylediklerimizde bu şahit için de ~~tekrarlamamız~~ yerinde olur.

Mahkeme huzurunda hakikati söyleyerek eski ifadelerini kısmen değiştirdiği için, ~~savcı~~, şahidin mahkemeden tevkifini talep etmiştir. Fakat mahkeme savcının bu talebini reddetmiştir. Çünkü savcı bu talebiyle, ilerde hakikati söyleyecek olan şahitleri korkutmak istiyordu. Eğer talebi labul olunsaydı diğer şahitler ifadelerini, tabiatıyla, doğrulamaya cesaret edemiyecüklerdi. Tevkif edilmek korku ve tehdidi altında kaldıklarından adaletin tecellisine gerektiği kadar hizmette bulunamayacaklardı. Çok şükür ki mahkeme vaziyeti görek savcının bu gayrı adilane ~~teklifi~~ kabul etmedi.

Veli Pekol'un ilk tahkikat ifadesiyle mahkemedeki ifadesi, esas bakımından birbirine uygundur. Her iki ifadesinde de parti dahilinde ihtilalci veya komünistçe bir husus görmediğini söylemektedir. Şöyle ki :

"Asım Bezircioğlu ihtilalden bahsetmemiştir... İhtilalden bahsedildiğini duymadım." (İlk tahkikat zabıtları, s:76)

"Gerek umumî toplantılarda ve gerek hususî görüşmelerimizde sosyalist Partisinin prensipleri haricinde hareket edilmesi ve gizli ~~kkkk~~ illegal teşkilat kurulması hakkında hiçbir faaliyet ve telkin müşahade etmiş değilim. Müşahedelerime göre partide tüzük harici hiçbir şey yapılmamıştır. Parti idarecileri veya mensupları arasında parti prensiplerini ihlal ederek ihtilalci metodlara baş vurulması yolunda faaliyet sarfeden kimseye de rastlamadım." (Mahkeme zabıtları, s:27)

Gerek ilk tahkikat ve gerekse hazırlık ~~tahkikatı~~ esnasında tehdit ve tazyik edildiğini söyleyen (mahkeme zabıtları s:27, yalan şahadet dosyası hazırlık ve ~~sorgudaki~~ ifadeleri) şahidin mahkemedeki ifadelerini esas almak icap eder.

24) Orhan Arsalın ifadesi :

Orhan Arsal genel sekreter Esad Adilin komünist olmadığını belirttikten sonra sözlerine devam ederek diyor ki :

"Bilâkis komünistler onu, sol cehahı ikiye böldüğü cihetle düşman te-
lâkki ediyorlardı. Ve bu suretle komünist partisi emellerine aykırı hareket et-
tiği kanaatini taşıyorlardı... Sosyalist Partisinin bu kisve altında bir komü-
nist partisi olduğuna hiçbir vakit inanmamaktayım." (Mahkeme zabıtları, s:133)

25) Şahitlerden Nizamettin Yalçınıyuva, Niko pırpıroğlu ve Zahit Künde-
min ifadeleri esasa tesir edecek mahiyette olmadığından geçiyoruz. Bu şahitler
dahi T.S.P. nin komünistçe veya kanun dışı faaliyetlerde bulunduğuna dair hiç-
bir şey söylememişlerdir.

26) Faruk Çetindağın ifadesi :

Savcının ifadesine pek itibar ettiği ve diğer şahitlerin polis Ke-
mal Oğuzun arkadaşı olduğunu söyledikleri bu şahit bile ilk tahkikattaki ifa-
desinde T.S.P. nin illegal, ihtilalci ve komünistçe faaliyetler gösterdiği hak-
kında sarıh hiçbir şey söylememiştir. İfadeleri esasa tesir etmiyen tâli dere-
cede ithamlar ihtiva etmektedir. Şahide bakılırsa parti Kore harbinin, Marşal
Planının ve Atlantik Paktının aleyhinde imiş.

Şahit mahkemedeki ifadesinde aynen şöyle diyor :

"Parti içerisinde ihtilal yoluyla iktidarın ele alınacağına dair bir
şey konuşulmamıştır. İnkilaptan sık sık bahsedilmiştir. Fakat şahsi kanaatimce
parti idarecileri nezdinde inkilap ile ihtilal aynı mefhumu ifade etmekte idi.
Fakat inkilap tabirine bu manayı vermek için aralarında bir karar ittihaz et-
tiklerine dair malumatım yoktur. Hatta bir toplantıda Esad Adil inkilap ile iht-
tilalin aynı şeyler olmadığını dahi izah etmişti. Gizli illegal teşkilat kurul-
ması hakkında herhangi bir şey duymadım... Sarahaten ihtilalden bahsedilmemiş-
tir. Kemal Oğuz bana ~~ssss~~ Sosyalist Partililerin inkilap kelimesi ile ihtilali
kastedtiklerini söylemiştir. Bu söz üzerine ben de arzettiğim şekilde ifade de
bulundum. Partiye varidat temini için Orhan Korucanın adam öldürmek ve Nuret-
tin Sütkanın sabotaj yapmak tekliflerinde bulduklarını ben duymadım. Partide
Nazım Hikmetin şiirleri okunmamıştır." (Mahkeme zabıtları, s:47,48)

Görüldüğü ki şahit kaçamaklı ~~kuş~~ ifadesine rağmen partinin ihtilal
yoluyla iktidara geleceğini kabul etmiyor. Şahidin ifadesindeki bu tereddüdün
ve kaçamaklılığın sebebini öbür şahitlerin ağzından dnlıyelim.

Nejat Akyaprak şunları söylüyor :

"Emniyette ifade vermiş olanlardan Faruk Çetindağ o sıralarda gör-
müştüm. Kendisi hukukta talebe olduğunu ve istikbalini düşünmek mecburiyetinde
bulduğunu söyleyerek buna göre ifade verdiğini bildirmişti." (Mahkeme zabıt-
ları, s:126)

Şükrü Eroğlu da şöyle diyor :

"Faruk Çetindağ bir gün atelyeme gelmişti. Benden I. Şubede ne şekil-
de ifade alındığını sorunca kendisine burada izah ettiğim şekilde (yani tazyik
ve tehdit altında demek istiyor) ifadem alınış şeklini naklettim. Bana ce-
vaben (Hadise çok izam ediliyor. Benim de yedek subaylığım var. Kayın babam emni-
yet polislerindedir. Ben bunlara karşı dik gidemem. İstikbalim var, ilerde belki
bir vazife alırım. Bu sebeple o ifadelerimi kabul etmek mecburiyetindeyim) de-
mişti" (Mahkeme zabıtları, s:85)

Şahitlerin bu beyanlarını Faruk Çetindağ da itiraf etmektedir :

"Sanıkların kendileri beni bir solcu bildikleri cehetle ~~xxxxxx~~
~~xxxxxx~~ cezaevine ziyarete gittiğim vakit Yedek Subay Okulu-
na gideceğimden ben de işe karıştırıldığım takdirde çavuş çıkarılmaklığım
muhtemel olduğundan bahis etmiş ve kendilerinin beni de bu işe sokmamalarını
anlatmıştım." (Mahkeme zabıtları, s:50)

İşte şahidin ifadesindeki tereddüdün ve yaptığı tâli derecedeki it-
hamların sebebi şahsi menfaat kaygısı ve bu korkudur. Eğer şahit kendini ser-
best hissetseydi, hakikati söyleyeceğine şüphe yoktu. Savcının bu hususu mütala-
namesinde meskût geçmiştir. Şahidin hangi psikolojik amiller altında ifade
verdiğini kaale almadığı gibi, lehimize olan beyanlarını da zikre lüzum görme-
miştir.

27) Kemal Oğuzun ifadesi :

T.S.P. nin komünistçe faaliyetler gösterdiğini ve ihtilal yoluyla
iktidara geçmek istediğini söyleyen tek şahit Kemal Oğuzdur. Kemal Oğuzun şaha-

deti şu bakımlardan hakikate aykırı ve binnetice hukukî bir değer taşımamaktadır :

a) Buraya kadar ifadelerini tahlil ve zikrettiğimiz 28 kamu şahidinin ve ilerde ifadelerini dercedeceğimiz 7 müdafaa şahidinin söyledikleri, Kemal Oğuzun itham ve beyanlarını kökünden yıkmaktadır. Bu şahitlerin ifadeleriyle Kemal Oğuzun meşnetsiz isnatları tezat halindedir. Daha doğrusu bu 35 şahidin yeminli ifadeleri Kemal Oğuzun iddialarının asılsız olduğunu isbat etmektedir.

b) Mahkemede hazır bulunarak Kemal Oğuzun ifadelerini dinliyen kamu şahitlerinden Ishak Tomarcuk, Mehmet Sürenkök ve Sadettin Diken yapılan yüzleştirmede Kemal Oğuzun yalan söylediğini beyan etmişlerdir. Bu hasustaki mahkeme zabtını aşağıya alıyorum :

"Ishak Tomarcuktan soruldu : Benim burada verdiğim ifade doğrudur. Kemal Oğuz yalan söylemektedir. I. Şubede ifademiz alındığı vakit K. Oğuz da yanımızda idi ve kendisi dosyadan toplantıları ve konuşulanları okuduktan sonra diğer memur arkadaşı bunları istedikleri gibi zabta geçmişti, dedi.

"Diğer tanıklar, Sadettin Diken ile Mehmet Sürenkökten soruldu : Kemal Oğuzun doğru söylemediğini beyan ve eski ifadelerini tekrar ile I. Şubede ifadeleri zabt edildiği sırada Kemal Oğuzun yanlarında bulunduğunu ve bir dosya içerisinden okuyarak yazdığını bildirdiler." (Mahkeme zabıtları, s:120)

Yüzleştirmede verdikleri ifade ile bu üç şahit, Kemal Oğuzun sadece hilafı hakikat beyanlarda bulunduğunu isbat etmekle kalmıyor, vazife ve selahiyeti dışında onun kendilerini sorguya çektiğini ve söylemedikleri şeyleri zabta geçirdiğini de ortaya koyuyorlar.

c) Müdafaaamızın 13 üncü sahifesinde bahsedildiği üzere, partide yapılan toplantılara, konferans ve konuşmalara ait haberler 18, 29, 33, 43, 54, 55, 61, 68, 89, 74, 76, 82 sayılı Gerçek gazetelerinde yayınlanmıştır. Partideki konuşmaları aynen nakleden bu haberler Kemal Oğuzun ~~ksanık~~ isnatlarının sahteliğini göstermekte ve onun hadiseleri nasıl tahrif ve tagyir ettiğini maddi delillerle ortaya koymaktadır. Bu konuşmaların yayınlandığı nüshalar iki ayrı bilirkişi heyeti tarafından tetkik edilmiş ve hiçbir suç unsuru görülmemiştir. İlerde bu nüshaları ayrıca tahlil edeceğiz.

d) Müdafaaamızın 11 inci sahifesinde delillerle isbat ve izah ettiğimiz veçhiyle, kamu şahidi olduğu halde Kemal Oğuz vazife ve selahiyeti dışında ve usulsüz olarak 5 şahidi tehdit etmiş, 5 şahidin bizzat ifadesini almış, 1 şahidi dövmüş, 2 şahide müfsidane telkinatta bulunmuş, 8 şahidin ifadesi alınırken yanlarında durarak polise yardım etmiştir. Binanaleyh Kemal Oğuzu tarafsız bir kamu şahidi saymak ve onun ifadelerine hukukî bir değer atfetmek imkânsızdır. Başkalarını hilafı ~~hakik~~ hakikat ifade vermiye zorlayan bir kimsenin doğruyu söylemeyeceği aşikârdır.

e) Müdafaaamızın birinci bölümünde açıkladığımız gibi, T.S.P. aleyhinde açılan bu dava bir tertiptir. İktidar partisinin politik sebeplerle hazırladığı bir komplodur. Bir emir kulu olan Kemal Oğuzun bu tertibe karşı gelebileceği muhakkaktır. Filhakika Kemal Oğuz da aldığı emirlerden dışarı çıkmamış, iradesi dışında, hilafı hakikat beyanlarda bulunmuştur. Şu hale nazaran Kemal Oğuzu hür ve serbest bir kamu şahidi addetmememiz yerinde olur.

f) Şahitlerden Ali Karcı, Fikret Tuzcuoğlu, Enver Ebcı, Sadi Ballı, Şevket Döndüren ve Hamit Rafşının mahkemedeki ~~ifade~~ ifadelerinden de anlaşılacağı üzere Kemal Oğuz parti dahilinde aşırı, tahrikçi, taşkın söz ve hareketlerde bulunmuş, fakat idareciler tarafından daima tenkit edilmiş, hatta disiplin kuruluna verilmiştir. Bu hususu kendisi de itiraf etmektedir :

"...ben taktik olarak partililer arasında bazı tahriklerde bulunuyordum... Salih Alboran Moskovadaki türk elçiliğine sığınarak Türkiyeye iltica ettiğini bildirmişti. Kendisi Rusyadan kaçmış olmasına göre onlara muhalif olduğunu, binnetice bizim partimize yaramıyacağını söyliyerek partimize alınmaması hususunda teklifte bulunmuştum. Bu yüzden S. Alboranla aramızda münakaşalar çıktı. Beni disiplin kuruluna vermek istediler. Bir hafta partiye

uğramadım. Ben partiye gitmeden önce durumun disiplin kurulunda görüşülüp konuşulduğunu ve hareketimin doğru olmadığını söylemişlerdi. Ben taktik icabı parti içerisinde tahriklerde bulunmuştum." (Mahkeme zabıtları, s:118)

Gerek bu itiraf ve gerekse şahitlerin ifadeleri T.S.P.'nin programına ne kadar riayet ettiğini, tahrikçi hareketler karşısında ne kadar titiz davrandığını ve tüzük dışı konuşmalara ne kadar titizlikle muhakeme ve reddettiğini göstermektedir. Kaldı ki bir tahrikçinin ön ayak olduğu mefruz suçların ~~masmû~~ mesuliyeti de ona aittir. Faraza partide bir suç işlenmişse bunun müsebbibi ajan provokatör Kemal Oğuzdur, biz değiliz.

Kamu şahitlerinin ifadeleri burada sona eriyor. Bu ifadelerin neticelerini belirtmezden önce, savcının şahadetle ilgili bazı fikirlerine dokunmak zorundayız.

Savcı hazırlık tahkikatında tehdit, tazyik ve telkin altında tasni edilmiş ifadeleri delil olarak öne sürüyor. Bu doğru değildir. Çünkü müdafamızın başlangıcında (Birinci bölüm, B kısmı, s:7-II) açıkladığımız ve chiyle bu ifadeler hakikate aykırıdır ve gayri kanuni bir şekilde elde edildiklerinden hukuki bir değerleri yoktur. 23 kamu şahidinden 20 si bu muharref ifadelerin gerçeğe uymadığını, tehdit ve tazyik altında uydurduğunu belirterek onları red ve hakikat yolunda tamamıyla tashih etmişlerdir.

Savcı şahitlerin tehditten kurtulunca hazırlıktaki ifadelerini hak ve adalet saikasıyla düzeltmelerini partililerin tesir ve tazyikine hamlediyor. Bu iddia da doğru değildir. Evvela, şahitler ilk tahkikat ifadelerini verirken biz hapisanenin kalın duvarları arkasında mahpus bulunuyorduk; bu vaziyetteyken şahitleri tazyik ettiğimiz iddiası gülünçtür ve mantık dışıdır. Saniiyen, gerek hapisanede ve gerekse tahliye olunduktan sonra, şahitleri tazyik ettiğimize dair hiçbir delil gösterilememiştir. Bilakis, hazırlık tahkikatı ve hatta ilk tahkikat sırasında şahitlere polis tarafından tazyik ve tahditler yapıldığı hususunda bir yığın müsbet delil ve ifade vardır. Öyleyken, bu müdellel vakıayı örtbas ederek savcının mücerret ve mevhum iddialar serdetmesi şayanı teessüftür. Üstelik bu şahitler kamu şahitleridir, onları biz değil savcı seçti. Binanaleyh savcının bizzat tayin ettiği şahitleri tenkit ve muaheze etmesi mucibi taaccüptür.

Şahitlerin İfadelerinden Çıkan Neticeler

İfadelerini sırasıyla yukarıya dercettiğimiz kamu şahitlerinin beyan ve itiraflarından şu neticeler çıkmaktadır :

a) Türkiye Sosyalist Partisi dahilinde gerek teşkilatça ve gerekse ferden, kanunlara ve parti tüzüğüne aykırı olarak, iktidara geçmek için ihtilal yapılması veya ihtilalci metodların kullanılması, iktisadi ve içtimai temel nizamların cebr ü şiddete dayanarak yıkılması ~~hakkında~~ lehinde hiçbir teklif, telkin, konuşma veya hareket görülmemiştir. Tam tersine partinin kanuni, parlamantarist yollarla ve seçimle iktidara geçeceği anlatılmıştır.

Kamu şahitlerinden Vamık Fırat, Münire Pekol, Veli Pekol, Fikret Tuzcuoğlu, Şevket Döndüren, Hasan Tanrıkut, Sadi Ballı, Ertuğrul Tansi, Zahit Kündem, Sadık Çalışkan, Şeref Özyaprak, Şükrü Eroğlu, Ali Karoı, İshak Tomurcuk, Nejat Ak-yaprak, Sadettin Diken, Sıtkı Eser, Mehmet Sürenkök, Hikmet Arabacıoğlu ~~gereklik~~ ~~tahkikatta ve gerekse mahkemede~~ ve Faruk Çetindağ gerek ilk tahkikatte ve gerekse mahkemede verdikleri ifadelerinde bu hususu belirtmişlerdir. Sadece Ali Çelenk ile Kemal Oğuz ilk tahkikatta aleyhte ifade vermişlerdir. Ali Çelenk ifadesini mahkemede parti lehine düzeltmiştir. Mahkeme huzurunda ~~kiş~~ Kemal Oğuzdan başka hiçbir şahit bu hususta aleyhte bir beyanda bulunmamıştır. Ayrıca mahkemede dinlenen Orhan Arsal, Attila İlhan, Hamit Rafşın ve Alaaddin Sarıgül adındaki kamu şahitleri de lehte ifade vermişlerdir. İfadeleri esasa tesir etmiyen Niko Pirpiroğlu, Nizamettin Yalçınıyuva, İsmail Küçük istisna edilirse 26 şahitten 25 i T.S.P. de ihtilalci bir fiil görmediklerini söylemişlerdir.

b) Türkiye Sosyalist Partisi dahilinde gizli ve illlegal teşkilat kurulması, bu yolda propoganda ve faaliyet gösterilmesi lehinde hiçbir teklif, konuşma veya teşebbüs görülmemiştir. Bu hususu bütün kamu şahitleri ifadeleriyle teyit etmektedirler. Hatta Kemal Oğuz bile bu hususta şöyle diyor:

38 "Sosyalist Partisinin gerek memlekette bulunan gizli komünist teşkilatından ve gerek dış memleketlerdeki komünist partilerden veya Komünist formdan ve Rusyadan yardım gördüğüne dair ve bunlarla mühabere veya münasebeti olduğu hakkında bir malumatım yoktur...Komünistler partilerinin resmen teşekkül edemeyeceği memleketlerde Moskovadan aldıkları direktif dairesinde illegal faaliyetler sarfederler.Illegalden maksat,bu teşkilatın gizli olarak hücreler kurmak suretiyle faaliyet sarfetmesidir.Türkiye Sosyalist Partisinde illegal teşkilat yoktu.Bu partinin Moskovadan veya başka komünist partilerden talimat ve direktif aldığını tesbit edemedim..."(Mahkeme zabıtları,s:II4,II8)

Kemal Oğuzun ağzından kaçırıldığı bu itiraf,T.S.P. nin kanuni ve açık hüviyetini göstermesi bakımından çok mühimdir.Mahkemenin bu itiraf üzerinde dırmasını bilhassa rica ederim.

c) İlk tahkikatta Ali Çelenk ve Mehmet Sürenkök,mahkemede ise sadece Vamık Fırat hariç diğer bütün şahitler,parti dahilinde Nazım Hikmetten şiir okunmadığını bildirmişlerdir.Kemal Oğuz her iki ifadesinde de şiir okunduğunu iddia etmiş,fakat bu iddiası öbür şahitlerin kahir ekseriyeti tarafından çürütülmüştür.

d) İlk tahkikatta M,nire Pekol,Mehmet Sürenkök ve Sadi Ballı hariç(bu şahitler mahkemede ifadelerini hakikat yolunda düzeltmişlerdir),diğer bütün şahitler ve keza mahkemede şahitlerin hapsi partiye varidat temini için adam öldürmek veya soymak gibi kanun dışı çarelere,baş vurulması hususunda hiçbir teklif,telkin veya teşebbüse şahit olmadıklarını söylemişlerdir.Bu babdaki iddiasında da Kemal Oğuz yalnız kalmıştır.

e) İlk tahkikatta Kemal Oğuz ile Ali Çelenk,mahkemede ise sadece Kemal Oğuz istisna edilirse,diğer bütün şahitler partide komünizmi,Rusyayı veya rejimini öven konuşmaları işitmediklerini beyan etmişlerdir.

b . Müdafaa Şahitlerinin İfadeleri

Müdafaa şahitleri ; T.S.P. nde yapılan serbest toplantılara ve konferanslara katıldıkları,konuşmaları dinledikleri,partililerin hareket ve kanaatlarını bizzat tetkik fırsatını buldukları oihetle gerçekte birer vaka şahididirler.Kemal Oğuzun hazırlık tahkikatı ifadesinde bu şahitlerin toplantılarda hazır buldukları kaydedilmiştir.Bu bakımdan,hakikatin meydana çıkarılmasında,şahadetlerinin hukuki yeri ve değeri büyüktür.Kamu şahitlerinin ifadeleri kadar bu şahitlerin ifadelerini de göz önünde tutmak zaruri ve faydalıdır.

Nitekim müdafaa şahitlerinin ifadeleri kamu şahitlerinin ifadeleriyle tam bir mutabakat halindedir.Sekiz müdafaa şahidinden yedisi,yukarıda kamu şahitlerinin ifadelerinin tahlilinden ~~çıkardığımız~~ çıkardığımız neticeleri teyit ve isbat etmişlerdir.Hepsi de ifadelerinde partide ihtilalle iktidara geçilmesi,illegal faaliyetlere girişilmesi,Nazım Hikmetten şiirler okunması,varidat temini için kanunsuz yollara baş vurulması,komünizmin veya Rusyanın methedilmesi,müesses iktisadi veya içtimai nizamların yok edilmesi,Kore savaşına,Atlantik Paktına ve Marşal Planına dahil olmamızın aleyhinde bulunulması lehinde hiçbir teklif,fikir ve hareket görmediklerini belirtmişler,T.S.P.nin seçimle iktidara geçmek istediğini,Atatürkçü prensipleri benimsediğini beyan etmişlerdir.

Gelgelelim savcı ~~bu~~ müdafaa şahitlerinin hak ve adalet yolundaki bu samimi beyanlarını değersiz kılmak için şu çürük iddiaya öne sürüyor :

1)Müdafaa şahitlerinden Ali Yıldız ile Cevat Bıçkıcı partili imişler,partililerin tesirinde kalmışlarmış,onun için de ifadelerinin nazarı itibara alınmamalıymış .Acaba sayın savcı aynı mütalaayı niçin partili olan Kemal Oğuz ile Mahmut Erhan için de yürütmüyor ? Partili olduklarına göre,onların da ifadelerine itibar ~~ta~~ etmemek lâzım gelmez miydi ? Yoksa savcının va'z ettiği bu kaide sadece hakikati söyliylen lehumizdeki şahitlere mi raci-dir? 39 şahitten 37 si mahkeme huzurunda yalan söylüyor da,sadece bu iki zat mı doğruyu söylüyor ? Hem savcı müdafaa şahitlerine tesir ettiğimizi nereden çıkarıyor ? Bu hususta delilleri varsa neden ortaya dök müyor ?

2)Müdafaa şahitlerinden Enver Aytekin,Nurettin Alkan,Akça Akyo-kuş,Sezer Tansug Yüksek Tahsil Gençlik Derneği üyesi imişler.Bu teşekkül giz-

"Partinin mali durumu üzerinde müzakere ve münakaşa yapıldı. Ve şu esasların yeni teşekkül etmiş Merkez Mali Komisyonuna bildirilmesi kararlaştırıldı : a) Halen oturulmakta olan daireden çıkarak onun karşısındaki kısma geçmek, b) devamsız üyelere vermedikleri aidatları tahsil için yazılı veya sözlü olarak kendilerine müracaatta bulunmak, c) dışardaki senpatizanlardan bağış temini için bir komisyon teşkil etmek, d) partililerin aidat verme kabiliyetini tekrar gözden geçirmek ve mümkünse yükseltmeğe çalışmak, e) bir çaylı toplantı tertip etmek, f) komite toplantılarına mühim mazereti olmaksızın veya keyfi şekilde gelmeyenlerden ceza olarak bağış almak, g) her ay bir milli piyangö bileti almak."

Gelen Evrak Dosyasında, Mali Çalışma Komisyonunun partinin varidatını artırmak için hazırladığı bir rapor vardır. 5.6.95I tarihli bu raporda partinin mali durumunu düzeltmek için şu tavsiyelerde bulunulmaktadır:

"1) Her ay bir milli piyangö bileti almak, 2) 1952 yılı için bir işçi takvimi hazırlamak, 3) Toplantı günlerinde kahve, çay, gazoş gibi meşrubatın parti tarafından satımını temin etmek, 4) Bir serbest bağış kutusu yapmak, 5) Haftalık bir işçi gazetesi çıkarmak."

Ayrıca Merkez İcra Komitesinin 22.5.95I tarihli 16 ıncı oturumunda alınan bir kararda aynı esasların benimsendiği müşahede olunmaktadır.

Görülüyor ki Vilayet İcra Komitesi, Mali Çalışma Komisyonu ve Merkez İcra Komitesinin partiye varidat temini için kabul ve tavsiye ettikleri teklifler hem birbirine, hem de kanunlara uygundur. Binaleyh partiye varidat temini için hırsızlık yapmak ve ~~adama~~ adam öldürmek gibi kanun dışı tedbirlere baş vurulmasına dair Kemal Oğuzun şahadeti bir iftiradır. Esasen bu uydurma şahadet, diğer şahitlerin ifadeleriyle tam bir tezat halindedir. Gelgelelim, lehimizdeki delilleri meskût geçmeği prensip edinen savcı, Kemal Oğuzun bu husustaki şahadetini mütalaanamesine dercetmiş, fakat adı geçen üç vesikadan hiç bahsetmemiştir.

d . Partinin Yayınladığı Beyanname Ve Bültenler

Savcı mütalaanamesinde T.S.P. nin muhtelif zamanlarda yayınladığı beyanname ve bültenleri de zikir veya tahlil etmemiştir. Partinin meşruiyetini ve masumiyetini gösteren bu neşriyat şunlardır :

1) T.S.P. nin tekrar faaliyete geçişi münasebetiyle 1950 de yayınladığı açılış beyannamesi. Bu beyanname ayrıca 27.9.950 tarih ve I sayılı Gerçek gazetesinde de neşr ve iktibas edilmiştir. Beyannameye ezcümle şöyle deniliyor: "Türlü sebeplerle çökmekte olan aileyi iktisad ve ahlak temelleri üzerinde yükselterek ona layık olduğu mevki kazandırmak ve her aileye kendi öz malı ~~olan~~ bir mesken temin etmek,

"Hususi mülkiyet nimetinden bütün vatandaşları faydalandırarak herkese mülkiyet sağlamak,

"Dilediği inanmakta, inancına göre davranmakta herkese tam bir serbestlik tanımak Türkiye Sosyalist Partisinin ana prensiplerindedir.

"Türkiye Sosyalist Partisi, halkı kendi öz davasına düşman etmiş, halk ile sosyalizmin arasını açmış ve açmakta olan her türlü anarşist ve goşist cereyanlara karşı koyacak, sosyal mücadeleyi soysuzlaştıran, sosyalizmi yabancı bir ithal emtiası haline getirerek millî bir dava olmaktan çıkararak realite düşmanı ve kanun dışı geveze solculukla amansız bir mücadeleye girişecektir.

"Partimiz milletimizin refah ve saadetinin gelişmesi, yurdumuzun mülki, sığsı, iktisadi bütünlük ve bağımsızlığını koruma uğrunda en tesirli tedbirlere baş vuracak, nereden gelirse gelsin her türlü sömürücü, emperyalist solculuk ve tecavüzlere karşı koyacaktır."

Bu beyanname T.S.P. nin mülkiyet hakkına, aile müessesesine, vicdan hürriyetine, millî bağımsızlığa, vatan sevgisine olan bağlılığını ve kanun dışı geveze solculukla mücadele edeceğini belirtmektedir.

2) Cumhuriyetin kuruluşunun 27 inci yıldönümü dolayısıyla T.S.P. nin 29.10.950 tarih ve 33 sayılı Gerçek gazetesinde yayınlanan beyannamesi. Bu beyanname Partinin Cumhuriyete ve onun getirdiği ~~müesseselere~~ müesseselere ~~olan~~, Atatürke ve inkılaplarına olan hürmet ve sevgisini dile getirmektedir. Beyannameye şöyle deniliyor :

c . Partinin Evrakı VE Karar Defterleri

Malumdur ki bir partinin evrakı (muhaberatı, karar defterleri, neşriyatı) onun gaye ve hareketinin maddi delil ve tezahürlerini teşkil eder. Başka bir deyimle, bir siyasi teşekkülün kanun karşısındaki durumu ancak resmi evrakına bakılarak kararlaştırılır.

Bu bakımdan T.SP. nin evrakını tetkik eden Profesör Nurullah Kunter, T.Zafer Tunaya ve Sahir Ermandan müteşekkil bilirkişi heyetinin 19.7.954 tarihli raporu hukuki bir değer taşımaktadır. Raporda şöyle deniliyor :

"...Partinin tesbit edile bilen faaliyetinde komünizm metodlarıyla hareket edildiğini ve bu bakımdan bir program, beyanname, propoganda veya bu gibi şeylere hazırlık mahiyeti bulunduğunu gösterecek bir cihete tetkik edilen evrakta rastlanmamıştır."

Bilirkişi heyetinin raporundan da anlaşıldığı veçhiyle T.S.P. nin evrakı, ~~şu~~ partinin kanun dışına çıkmadığını isbat etmektedir.

Savcının mütalaanamesinde zikr veya tahlil etmediği bu evraktan hiç olmazsa birkaçını incelemek, hakikatin anlaşılması için faydalı olacaktır.

1) Merkez İcra Komitesi Karar Defteri :

Merkez İcra Komitesi 4.8.950 ~~g~~ tarihli 3 üncü oturumunda aşağıdaki kararı ~~ix~~ almıştır :

"Parti beyannamesinin 5. maddesinde yazılı olduğu üzere anarşist, göçüst tanılan veya herhangi bir suretle kanunların yasak ettiği siyasi faaliyetlerde bulduklarından şüphe edilenle parti azalarının münasebet tesisinden kati surette kaçınmaları lüzumu partinin bir disiplin kararı olarak kabul edilmiştir. Bu karar sekreterlikçe parti mensuplarına derhal tamim edilecektir."

Bu disiplin kararı partinin, kanunlarını yasak ettiği siyasi faaliyetler karşısında ne kadar uyanık bulunduğunu göstermektedir.

Merkez İcra Komitesi 6.11.951 tarihli 38 inci oturumunda oy birliği ile şu karara varmıştır :

"Genel sekreter haftanın siyasi mesleleri üzerinde izahatı bulundu ve memleketimizde inkılapçı zemin üzerinde ve kanun çerçevesinde çalışmaların mümkün olabildiği partimizin mevcudiyetiyle sabit olduğu neticesine varıldı."

Bu kararıyla parti inkılapçı çalışmaların ancak kanun çerçevesinde mümkün ve verimli olduğunu kabul etmektedir.

Merkez İcra Komitesi 28.8.951 tarihli 29 uncu oturumunda şu kararı almıştır :

"Parti binasının resmi ve milli bayramlar için donatılması işinin İstanbul Vilayet İcra Komitesinin ~~ne~~ ait olduğu hususunda Vilayet İcra Komitesinin dikkatinin çekilmesine karar verildi."

Bu karar partinin milli bayramların önemine verdiği değeri ortaya koymaktadır.

2) İstanbul Vilayet İcra Komitesi Karar Defteri :

I. Vilayet İcra Komitesinin 27.8.950 tarihli 2 inci oturumunda alınan kararda şöyle deniliyor :

"30 Ağustos Zafer Bayramında parti binasının aydınlatılmasına, bayram münasebetiyle çarşamba akşamı parti salonunda bu bayramın şerefli ve emperyalizme karşı olan mahiyetini belirten bir konuşma yapılmasına ve bu hususun partililere ilan edilmesine, basına bildirilmesine karar verildi."

I. Vilayet İcra komitesi 23.8.951 tarihli 17 inci oturumunda şu kararı vermiştir :

"Parti programı esas olmak üzere sosyalist görüşle yetiştirici konferanslar verilmesine karar verildi."

Bu karardan da anlaşıldığı üzere komite partide verilecek konferansların programa ve sosyalist görüşlere uygun olmasını şart koşmaktadır.

Keza Vilayet İcra Komitesi partiye gelir temini için 11.10.951 tarihli 22 inci oturumunda şu tedbirlerin alınmasına karar vermiştir :

"...Bütün gayretlerinizi ve emeklerinizi uğruna harcadığınız Türk Cumhuriyetinin gelişmesi, kökleşmesi, gürbüzleşmesi için var gücünüzle çalışmakta devam etmelisiniz....Türkiye Sosyalist Partisi bütün varlığıyla Türk milletinin emrinde ve Cumhuriyetimizi irtica ve faşizme karşı korumak azmindedir"

3) T.SP.nin Samet Ağaoğlunun isnatlarına cevaben gazetelerde yayınlanan beyannamesi. Partinin kanuni hüviyetini ortaya koyan bu beyanname 9.5.952 tarihli Cumhuriyet gazetesinde neşredilmiştir. Müdafamızın 3-4 üncü sahife bu beyannamenin muhteviyatını açıklamıştı.

4) Ara seçimleri münasebetiyle T.S.P. nin yayınladığı seçim beyannamesi. Bu beyanname partinin iktidara geçince yapacağı işleri ve bunların kanunlara uygunluğunu göstermektedir.

5) 1951 de partinin yayınladığı "Grev Bülteni". Bu bülten partinin kanun karşısındaki yapıcı ve meşru durumuna bir delildir. Beynamedeki şu cümle bunu isbat eder :

"Türkiye Sosyalist Partisi : Bütün kol ve kafa işçilerini bu beyannamede yazılı esaslara uygun bir grev hakkı uğruna birleşmeğe ve bu yolda kanun ve nizam çerçevesi içinde devamlı, şuurlu bir mücadeleye davet eder."

Görülüyor ki parti ancak kanun ve nizam çerçevesi içinde bir mücadeleyi tasvip ve tavsiye etmektedir.

6) Gerçek gazetesinin 38.39.41.42.43.44.45.46.47.48.49.50.51.52.53.54.55.56.57.58.59.60.61.62.63.64.65.66.68.71.72.73.74.76.78.79.80.81.82.83.84 sayılı nüshalarında tefrika halinde çıkan ve "T.SP. Programı Üzerinde Açıklamalar" başlığını taşıyan seri yazılar. Bu yazılar hakkında bilirkişi heyetinin verdiği raporda şöyle deniliyor :

"...Ayrıca T.SP. programı hakkındaki izahlarından Esad Adil Müstecabi parti faaliyetinin cebir ve şiddete değil, kanuna müstenit hareketlerden ibaret bulunacağını kaydetmektedir." (3. Sulh Ceza Hakimliğine sunulan 16 sahifelik raporun sonucumlesine bakılması)

Partinin ideolojik ve kanuni hüviyetini göstermek maksadıyla bu "Açıklamalar" dan bazı kısımları aşağıya alıyorum :

"Sosyalistlere mülkiyet düşmanlığı isnat edenler, herkesi mülkiyetsizliğe maruz bırakacağını söylüyorlar, gerçekte milyonlarca mülkiyetsiz vatandaşları aleyhine büyük mülkiyetleri kendi inhisarı altında bulunduranlardır. Türkiye Sosyalist Partisi mülkiyeti değil, mülkiyetsizliği ortadan kaldırmak davasındadır." (Gerçek Gazetesi, 14.12.950, sayı:79, sahife :3)

"İşte bu ve buna benzer sebeplerle partimiz büyük istihlak ve aşırı kazanç vasıtalarını üzerindeki şahsi mülkiyetin kanun yoluyla kamulaştırılmasına, yani bu mahiyetteki mali, ziraat, ticarî ve sınıfl iş şubelerinin millileştirilmesine taraftardır. Partimiz küçük teşebbüslerin, küçük sermaye hareketlerinin geniş bir serbestlik içinde faaliyetine asla aleyhtar değildir." (Gerçek Gazetesi, Tefrika No.30;6.12.950, sayı:71)

"Sosyalistlerin lâıklik anlayışı gayet açıktır : Dilediği gibi inanmak ve inandığı gibi davranmakta bütün vatandaşlar serbest olmalı ve devlet vicdanla ilgili meselelere karışmamalıdır...Bugün Türkiyede lâıklığı, diğ serbestliğini, vicdan hüviyetini T.S.P. kadar açık olarak ortaya koyabilmiş ve onları korumağa azmetmiş başka hiçbir parti mevcut değildir." (Gerçek gazetesi, Tefrika no.7;10.11.950, sayı:45, sahife :3)

"Sosyalistlik, her şeyden fazla millete ehemmiyet verir. Millet onun kuvvet ve iman kaynağıdır. Çünkü sosyalistin vazifesi, milleti cehaletten sefaletten, adaletsizlikten kurtarmak, onu yükseltmek ve mesut etmekten ibarettir...Sosyalist kendi milletinin ne içeriden, ne de dışarıdan sömürülmesine müsaade edemez...Bir sosyalist herkesten fazla milletseverdir." (Gerçek, 8.11.950, sayı:43, tefrika:5, Sosyalistin millet ve milliyet anlayışı)

"Sosyal mücadeleyi kanun çerçevesi içinde ve demokrasi ışığı altında, Türkiyenin kendine has şartlarını gözetenerek, yani realite ile ideal arasındaki bağları koparmaksızın ayarlamak ve halka maletmek: İşte Türk sosyalistlerinin ilk programının ana hatları bunlardır...Sosyalist olmak demek zümrelere değil, doğrudan doğruya bütün millete hizmet etmek demektir." (Gerçek gazetesi, 7.11.950, sayı:42, Tefrika no.1, sahife 3)

"Türk sosyalistleri iktidarı ele aldıklarında, her şeyden önce tam demokratik bir anayasa ve bu anayasaya tam bir bağlılık ve uygunluk pren-

sibine hayat vereceklerdir."(Gerçek,16.II.950,sayı:5I,tefrika:13)

"Partimiz yeryüzünün faşist olmıyan bütün milletleriyle dostluk münasebetleri kurulmasının,beynelmielel işbirliğine ve dünya barışına hizmet etmenin,Birleşmiş Milletler idealine bağlı kalmamın samimî surette taraftarıdır...Millî menfaatlerimizin şuurlu ölçüsü ile uygulanabilir her ~~şey~~ türlü beynelmielel münasebetleri zaruri görüyoruz."(Gerçek,18.II.950,sayı:83)

"Türkiye Sosyalist Partisi Üzerinde Açıklamalar" adlı tefrikadan aldığımız bu parçalar da isbat ediyor ki,Parti,memleketteki temel nizamların esasları olan ve Anayasanın 2. maddesinde belirtilen ~~şey~~ benimsenmiştir.Mücadelesini Anayasanın 69,70,73,74 ve 75 inci maddelerine uygun olarak ve tamamiyle kanun çerçevesinde yürütmegi prensip ittihaz etmiştir.

e . Partiyle İlgili Yazılar

Partiyle ilgili yazıları iki kısma ayırmak mümkündür :

1) Müdafaamızın 13 ve 31 inci sayfelerinde bahsedildiği üzere,partide yapılan toplantılara,konferans ve konuşmalara ait yazı veya haberler. Bunlar Gerçek gazetesinin 18.20.33.43.54.55.61.63.69.74.76.82 sayılı nüshalarında,savcının şahadetine büyük değer verdiği Attila İlhanın tavassutuyla yayınlanmıştır.~~BN yazılar~~ Partide geçen konuşma ve konferanslara ait bu yazılar,Prof.Nurullah Kunter,T.Zafer Tunaya ve Sahir Ermandan müteşekkil birlikliği heyetinin 19.7.954 tarihli raporu ile ayrıca Prof.H.Naili Kubalı,Sulhi Dönmezer ve Naci Şensoyun 2.Ağır Ceza Mahkemesine sunduğu 6.I.955 tarihli raporunda da belirtildiği veçhiyle tetkik edilmiş,fakat komünistçe veya kanun dışı bir mahiyet taşımadıkları belirtilmiştir.Binanaleyh,dosyada mevcut bu raporlardan da anlaşıldığı gibi,parti dahilinde kanunlara aykırı,ihtilalci,komünizmi övücü,anarsistçe hiçbir konuşma olmamıştır.Esasen şahitlerin ifadeleri de bu hususu teyit etmektedir.Şu hale göre Kemal Oğuzun bu toplantılara ait isnatları uydurma ve hilafı hakikattir.

Kemal Oğuzun tahrif ve tagyir ettiği bu konuşmalardan birkaçını aşağıya alıyorum :

"Genel sekreter bilhassa şunları söylemiştir:İşçi sınıfı hür ve insanca yaşamak,istismar edilmemek istiyor.Istismarcı sistem ise onu yakasını bırakmıyor.Istismarcılar teşkilatlıdırlar.Kuvvetlidirler.İşçi sınıfının da kanunlarımızın çerçevesi içinde teşkilatlanması,kuvvetlenmesi ve şuurlanması lazımdır." (Gerçek gazetesii,26.II.950,sayı:6I,İşçi Sınıfının Teşkilatlanma Davası adlı haber)

"E.Adil Müstacabi,bundan sonra,Türkiye Sosyalist Partisinin istinad ettiği ana kadronun işçi sınıfı olduğunu,fakat bunun asla T.S.P. millete cephe almıştır manasına çakarılamıyacağını açıkladı.T.S.P.nin asla aile,vicdan hürriyeti aleyhtarı olmadığını bilhassa belirtti.Hiç kimsenin yurt ve milletseverlikte Türk sosyalistleriyle boy ölçüşemeyeceklerini en yüksek sesle ilân etti...Sözlerini T.S.P.nin sosyalizmin ~~ka~~ tahekkuku için kanuni imkânlar dahilinde mümkün olan en şiddetli mücadeleyi yapacağını söyleyerek bitirdi ve şiddetle alkışlandı."(Gerçek,29.II.950,sayı:33,Türkiye Sosyalist Partisinde Dünlü Toplantı adlı haber)

"Kore meselesi :Hükümetimizin Birleşmiş Milletler Cemiyetine karşı olan vecibeleri Koreye bir tugay gönderilmesinin başlıca amikidir.T.B.M.Meclisinin ittihaz edeceği kararlar hariç,Türk ordusunun esas milli ve kanuni vazifesinin yalnız Türk vatanını müdafaaadan ibaret olduğu fikrindeyim.Bize göre Kuzey ve Güney Koreliler arasındaki harp bir vatandaş harbi,bir iç harp idi..Atom enerjisi yalnız insanlık hayrına kullanılmalıdır."(Gerçek,II.II.950,sayı:76,T.SP.nin Siyasi Toplantısı başlıklı haber)

"Şehitlerimize saygı.Türkiye Sosyalist Partisinin dün geceki umumî toplantısını açan genel sekreter Esad Adil Müstacabi salonda bulunanları ~~Kö~~ cephesinde şehit düşmüş olanların aziz hatıralarını anmaya ve beş dakika ayakta saygı sükûtuna davet etmiştir.Vtan topraklarından binlerce kilometre uzakta fedai hayat etmiş olan kahraman askerlerimizin hatırasının vesile olduğu bu tezahürattan sonra,sendikaların birleşme konusu üzerindeki müzakereye geçilmiştir." (3.II.950,sayı :68,Gerçek gazetesii,Şehitlerimize Saygı başlıklı yazı)

2) Partiye ilgili öbür yazılar, parti idarecilerinin kaleme aldıkları çeşitli fıkra ve makalelerdir. Bu fıkra ve makalelerde T.S.P. nin mahiyet ve gayesi apaçık anlatılmıştır.

Meselâ Parti genel sekreteri bir yazısında şöyle diyor :

"Sosyalsit partisiz bir Türkiye ~~ve~~ daima yarı faşist bir memleket intibainı uyandırmaya mahkûmdur. Memleketimizin siyasi istikrarı ve partiler arası muvazene bakımından, Türkiye Sosyalist Partisi gibi, nazariyede ilmi sosyalizme, politikada tamamiyle millî menfaatlara bağlı bir siyasi teşekkül demokrasimiz için bir ihtiyaç olduğu kadar da bir şereftir... TSP. nin Demokrat Partiye yönelttiği ve yönelteceği tankitler, ölçülü ve yapıcı mahiyette olacak ve ideolojik muhalefet çizgileri dışına çıkmıyacaktır... Türkiye Sosyalist Partisinin temsil ettiği sol cenah hareketinin son derece realist ve millî bir politika zemini üzerinde yürüyeceğinden herkes emin olmalıdır." (Gerçek gazetesi, 14.10.950, sayı:18, Türkiyenin İlk Sol Cenah Partisi adlı yazı)

Keza Esad Adil bir başka yazısında şunları yazıyor :

"...Türkiyede önüne gelene ve bu arada bizim gibi samimî sosyalistlere iki de bir komünistlik isnat etmekle, asıl komünistliğin gizlenmesine, yayılmasına sebebiyet verilmiş oluyor. Eğer memleketimizde komünistliğin yerleşmesi ve kökleşmesi gerçekten ~~istenen~~ önlenmek isteniyorsa, sosyalistleri desteklemek ve kuvvetli bir sosyalist partisinin mevcudiyetine gayret ve yardım etmek lazımdır. Dünyanın her yerinde karşılıklı iki büyük aksiyon ve ideoloji cephesini temsil eden sosyalist ve komünist partileri arasındaki sert mücadeleyi kavramak ve bu günkü Türkiye Sosyalist Partisini desteklemek ve kuvvetlendirmek en akıllıca bir hareket olur. Hükümet ve matbuat, Türkiye Sosyalist Partisinin faaliyetini sakatlayıcı değil, bilakis kolaylaştırıcı bir hareket tarzı tercih etmek suretiyledir ki, antikomünist mücadeleyi, esaslı bir kadrodan mahrum etmemiş olur." (Gerçek gazetesi, 30.9.950, sayı:4, Komünizme Ve Komüniste Karşı Mücadele başlıklı yazı)

Ne garip ve gülünç şeydir ki, komünizme karşı mücadelesinde hükümetin kendisini desteklemesini isteyen antikomünist Esad Adil, bu gün komünistlikle itham ediliyor !... Savcının meskût geçtiği bu yazıyı mahkemenin nazarı dikkate ~~alması~~ ~~alması~~ ~~alması~~ alacağını umuyoruz.

Diğer yazıların bulunduğu gazeteleri delil olarak sunuyoruz. ~~Komünizme~~ Bunların tetkiki neticesinde T.S.P. nin programına ve kanunlara uygun olan faaliyet ve gayeleri sarahaten görülecektir.

f . Bilirkişi Raporları

Dosyada mevcut muhtelif bilirkişi raporları gerek T.S.P. nin ve gerekse idarecilerinin komünistçe veya kanun dışı bir faaliyette bulunmadığını ortaya koymaktadır. Bu raporlar şunlardır :

1) Haftalık Gerçek gazetesi hakkındaki rapor.

Nurullah Kunter, Şahir Erman ve Tarık Z. Tunayadan müteşekkil bilirkişinin Eminönü I. Sulh Ceza Mahkemesine verdiği 3.8.950 tarihli bu raporda sosyalizm ile komünizmin farklarının bilhassa sosyalsit ve komünist partilerin kurulmasıyla tavazzuh ettiği; bir sosyalistin ilmi sosyalizme has prensipleri benimsemesinin, tarihi tekâmül ve diğalektik esaslarına bağlanmasının, harp, istismar, emperyalizm ve liberal ekonomiye aleyhtar olmasının, kapitalizmi tenkit etmesinin pek tabii ~~ve~~ kanunî bir vasıf olduğuna belirtilmektedir. Rapor şöyle sona ermektedir :

"Yukarıda tafsil edilmiş hususlara müsteniden heyetimiz Gerçek gazetesinin komünistlik propogandası yapmadığına kanaat getirmiş bulunmaktadır."

Bu rapor parti idarecilerinden Esad Adil, Mustafa Börklüce, Hasan Tahrikut, Faiz Turhan, İlh. gibi şahısların sosyalistçe kanaatler taşıdığına bir delildir.

2) Gündelik Gerçek gazetesi hakkındaki rapor.

Prof. Hüseyin Naili Kubalı, Sulhi Dönmezer, Naci Şensoyun İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesine verdikleri bu raporda gündelik Gerçek gazetesi koleksiyonu incelenerek yazıların sosyalistçe olduğu bildirilmektedir. 6.1.955 tarihli bu rapor partide geçen konuşmalara ait kısımların ve parti idarecilerinin yazılarının sosyalistçe olduğunu göstermesi bakımından mühimdir.

3) Türkiye Sosyalist Partisi hakkındaki rapor.

Prof. N. Urullah Kunter, Tarık Z. Tunaya ve Sahir Ermandan müteşekkil bilirkişi heyeti partinin hemen hemen bütün evrakını teker teker inceliyerek raporunu verdi. 19.7.954 tarihli bu rapor Türkiye Sosyalist Partisinin muhaberatı, karar defterleri, resmi evrakı ve yayınladığı beyannameleriyle komünistçe veya kanun dışı bir mahiyet taşımadığını gösterdi.

Suçsuzluğumuzun reddedilmez maddî delillerinden birini teşkil eden raporda ezcümle şöyle denilmektedir :

"...Sunulan evraka göre Türkiye Sosyalist Partisinin bu ilgisi işçi sınıfının bir ihtilal veya mevcut devlet nizamını yıkmak üzere silahlandırılması ve hazırlanması şeklinde tebellür etmemektedir...Partinin tesbit edilebilen faaliyetinde komünizm metodlarıyla hareket edildiğini ve bu bakımdan bir program, beyanname, propoganda veya bu gibi şeylere hazırlık mahiyeti bulunduğunu gösterecek bir cihete tetkik edilen evrakta rastlanmamıştır!"

Şimdi sayın savcıdan sormanın sırasıdır :

Müdafaamızın 6 ıncı sahifesinde mezkûr gazetelerin kocaman puntolarla ilân ettiği "hükümeti devirmeğe matuf çok mühim vesikalar " nerde ? "İleri Jön Türkler Cemiyetinin gizlice memleketimize soktuğu ve Türkiye Sosyalist Partisinin halka dağıttığı komünist beyannameleri" nerde ? Parti merkezine yapılan baskında ele geçirilen "kızıl paşriyat ve birçok mühim evrak" nerde ? ~~Şu~~ Kasasında 63 kuruşa bulunan bu partinin "ihtilâl hazırlığı planları" nerde ?

Madem ki böyle evrak yoktu, öyleyse niçin gazetelere bu mahiyette asılsız haberler verildi ? Halk efkârı niçin aldatıldı ? Bunu cevabını biz verelim : Davanın bir komplo olmadığına milleti inandırmak ve ifade verecek şahitleri tesir altında bırakmak gerekiyordu da ondan !..

Fakat vakit geçmiş değildir, Savcı vaktiyle gazetelere verilen bu haberlerin asılsız olduğunu ~~xaş~~ ilân edebilir. Bu adilane hareketi ondan beklemek hakkımızdır, sanıyorum.

g . Diğer Bazı Deliller

Moskova radyosu muhtelif yayınlarında mükerrereh Gerçek gazetesine ve Türkiye Sosyalist Partisine şiddetli hücumlarda bulunmuştur. Şahitlerden Hasan Tanrıkut, Mahmut Erhan ve Attila İhanın ifadeleri de bu hususu teyit etmektedir. Bu yayınlarda Gerçek gazetesinin Amerikan sermayesiyle çıktığı, ~~ve~~ T.S.P.nin komünistlere karşı olduğu , Amerika taraftarlığı yaptığı ve polisle iş birliği halinde bulunduğu iddia edilmiştir.

Lehimizde gördüğü için savcının meskût geçtiği bu yayınlara ait haberler, Gerçek gazetesinde neşredilmiş ve Esad Adil tarafından cevaplandırılmıştır. Bu haberlerden ikisini aşağıya alıyorum :

"Moskova radyosu bu akşamki türkçe yayınında sosyalistlere ve sosyalist partilere şiddetle çatmış ve bu arada Türkiye Sosyalist Partisini de Amerikan taraftarlığıyla itham etmiştir. Gerçek gazetesinde yayınlanan bir başmakaleyi bahis mevzuu eden radyo, Türkiye Sosyalist Partisinin komünistlere karşı olduğunu da ileri ~~sürmüştür~~ sürmüştür." (Gerçek gazetesi, 16.10.950, sayı:20, Moskova Radyosunun Isnatları başlıklı haber)

"Erdem adındaki yobaz ve iftiracı spikeri türk sosyalistleri gayet iyi tanırlar. Bu iftiracı yobaz aklına eser, Gerçek gazetesinin Amerikan sermayesiyle çıktığını söyler. Aklına eser türk sosyalistlerinin mürtecilerle iş birliği ettiğini, polis olduğunu iddia eder. Durup dururke Türkiye Sosyalist Partisine küfürler savurur. Bu ahmak, evvelisi gibî gene gene ipe sapa gelmez hezeyanlar ederek Gerçek gazetesinin barış aleyhtarlığı yaptığını ileri sürdü." (Gerçek gazetesi, 2.12.950, sayı:67, Moskova Radyosunun Meşhur Yobazı Yine Hezeyanlar savurdu başlıklı haber).

Söylemeğe lüzum yok ki, Türkiye Sosyalist Partisi eğer komünist bir teşkilât olsaydı, Moskova radyosu bu şekilde yayınlarda bulunmazdı. Tıpkı Türk Komünist Partisi aleyhinde bir neşriyat yapmadığı ~~ve~~ ve onu desteklediği gibi.

Partinin müdafaasıyla ilgili hususların mütalaası burada sona eriyor.

Savcının mütalaanamesindeki iddiaların çürüklüğünü ve Türkiye Sosyalist Partisinin suçsuzluğunu belirtmek için daha bir sürü tafsilât vermimiz mümkündür. Fakat biz bu kadarını dahi uzun gördüğümüz için sözlerimizi burada bağlamak istiyoruz. Esasen yukardan beri zikr ve tavzih ettiğimiz delil ve vesikalar Türkiye Sosyalist Partisinin vatansever, milletsever, millî bağımsızlık ve menfaatlere son derece bağlı, Atatürkçü prensipleri ve inkılapları koruyup yüceltmeği vazife saymış, asla sosyalist program ve tüzüğü dışına çıkmamış, anayasaya ve kanunlara aykırı hiçbir harekette bulunmamış, komünizme has metod ve gözetimden dolayı uzak kalmış, legal ve parlamenterist bir siyasi teşekkül olduğunu isbat etmekteyiz.

Bir Fransız atasözü vardır: "Çok yıkamakla arabin başı beyaz olmaz." derler. İnsanın hem emeği bosa gider, hem de sabunu. Üstelik bas temizlenirken su dahi da akar. Türkiye Sosyalist Partisinin zorla komünist göstermek için terfihçilerin barfettiği beyhude gayretini düşününce hep bu atasözünü hatırlıyorum. Çünkü terfihçiler hem bosa bosa adli makamları yordular, hem de körpe Türk demokrasisini kabaca böğazladılar. Hem partiyi komünist yapamadılar, hem de kanunları parçaladılar. Üstelik, muhakeme yürüdüğüce, partinin ihtarları hilafına hakikaten Sosyalist siyasetinden anlaşılmasını sağladılar. Bu hatıreye bakarak öğrenmek istiyorum: Acaba savcı, bütün bu izah delillerine rağmen, Ş.P. ni hala bir "ihtilali vüyası" diye vasıflandırmıyorsa, bir hakikat doğrudur ya da, ne hayalden hâlâ uyanmadı mı? Şu anki birde takibat açılmışmış. Şu halde ben de komünistmişim. (Mütalaaname, s:23)

Bunların dışında Derneğin üyesi olduğumun ilhakı hakkında Dernekte sadece iki ay üye olarak kaldım ve sonra istifaya ayrıldım (1946 senesinde). Üte yandan adı geçen Derneğin gizli Komünist Partisinin bir kolu olmadığı kanun dışı hiçbir faaliyeti bulunmadığı kesinlikle anlaşıldığından Ankara Garnizon Kumandanlığı 2.No.lu Askeri Mahkemesinin 8.II.954 gün ve 953/17 esas, 954/32 sayılı kararıyla hakkında meni muhakeme kararı verilmiştir. Binanaleyh daima Atatürkçü prensipleri ve ilmi gerçekleri savunmuş bir Derneğe girmek komünistlik değildir, bir vazife ve şereftir. Savcının Dernek hakkında verilen meni muhakeme kararını gizliyerek beni zan altında tutmağa çalışması hak ve adalete uymıyan bir harekettir.

I . Şahsıma Yapılan İthamların Çürütülmesi

a) İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneğine üye olmak:

Savcının dediğine bakılırsa ben bu Derneğin üyesi imişim. Halbuki bu teşkilat Türkiye Gizli Komünist Partisinin bir gençlik kolu olduğundan aleyhinde takibat açılmışmış. Şu halde ben de komünistmişim. (Mütalaaname, s:23)

Benim bu Derneğin üyesi olduğum hilafı hakikattir. Dernekte sadece iki ay üye olarak kaldım ve sonra istifa ederek ayrıldım (1946 senesinde). Üte yandan adı geçen Derneğin gizli Komünist Partisinin bir kolu olmadığı, kanun dışı hiçbir faaliyeti bulunmadığı kesinlikle anlaşıldığından Ankara Garnizon Kumandanlığı 2.No.lu Askeri Mahkemesinin 8.II.954 gün ve 953/17 esas, 954/32 sayılı kararıyla hakkında meni muhakeme kararı verilmiştir. Binanaleyh daima Atatürkçü prensipleri ve ilmi gerçekleri savunmuş bir Derneğe girmek komünistlik değildir, bir vazife ve şereftir. Savcının Dernek hakkında verilen meni muhakeme kararını gizliyerek beni zan altında tutmağa çalışması hak ve adalete uymıyan bir harekettir.

b) Marksın diyalektik materyalizmine ait dersler vererek ihtilali savunmak, komünizmi övmek, dine ve peygamberlere küfretmek:

Savcının hakkımda ileri sürdüğü bu ikinci itham da birincisi gibi

yersizdir.Çünkü :

1-Marksın diyalektik materyalizmine ait bu konferanslar vaktiyle Gerçek gazetesinin 52.53.54.55.56.58.59.62.67.68.73.80.83 ve 84 sayılı nüshalarında "Sosyalizmin Metodu Ve Felsefesi" başlığı tefrika edilmiş yazılarının partide okunarak aynen tekrarlanmasından ibarettir.

Nitekim şahitlerden Şeref Özyaprak(ilk tahkikat zabıtları s:96, mahkeme zabıtları:s.97),Sadık Çalışkan(ilk tahkikat zab.s:94,mahkeme zab.s:79),Sıtkı Eser(ilk tahkikat zab.s:85,mahkeme zab.s:69),Mehmet Sürenkök(ilk tahkikat zab.s:II5,mahkeme zab.s:IO6),Enver Ebcı(ilk tahkikat zab.s:8I,yalan şahadet dosyası 3.2.953 tarihli hazırlık ifadesi,mahkeme zab.s:37),Vamık Fırat(mahkeme zab.s:22),Veli Vekol(mahkeme zab.s:27),Ali Çelenk(mahkeme zab.s:4I),Faruk Çetindağ(mahkeme zab.s:44),Ertuğrul Tansi(mahkeme zab.s:55-57),Fikret Tuzcuoğlu(mahkeme zab.s:65),Şükrü Eroğlu(mahkeme zab.s:82),Sadı Ballı(mahkeme zab.s:90),Ishak Tomurcuk(mahkeme zab.s:IOI-IO2),Sadettin Diken(mahkeme zab.s:IO3),Nejat Akyaprak(mahkeme zab.s:I25),~~xx~~ Mahmut Erhan(mahkeme zab.s:I65) ve Cevat Bıçkıcı(mahkeme zab.s:I74) verdikleri ifadelerinde diyalektik materyalizm konferanslarının Gerçek gazetesinde evvelce münteşir yazılarının tarafımdan okunması suretiyle anlatıldığını beyan etmişlerdir.Kemal Oğuzdan başka hiçbir şahit bunun aksini iddia etmemiştir.

2-Gerçek gazetesinde tefrika halinde yayınlanmış bu yazılar iki defa bilirkişi tarafından incelenmiş ve kanun dışı bir vasıf taşımadıkları anlaşılmıştır.Gerçek gazetesini koleksiyon halinde inceliyen prof.Hüseyin Naili Kubalı,Sulhi Dönmezer ve Naci Şensoyun İstanbul İkinci Ağır Ceza Mahkemesine sundukları 6.I.955 tarihli bilirkişi raporu ile prof.Nurullah Kunter,Sahir Erman ve Tarık Z.Tunayanın Eminönü 3.Sulh Ceza Hakimliğine verdikleri bilirkişi raporunda mezkûr yazıların suç unsurlarını taşıdığı hakkında hiçbir kayıt yoktur.Üstelik birinci heyet bütün münteşir yazıların sosyalistçe olduğunu,komünizm propogandası mahiyeti taşımadığını tasrih etmiştir.

Yazılarda hiçbir kanun dışı fikir görülmediği içindir ki,bu güne kadar aleyhimde savcılıkça bir dava açılmamıştır.Şu hale nazaran yazılar savcılıkça da kanunlara uygun görülmüştür.Binanaleyh gerek bilirkişi heyetlerinin ve gerekse bizzat savcılığın içinde komünizm propogandası görmedikleri bu felsefi yazıların partide okunması bir suç teşkil etmez.Sayın savcı Hikmet Müftüoğlunun bu mühim noktayı kaale almaması gariptir.

3-Diyalektik materyalizm konferanslarında ihtilalden bahsedilmediği,ihtilalci metodlara baş vurulması hakkında parti dahilinde hiçbir konuşma yapılmadığı,komünizmin övülmediği,dine ve peygamberlere küfredilmediği şahitlerin ifadeleriyle de anlaşılmıştır.Bu hususu müdafaamızın I9-34 sayfelerinde etraflıca ve müdellel şekilde göstermiştik.26 kamu şahidinden 25 i, 8 müdafaa şahidinden 7 si bu hususu tasrih ve teyit etmişlerdir.

4-Şahitlerin diyalektik materyalizm konferanslarıyla ilgili olarak verdikleri ifadeler de suçsuzluğumu ortaya koymaktadır.Şöyle ki :
Münire Pekol : "Asım Bezircioğlu diyalektik materyalizm hakkında konuşmalar yapmış ise de bu konuşma mevzularını hatırlamıyorum.Allah yoktur, peygamberler sahte kimselerdir sözlerini duymadım.Ihtilal hakkında fikriler verip vermediğini hatırlamıyorum.Hazırlıkta bu husustaki ifadem doğru değildir."(İlk tahkikat zab.s:72)..

Veli Pekol : "Asım Bezircioğlunun verdiği derslerin bir kısmına devam ettim.Bu derslerde Marksın diyalektik materyalizminden bahsetmiştir. Misal olarak bir balonun şimeden evvel lastik halinde olduğunu,şiştikten sonra patladığını anlatıyordu.Ihtilalden bahsettiğini duymadım.Asım Bezircioğlu ihtilalden bahsetmemiştir." (İlk tahkikat zab.s:76) .Şahit mahkemedeki ifadesinde gazeteden okuduğum bu konferanslarda komünizme ve ihtilale has fikirlere hiç dokunmadığımı belirtmiştir(Mahkeme zab.s:27-28)

Enver Ebcı : "Asım Bezircioğlunun bir iki dersinde bulundum.Bu dersler Gerçek gazetesinde K.Marksın Diyalektik materyalizmine ait çıkan yazıların izahından ibaretti.Bulduğum müddet zarfında partinin haricine çıkıp memleketin müesses iktisadi ve içtimai nizamalarını kanun harici illegal yollarla yıkmak için herhangi bir şekilde teşebbüse giriştiği hakkında hiçbir fiil ve hareketine tesadüf etmedim."(İlk tahkikat zab.s:8I-82)

Enver Ebcî mahkemede ki ifadesinde de aynı nokta üzerinde ısrar etmiştir (Mahkeme zab.s:37-40)

Vamık Fırat : "Asım Bezircioğlu salı günleri partizanlara diyalektik materyalizm dersleri veriyordu...Bu derslerde sosyalistlerin parlamenterist sistemle iktidarı ele alacaklarını anlatmıştır.İhtilalden bahsetmemiş,Sosyalist Partisinin komünist partisine geçeceği ve Sosyalist Partisinin komünist partisi için bir intikal safhası olduğunu söylememiştir." (İlk tahkikat zab.s:44)

"Bu dersler Gerçek gazetesinde yayınlanmış olan ve Asım Bezircioğlunun imzasını taşıyan makalelerin tekrarından ibaretti...Gerek bu ders toplantılarında ve gerek umumî toplantılarda ve gerek parti ~~xxx~~ idarecileriyle yaptığım şahsî temaslarda parti prensipleri haricinde hareket edilmesine,gayrı kanunî teşkilat kurulmasına ve bu teşkilatta çalışılmasına dair bir faaliyet müşahade etmediğim gibi bir telkine de maruz kalmadım...Asımın allahı veya dinî inkâr ettiğini veya bunlara küfrettiğini hatırlamıyorum.Kendisi Materyalizm ve idealizmden bahsederken bunların din ve tanrı karşısındaki durumunu anlatmıştı.Şahsen Tanrıya karşı küfür veya inkâr mahiyetinde herhangi bir söz sarfetmemiştir." (Mahkeme zab.s:22 ve 25)

Görülüyor ki Münire Pekol,Veli Pekol,Enver Ebcî ve Vamık Fıratın ilk tahkikattaki ifadeleriyle mahkemede ki ifadeleri tam bir mutabakat halindedir.Şahitler her iki ifadelerinde de konferanslarında kanuna aykırı,ihtilalci ve komünistçe bir hasus görmediklerini beyan etmektedirler.Savcı ise mütalaanamesinde (Şahife :68,105,107,109) bu şahitlerin bilhassa ilk tahkikattaki ifadelerinin "kabule şayan,hakikate uygun olduğunu ve nazarı itibara alınması icap ettiğini" yazmaktadır.Biz de aynı fikirdeyiz.Şu hale göre şahitler,savcı ve ben aynı noktada birleşiyoruz : Konferanslarda suç mahiyetinde bir fikir ileri sürülmemiştir...

Savcının ifadelerini pek beğendiği bu dört şahitten başka diğer kamu şahitleri de aynı kanaati izhar etmişlerdir. Meselâ :

FKRret Tuzcuoğlu : "Asım Bezircioğlunun verdiği konferanslarda iktidarı ele almak için ihtilal yapılması hakkında bir konuşma olmamıştır.... Bu toplantılarda iddia olunduğu veçhiyle sosyalizm kisvesi ~~xxx~~ altında kamufile edilerek komünizmi övmek veya komünizm faaliyetlerinde bulunmak gibi hiçbir fiil ve harekete şahit olmadım."(İlk tahkikat zab.s:81-82)

Şevket Döndüren : "Asım Bezircioğlu partide diyalektik materyalizm hakkında konuşma yapmıştır.Bulduğum konferanslarda ihtilalin nasıl olacağı hakkında bir fikir vermemiştir.İhtilal ile iktidara geçileceği hakkında partide konuşma yapılmamıştır." (ilk tahkikat zab.s:89,87)

"Asım Bezircioğlu partililere mahsus olan toplantılarda birçok ders ve konferanslar vermiş ve sosyalizmin esas prensiplerini izah etmiştir. Bu konferanslar verildiği sırada komünizm propogandası mahiyetini alacak herhangi bir konuşma olmamıştır...Asım Bezircioğlu diyalektik materyalizmden nahsettiği sırada ihtilal diye bir şey söylememiştir."(Mahkeme zab.s:75)

Sadi Ballı : "Asım Bezircioğlunun ~~xxx~~ diyalektik materyalizm hakkında dersler veriyordu.Cemiyetin bu güne kadar olan safhalarından,tekamülünden bahsederek seçim yolu ile Sosyalist Partisinin iktidara gelebileceği konuşulmuştur.İhtilalden bahsedilmemiştir."(İlk tahkikat zab.s:101).Şahit mahkemede ki ifadesinde de aynı fikri ileri sürmüştür(Mahkeme zab.s:90).

Ertuğrul Tansi : "Parti dahilinde ihtilal yapılması için konuşma olmamıştır...Diyalektik Materyalizm hakkında Asım Bezircioğlu tarafından verilen derslere devam ettim.Allahın olmadığı,peygamberlerin sahte kimseler olduğuna dair konferansını işitmedim."(İlk tahkikat zab.s:73,75)

"Asım Bezircioğlu Gerçek gazetesindeki makalelerini okuyor ve karanlık yerleri aydınlatıyordu.Dersler öğretici idi.İhtilal metodlarına baş vurulması hakkında bir şey duymadım...Asım Bezircioğlunun Sosyalist parti ~~xxx~~ komünist bir partidir,ihtilalci metodlarla hareket etmemiz lazımdır şeklinde ~~xxx~~ herhangi bir konuşmasını bilmiyorum.Başkasından da bu şekilde bir söz duymadım." (Mahkeme zab.s:55,57)

Sitki Eser : "Asım Bezircioğlu diyalektik materyalizm mevzuunda konferanslar vermekte idi...Bu konferanslarda bilhassa tabiat meseleleri üzerinde durulmaktaydı.Ihtilal yapılması veya komünizme geçilmesi lüzumuna dair bir konuşma yapıldığını bilmiyorum.Asım Bezircioğlu bu derslerini Gerçek gazetesinde intişar etmiş olan yazılarını okumak suretiyle veriyordu... Din bahislerinde vicdan hürriyetinin esas olduğu ve herkesin istediği şekilde inanabileceği bu konuşma sırasında belirtilmişti."(Mahkeme zab.s:69,70)... Şahit ilk tahkikatteki ifadesinde de aynı kanaati izhar etmiştir(ilk tahkikat zab.s:85).

Ali Çelenk : "Bu konferanslardan maksat diyalektik materyalizmin ne olduğunu anlatmaktı.Asım Bezircioğlunun konuşmaları sırasında partinin komünist metodlarla hareket etmesi ve sosyalist partisinin komünizme geçmek için bir merhale veya maske olduğu hakkında bir şey söylediğini dıymadım." (Mahkeme zab.s:41)

Şahitlerden Mehmet Sürenkök(ilk tahkikat zab.s:115,mahkeme zab.s:106),Sadettin Diken(ilk tahkikat zab.s:107,mahkeme zab.s:109),Nejat Akyaprak(mahkeme zab.s:124,125),Sadık Çalışkan(mahkeme zab.s:79,ilk tahkikat zab.s:94),Şükrü Eroğlu(mahkeme zab.s:82),Şeref Özyaprak(mahkeme zab.s:97,98),İshak Tomurcuk(Mahkeme zab.s:102,101),Cevat Bıçkıcı(mahkeme zab.s:174) diyalektik materyalizm konferanslarıyla ilgili olarak verdikleri ifadelerinde ihtilal metodlarına baş vurulması,komünizm propogandası yapılması,peygamberlere küfredilmesi hakkında hiçbir söz duymadıklarını,konferansların felsefi mahiyette olup Gerçek gazetesinden okunarak tedris edildiğini ve sosyalistçe olduğunu beyan etmişlerdir.

Kemal Oğuz ve Mahmut Erhan hariç,öbür şahitlerden hiçbiri bu hususta menfi bir söz sarfetmemiştir.

Böylece diyalektik materyalizm konferanslarının gayri kanuni bir hüviyet taşımadıkları hem bilirkişi raporlarıyla,hem de şahitlerin ifadeleriyle ortaya çıkmış bulunmaktadır.

5-Öte yandan İstanbul 2.Ağır Ceza Mahkemesinin kararına(kakar 948/II4,esas 948/24) ve bu kararla ilgili Temyiz ilâmına(karar 1597,esas 1787) göre bir sosyalistin veya sosyalist bir partinin marksizmi benimsemesi ve onu nasıl anladığından bahsetmesi,yorumlaması tabii ve kanuni görülmüştür.Ayrıca Nurullah Kunter,Sahir Erman ve Tarık Z.Tunayanın Eminönü I.Sulh Ceza Mahkemesine verdikleri 3.8.95D tarihli bilirkişi raporunda,aynı bilirkişinin İstanbul Toplu Basın Mahkemesine sunduğu II.3.953 tarihli raporunda ilmî sosyalizmi benimsemenin,diyalektik materyalizmi savunup açıklamanın tabii olduğunu ve bunda komünizm mahiyeti görmediğini belirtmiştir(Bu raporlar dosyada mevcuttur).Binanaleyh partide verdiğim diyalektik materyalizm konferansları mahiyet ve prensipleri bakımından da bir suç teşkil etmemektedir.

6-Savcı diyalektik materyalizm konferanslarından ötürü tecziyemi isterken,bu konferansların 141 ve 142inci maddelerin tadilinden evvel mi yoksa sonra mı verildiğini tahkik etmemiştir.Halbuki bu nokta çok mühimdir.

Kemal Oğuzun hazırlık tahkikatı ifadesinde konferansların verildiği tarihler belirtilmiştir.Bu ifadeye göre :

3.7.95I tarihli toplantıda "Diyalektiğin Tarihçesi,Hegel Felsefesinin Eskimiyen Tarafı" anlatılmıştır (Hazırlık zab.s:14)

10.7.95I tarihli toplantıda "Materyalist Diyalektik ve Kanunları" anlatılmıştır.

17.7.95I tarihli toplantıda "Oluş Prensibi ve Bütünlük Kanunu" anlatılmıştır.

24.7.95I tarihli toplantıda "Tezat Kanunu,Zıtların Birliği ve Çarpışması" anlatılmıştır(hazırlık zab.s:15).

Konferansların haftada bir verildiği nazarı itibara alınırca,öbür yazılarında da,Kemal Oğuz bunları önemsiz bulmuş olacak ki tarihlerini ve mahiyetlerini zikretmemiş-,sırasıyla okununca ancak 7 hafta devam edeceği anlaşılır.Demek ki konferanslar 24.7.95I toplantısından itibaren 7 hafta daha sürerek Eylülün ortasında sona ermiştir.Kemal Oğuzun kaydetmeğe lüzum görmediği ve tamamiyle felsefi ve gayri siyasi olan bu diğer yazılar şunlardır :İdealizm,İdealizmin Tarihçesi,ve Berkeleynin İdealizmi, Materyalizm,Mekanist Materyalizm,D'Olbahın Mekanist Materyalizmi, Madde Nedir . Demek ki konferanslar 11/12/95I tarihinde mahiyete giren değişik

141. ...denin kabulünden çok evvel bitmiştir.

c) Nazım Hikmetten şiir okumak :

Hakkımdaki üçüncü itham budur. Sadece Kemal Oğuzun şahadetine dayanan bu itham da diğerleri gibi çürüktür. Çünkü müdafaamızın 19-34 sahifelerinde tavzih ve tesbit edildiği veçhile şahitlerin kahir ekseriyeti parti dahilinde Nazım Hikmetten şiir okunmadığını ~~hakikatte~~ bildirmiştir.

Şahitlerden Ali Çelenk ile Mehmet Sürenkök ilk tahkikat ifadelerinde Örfi Akkoyunlunun N. Hikmetten şiir okuduğunu söylemişlerse de mahkemede bu beyanlarını hakikat yolunda düzeltmişlerdir. ~~Hakkında~~ (mahkeme zab. s:42, 106-109)?

Kemal Oğuz hariç, hiçbir şahit benim parti dahilinde Nazım Hikmetten şiir ~~okunmadığını~~ okuduğumu iddia etmemiştir. Üstelik bazı şahitler benim böyle bir şiir okumadığımı isim tasrih ederek bildirmişlerdir.

Vamık Fırat (ilk tahkikat zab. s:47, mahkeme zab. s:25), Sadık Çalışkan (ilk tahkikat zab. s:93, mahkeme zab. s:79), Enver Ebeci (mahkeme zab. s:37), Ali Çelenk (mahkeme zab. s:42), Sıtkı Eser (mahkeme zab. s:69, 70), Şeref Özyaprak (mahkeme zab. s:97), İshak Tomurcuk (mahkeme zab. s:102) parti dahilinde benim Nazım Hikmetten bir şiir okumadığımı beyan etmişlerdir. Şahitlerden Ali Çelenk (mahkeme zab. s:42) Gerçek gazetesinden bir şiir okuduğumu, Sıtkı Eser (mahkeme zab. s:70) bu şiirin Orhan Veliye ait olduğunu (filhakika sayılı Gerçek gazetesinde O. Velinin Bedava şiiri yayınlanmıştır), Nurettin Alkan (mahkeme zab. s:146) ise partide Nazım Hikmetin değil, Orhan Velinin bir şiirinin okunduğunu söylemişlerdir.

d) Türkiyenin Atlantik Paktına, Marşal Planına ve Kore Harbine iştirakinin aleyhinde bulunmak :

Hakkımdaki dördüncü itham budur. Bu itham da öbürleri gibi mesnetsizdir. Çünkü ilk tahkikat esnasında 23 kamu şahidinden 20 si bu hususta herhangi bir beyanda bulunmamış, sadece Faruk Çetindağ beni itham etmiş, Sadık Çalışkan ~~ve~~ Örfi Akkoyunluyu ve Nizamettin Yalçınıyu ise Esad Adili ithama çalışmışlardır. Mahkemede verdikleri ifadelerinde gene 14 kamu şahidi bu hususta menfi bir şey söylememiş; sadece Faruk Çetindağ, Kemal Oğuz ve Mahmut Erhan partide bu vadiide konuşma yapıldığını iddia etmişlerdir. Faruk ve Mahmut bu konuşmaları kimin yaptığını tasrih etmemişlerdir. Diğer 15 şahit partide bu mahiyette konuşmalar yapılmadığını kesinlikle ifade etmişlerdir:

Enver Ebeci : "Asım Bezircioğlu ile merkez idare kurulunda beraber çalıştık. Kendisinin Kore harbinde, Marşal Planına dahil olmamızı tenkit eder mahiyette veya Rus dostu olmamız, kapitalist Amerikanın siyasetini kabul etmemekliğimiz yollu konuşmalarını duymadım. Kendisinin müfrit bir kanaata sahip olduğu hakkında bir bilgim yoktur." (Mahkeme zab. s:40)

Sadık Çalışkan : "Marşal yardımı ve Atlantik Paktı mevzuunda konuşma olmuştur. Partimiz bunların ikisine de muhalif değildi." (mahkeme zab. s:81)

Sadi Ballı : "Parti içerisinde Türkiyenin Atlantik Paktına ve Kore harbine iştirakinin aleyhinde konuşulduğunu hatırlamıyorum." (mahkeme zab. s:91)

Ali Karca (mahkeme zab. s:94), Nejat Akyaprak (mahkeme zab. s:124), Orhan Arsal (mahkeme zab. s:133), Sıtkı Eser (mahkeme zab. s:70), Sadettin Diken (mahkeme zab. s:103), Sezzer Tansug (mahkeme zab. s:154), Nurettin Alkan (mahkeme zab. s:146) ve Enver AYTEKİN (mahkeme zab. s:150) partide iddia edildiği şekilde de konuşmalar yapılmadığını belirtmişlerdir.

Binnetice şahsıma yapılan bu dördüncü itham her türlü mesnetten mahrumdur ve asılsızdır.

e) Dünya devletlerini bir yanda barışsever, demokrat Rusya ve peykleri; öbür yanda hırpçı, emperyalist Amerika ve müttefikleri olmak üzere ikiye ayırmak ve binnetice Rusyayı övmek.

Hakkımdaki son itham ve iddia budur.

İlk tahkikatteki ifadelerinde şahitlerden Vamık Fırat (s:47) benim bu şekilde bir konuşma yaptığımı söylemiş, fakat mahkemede hakikat yolunda bu ifadesini düzeltmiştir (s:25). Sadi Ballı (ilk tahkikat zab. s:101) ve Hikmet Arabacıoğlu (ilk tahkikat s:116) ise Esad Adilin böyle bir konuşmada bulunduğunu iddia etmiş, fakat mahkemede bu ifadelerini düzeltmişlerdir. Sıtkı

Kı Eser(ilk tahkikat zab.s:86),**Fikret Tuzcuoğlu**(ilk tahkikat zab.s:82) parti dahilinde bu şekilde bir konuşma olmadığını bildirmişlerdir.Geri kalan bütün şahitler ilk tahkikat ifadelerinde bu babda menfi bir kanaat izhar etmemişlerdir.

Mahkeme huzurunda verdikleri ifadelerde,**Kemal Oğuz hariç**,hiçbir şahit partide bu şekilde bir konuşma olduğunu kabul etmemiş ve böylece K. Oğuzu yalanlamışlardır.

Şahitlerden **Vamık Fırat**(mahkeme zab.s:25),**Enver Ebeci**(mah.zab.s:40),**Sıtkı Eser**(mah.zab.s:70),**Ali Karca**(mahş zab.s:94),**Şeref Özyaprak**(mah.zab.s:97),**Mehmet Sürenkök**(mah.zab.s:107),**Enver Aytakin**(mah.zab.s:150),**Ziya Nur Erim**(mah.zab.s:156),**Nurettin Alkan**(mah.zab.s:146) mahkemedeki ifadelerinde partide bu konuda bir konuşma yapılmadığını kesinlikle bildirmişlerdir.

Kemal Oğuz diğer ithamlarında olduğu gibi bu ithamında da tek başına kalmıştır.

II . Sosyalistliği Gösteren Deliller

Yukarda yaptığım bu açıklamalar da gösteriyor ki, şahsıma yapılan isnatlar asılsızdır,ithamların hukuki hiçbir mesnedi yoktur.Şahitlerin verdikleri ifadeler hem bu itham ve isnatların yersizliğini,hem de partide tarafımdan bir suç işlenmediğini ortaya koymaktadır.

Esasen parti programından dışarıya çıkmadığımı,Atatürkçü inkişap ve prensipleri benimseyip savunduğumu, itidal ve kanun hudutlarını aşmadığımı,fikir ve hareketlerimin sosyalistçe olduğunu aşağıdaki delil ve vesikalar da isbat edecektir .

a)Şahitlerin hakkımdaki kanaat ve ifadeleri :

Veli Pekol : "Asım Bezircioğlunun konuşmaları kanuni yollar dahilinde partinin faaliyet göstermesi halinde iktidara gelebileceği mahiyetinde idi."(mahkeme zab.s:28)

Ali Çelenk : "Asım Bezircioğlunun konuşmaları sırasında partinin komünist metodlarla hareket etmesi ve sosyalist partisinin komünizme geçmek için bir merhale veya maske olduğu hakkında bir şey söylediğini duymadım." (mahkeme zab.s:41)

Enver Ebeci : "Asım Bezircioğlu ile merkez idare kurulunda beraber çalıştık...Kendisinin müfrit solcu bir kanaata sahip olduğu hakkında bir bilginim yoktur." (mahkeme zab.s:40)

Fikret Tuzcu : "Gerek parti tüzüğü,gerek teşkilatı esasiye kanununu tarafından kabul edilmiş olan prensiplere aykırı bir fikir ileri sürdüğünü görmedim" (mahkeme zab.s:65)

Sıtkı Eser : "Esad Adil seçim yolu ile partinin iktidara geçeceğini söylemiş ve onunla beraber Asım Bezircioğlu da kanun yolları içerisinde hareket edileceğini zikretmişlerdir" (mahkeme zab.s:70)

Sevket Döndüren : "Asım Bezircioğlu...bu konferansları verdiği sırada komünizm propogandası mahiyetini alacak herhangi bir konuşma olmamıştır." (mahkeme zab.s:75)

Sükrü Eroğlu : "...Bu konuşmaları sırasında komünizm propogandası mahiyetinde her hangi bir telkinde bulunmamıştır." (mahkeme zab.s:82)

Ishak Tomurçuk : "Asım Bezircioğlu tarafından komünizm lehinde propoganda yapıldığına veya partinin komünist metodlarıyla hareket etmesi lazım geldiğine dair fikirler öne sürüldüğüne vakıf değilim."(mahkeme zab.s:102)

Mehmet Sürenkök : Asım Bezircioğlu tarafından "bu dersler verildiği sırada komünizm propogandası mahiyetinde söz ve fikirler sarfedildiğini duymadım." (mahkeme zab.s:106)

Şeref Özyaprak : "Asım Bezircioğlunun birkaç konferansını dinledim..Şu konferanslarda komünizm propogandası yapıldığına dair bir şey sezmedim." (mahkeme zab.s:97)

Müdafaa şahitleri de aynı kanaati izhar etmişlerdir.Emami toplantılarda yaptığım konuşmaları ilgilendirmesi cihetiyle,müdafaa şahitlerinin bu kanaatleri hakkındaki ithamların çürütülmesi münasebetiyle yukarda zikrettiğim ifadeleri burada tekrarlamayı lüzumsuz buluyorum.Kamu şahitlerinin mezkûr ifadeleri de benim partide komünizm propogandası mahiyetinde bir konuşma

yapmadığımı isbat etmektedir.

Bunun dışında birçok şahitler benim Atatürkçü prensipleri savunduğumu beyan etmişlerdir.

Enver Aytekin(mahkeme zab.s:),Nurettin Alkan(mahkeme zab.s:I46), Sezer Tansuğ(mahkeme zab.s:I54),Ziya Nur Erim(mahkeme zab.s:I55) ve Cevat Bıçkıcı(mahkeme zab.s:I74) Atatürkün ölüm yıldönümü dolayısıyla partide yapılan bir anma töreninde benim (Atatürkle Konuşmalar) adlı kitaptan(bu kitap Maarif Vekaletinze okullara tavsiye edilmiştir) parçalar okuyarak Atatürkü,inkılap ve prensiplerini övdüğümü,T.S.P.nin bu prensiplere bağlı olduğunu,onlara yüceltip geliştirmeye çalıştığımı,halbuki iktidar partisinin maalesef bu prensiplerden ayrıldığını açıkladığımı bildirmişlerdir.

Ayrıca savcının ifadelerine büyük bir kıymet atfettiği Kemal Oğuz, Mahmut Erhan ve Vamık Fırat dahi bu hususu itiraf etmişlerdir :

Mahmut Erhan şöyle diyor : "Bir Cumhuriyet bayramı dolayısıyla yapılan toplantı sırasında Atatürkten,onun kahramanlıklarından ve inkılaplarından bahis edilmiş ve hatırladığıma göre kendisi için ihtiram sükutu yapılmıştır." (mahkeme zab.s:I70)

Kemal Oğuz bile,bazı tahrifata rağmen,aynı şeyi söylemekten kendini alamıyor :

"10.II.95I tarihli toplantıda Asım Bezircioğlu Atatürkü methederek bu gün onun için ağlar görünen gazetelerin ve hükümetin onun inkılapları yolundan ayrıldıklarını ...söyledi." (hazırlık ifadesi,s:26)

Vamık Fırat ise kelimesi kelimesine Kemal Oğuzun ifadesini tekrar ediyor(hazırlık tahkikatı,s:58)

Görülüyor ki savcının doğruyu söylediklerinin kabul ettiği şahitler dahi benim Atatürkçü prensipleri benimseyip savunduğumu belirtiyorlar. Söylemeğe lüzum yok ki bu prensipler Anayasanın 2,3,70,73 ve 75 inci maddelerinin mesnedi ve binnetice içtimai ve iktisadi nizamın temelidir.Binanaleyh bana bu temel nizamları yıkmak niyet ve isnadı izafe edilemez.

b) Bilirkişinin hakkındaki raporu :

Polisçe evimde yapılan aramada suç ~~unsuru~~ taşıyan hiçbir vesaik bulunamamıştır.Bilakis suçsuzluğumu gösteren iki yazı ele geçirilmiştir.Mahkemeden bu iki yazı ile içinde muhtelif makalelerimin bulunduğu 6 adet Gerçek gazetesinin,-bu gazeteler dosyada mevcuttur-,bilirkişiye tetkikini istemiştim.Fakat,mahkemenin tayin ettiği sayın naip bu gazeteleri bilirkişiye vermeği unutmuş.Bundan ötürü de bilirkişi sadece evimde bulunan mezkûr iki yazıyı incelemiş ve 19.7.954 tarihli raporunu vermiştir. Raporda şöyle deniyor :

"Asım Bezircioğlu.- Bu sanığın ibraz ettiği (Ben bir sosyalistim) ve (Komünizm ile sosyalizmin farkları) başlıklı yazılar tetkik edildikte bu sanığın komünizm ile sosyalizm arasındaki metod farklarını izahta kendisinin sosyalist olduğunu iddia ettiği görülmüştür."

Adı geçen gazeteleri de tetkik edemediğinden bilirkişi raporunda sadece bu iki yazının sosyalistliğimi belirtmeğe kâfi gelmiyeceğini ileri sürüyor.Fakat gerek şahitlerin ifadeleri ve gerekse Gerçek gazetesinde çıkan muhtelif fıkralarım bu iki yazıdaki kanaatimi destekleyip tamamlamaktadır.

Evimde bulunan ve bilirkişice incelenen elyazısı vesikada şöyle yazıyorum :

"Malumdur ki komünistlerle sosyalistler nazariyede marksizme dayanmakla beraber,marksizmi gerçekleştirmek için takip ettikleri siyasi yol vasıtalar bakımından tamamiyle birbirlerinden ayrılırlar.Komünistler, iktidarı ancak ihtilalle ele geçirmek ve iktidara geçtikten sonra da proleterya diktatörlüğünü tesis etmek suretiyle,yani ancan cebir ve şiddete dayanarak ana gayelerine vara bileceklerini öne sürerler.Halbuki biz sosyalistler ise,komünistlerin aksine olarak,iktidara seçimle geçmek ve ana gayemiz kanuni ve parlamenter yollarla varmak isteriz.Tıpkı İngilterede, İsveçte,İsrailde sosyalist partilerin iktidara geçmeleri gibi."

c) Gerçek gazetesindeki yazılarım :

Dosyada mevcut olup bilirkişiyeye tetkik ettirilmesi unutulmuş ve bu vesikayı tamamlayan yazılardan bazı parçaları aşağıya ahyorum.

"Gazetemizin ilk sayısından itibaren Harmandan ve yorulmadan hep aynı şeyi tekrarlayıp durduk : Biz sosyalistiz. Sosyalizmden başka bir gayemiz ve hedefimiz yoktur. Vatanımızın ancak sosyalizmle yükselip zenginleşeceğine ve milletimizin ancak sosyalizmle refah ve saadete kavuşacağına inanmışız. Bu yüce davamıza kanun çerçevesinde ve kanunların verdiği imkânlardan faydalanarak erişmek istiyoruz. İktidara kanuni yollarla, yani seçimle geçmeyi düşünüyoruz. Danimarkada, İsveçte, Norveçte, İngilterede, Finlandiyada, İsrailde sosyalist partiler hükümeti idare etmekte ve sosyalizm yolunda hamleler yapıyorlar. Biz de kendi memleketimizin şartları içinde sosyalizmi gerçekleştirmek emelindeyiz. Artık sosyalizmle komünizm, sosyalistlerle komünist birbirinden ayırt edilmelidir. Günahsız insanlara haksız yere iftira atılmasının önüne ne geçilmelidir. Ceza kanununda neyin sosyalizm ve neyin komünizm olduğu açıkça belirtilmelidir." (Gerçek gazetesi, 19.12.1950, sayı: 84, sahife: 4, Ceza Kanunu ve Sosyalizm, yazar: A. Toplumcu (=Asım Bezircioğlu).

"Sosyalist olduğumuzu fikirlerimiz ve hareketlerimizle durmadan tekrarladığımız ve isbat ettiğimiz halde, kanun çerçevesinde ve kanunların himayesinde çalıştığımız halde halk düşmanı faşist bozuntuları tarafından kasden ve onların kandırdığı cahiller tarafından da şuursuzca yapılan adi iftiralara maruz kalıyoruz. Memlekette bir komünizm ve sosyalizm anarşisidir gidiyor.... Kim komünisttir, kim sosyalisttir? Kimse bilmiyor. Ceza kanunu dahi bu hususu açıkça belirtmiyor. Faşistler bu müphemiyet ve cehaletten faydalanarak bize adi iftiralar atıyorlar. Artık bu vaziyete bir son vermenin, sosyalistlerle komünistleri, sosyalizmle komünizmi ayırmanın zamanı gelmiş, hatta bir zaruret halini almıştır." (Gerçek gazetesi, 31.10.1950, sayı: 35, sahife: 4, Kimse Sormuyor başlıklı yazı)

"Sosyalistler vatani inkâr değil, bilakis onu korumak ve yükseltmek isterler... Şimdi sosyalizm hayattan ve milletten ayrılmıyor. Vatani inkâr etmiyor. Bilakis onu yükseltmek ve değiştirmek istiyor. Bir cemiyetin değişmesi için dışardan yapılacak bir tazyikin lüzumlu oluşu mu iddia ediliyor? Böyle bir iddia her türlü sosyalist düşüncü inkâr etmek olurdu." (Gerçek gazetesi, 5.10.1950, sayı: 9, sahife: 2, Vatan Sosyalizmin Temel Taşığı başlıklı yazı, çeviren: Bezircioğlu)

29.10.1950 tarih ve 32 sayılı Gerçek gazetesinde (Sıçrayın da Görelim) başlıklı yazımda da parlamantarist metodu benimsediğim, ihtilâlcî olmadığımı anlatılmaktadır.

10.11.1950 tarih ve 45 sayılı Gerçek'te (Gazi Mustafam) başlıklı fıkranda Atatürk inkılaplarına bağlılığımı ~~hakikaten~~ anlatarak, bu inkılapları korumadağı için iktidar partisini tenkit etmekteyim. Yazı şu cümleyle sona ermektedir : (İnkılaplarını yıkanlarla) mücadele ediyoruz ve edeceğiz. Çünkü eserini yükseltmek ve tamamlamak biz sosyalistlerin vazifesidir!"

Keza 17.11.1950 tarih ve 52 sayılı (Tehlike Büyüktür) başlığı altında A. Toplumcu imzasıyla yazdığım bir diğer yazımda bağlı olduğum Atatürk inkılap ve prensiplerinin ihmal ve ihlal edilmesini acı acı tenkit ederek fıkrayı şöyle bitiriyorum: "Kısacası bugün Atatürk inkılabının yerinde yeller esiyor. Artık (Atatürk Inkılabı tehlikeye düşebilir mi?) diye sormak manasızdır. Alevler çoktan bacayı sarmıştır. Kaybedecek tek dakika yoktur. Artık uyanalım. Çünkü tehlike büyüktür."

Açıkça görülüyor ki bu yazılar şahitlerin hakkımdaki ifadelerine, evimde bulunan vesikalara tamamiyle uygundur ve hepsi de benim sosyalist olduğumu isbat etmektedir.

Bilvaki insan şahsiyeti bir bütündür. Propoganda ahenkli bir yayındır. Gerçek gazetesinde gerek kendi imzama ve gerekse A. Toplumcu müstear ismiyle 97 yazım yayınlanmıştır. Bu yazılarımın hepsi de benim sosyalistliğime birer delil teşkil etmektedir. Aralarında hiçbir tenakuz yoktur.

d) Sosyalistliğimi gösteren diğer deliller :

Istanbul Emniyet Müdürlüğünün İstanbul Cumhuriyet Savcılığına göndüğü 13.8.95I tarihli ve B/3565 sayılı gizli yazıda komünist olduğumu ve bu suçtan mahkûmiyetim bulunduğunu gösterir hiçbir kayıt ve iddia mevcut değildir.Şu hale nazaran gizli polis dahi komünist olmadığımı kabul etmektedir.Mezkûr yazıda şahsım hakkında sadece "sol düşüncelidir" denilmektedir. Bir sosyalistin sol düşünceli olmasının ise tabii ve kanuni olduğunu söylemeğe lüzum yoktur.

Sosyalist olduğumu isbat için olmuş bir vakayı zikretmeden geçemeyeceğim.Vaka şudur :

Aynı yıl içinde sayın ^{Halka} Hikmet Müftüoğlu, bir komünistlik takkikatı münasebetiyle, beni şahit olarak savcılığa davet etmişti.İfademi almazdan önce bana aynen şu sözleri söylemişti :

"--Asım Bey, sizi samimi surette sosyalizme inanmış, kültürlü, vatansever ve milliyetçi bir genç olarak biliyoruz.Komünist olmadığınızınza dair kat'i kanaat sahibiyiz.Bu sebeple şahit sıfatıyla doğruyu söyleyeceğinizden eminiz.Siz hapisanedeyken, yanınızda komünist şarkıları söylenmiş.Bu hususta bilgi verir misiniz ?" ^{Halka}

Sayın savcı ^{Halka} Hikmet Müftüoğlunun şahsiyetim üzerine söylediği bu sözleri şimdi inkâr etmiyeceğimi sanıyorum.Esasen taşınması gereken ahlâkî ve vicdanî vasıflar onun böyle bir yola sapmamasını icap ettirmektedir.

...

N E T I C E

Kızzarure kâfi derecede uzamış bulunan müdafaamız burada sönme eriyor.Başlangıçtan beri açıkladığımız olaylar ve öne sürdüğümüz maddî deliller de gösteriyor ki,aleyhimizde tertiplenen bu dava siyasi bir komplodur. Gerek Türkiye Sosyalist Partisi ve gerekse şahsım tarafından kanun dışı hiç bir fiil ve hareket yapılmamıştır.

Binanaleyh tertipçilerin bu hareketi şahsî hak ve hürriyetlerimize karşı girilmiş bir tecavüzdür.İktidar partisince hazırlanan bu tecavüz sadece bizi mağdur kılmamış,kundaktaki türk demokrasisini de merhametsizce boğmuştur.Çünkü sosyalist bir partiye hakkı hayat tanınmayan,fikir ve inançlarından ötürü insanların hapse tıkıldığı bir yerde demokrasiden bahsedilemez. Anayasanın 70 ve 75 inci maddelerine,Birleşmiş Milletler Anayasasına ve İnsan Hakları Beyannamesinin 18,19,27 ve 30 uncu maddelerine aykırı olan bu tip tecavüzler ancak faşist memleketlerde mümkündür.

Bizim gibi vatanının yükselip zenginleşmesini ve milletinin refah ve saadete ulaşmasını,halkının demokratik hak ve hürriyetlerden azami derecede faydalanmasını,her türlü istismar ve baskıdan kurtulmasını isteyen ve bu uğurda savaşı kimseleri hapse ~~at~~ atmak,susturmak millî menfaatlere mugayirdir.Antidemokratiktir.Kötüdür.Türk milletini selamete değil,felakete götürür. Nazi Almanyasıyla Faşist İtalyanın akıbeti gözlerimizin önündedir.

Bu bakımdan,adamakıllı zedelenmiş hak ve hürriyetlerimizi iade etmek,körpe demokrasimizi kurtarmak,türk milletini felakete sürükliyen yolları tıkamak ve saadete götürececek patikaları tekrar açmak yüksek mahkemenizin vereceği adil beraat kararına bağlıdır.Bu kararın Türkiyenin siyasi tarihinde büyük yeri olacaktır.

Bütün bu gerçekleri göz önünde tutarak,1948 de İstanbul 2.Ağır Ceza Mahkemesinin yaptığı gibi,yüksek mahkemenizin beraatımıza karar vermesini saygılarımla dilerim.

30.5.955

Sanık

ASIM BEZIRCIOGLU